

Scherven

van steeds dezelfde spiegel

Hubert Van Eygen

1998

Scherven van steeds dezelfde spiegel

(jaarboek van een coulisse-figuur)

voor de Berlijnse muur
en andere brokstukken...

Hubert Van Eygen

1998

*I've paid my dues -
Time after time -
I've done my sentence
But committed no crime -
And bad mistakes
I've made a few
I've had my share of sand
kicked in my face -
But I've come through*

*We are the champions - my friends
And we'll keep on fighting -
till the end.*

Freddy Mercury, 1977

*Met dank aan allen die me de pijn
van mijn eigen scherven hebben doen voelen*

Illustratie voorpagina: **Steven de Rie**

© **Hubert Van Eygen**
Weertersteenweg 265
3640 Kinrooi
tel. 089/70.32.14

wettelijk depot: D/1998/Hubert Van Eygen, uitgever

Een coulisse-figuur

Dit zou een roman moeten zijn, met personages uitgewerkt in de diepte, gekonfronteerd met elkaar, wat meestal leidt tot conflicten waarna weer een verzoening kan volgen. Roman af. Psychologische tekening van de personages wordt sterk opgehemeld in de kritieken. De hardheid van de kافت wordt eveneens geprezen maar over de boodschap 'erachter' heeft niemand het gehad.

Vandaar ook dat ik heb gekozen voor een naakte roman, een roman zonder personages, zonder conflicten, zonder psychologische uitdieping, zonder verhaallijn, zonder spanningsmomenten...

Ik wil enkel een vervelende vlieg ten tonele voeren die af en toe enkele lastige steekjes geeft aan mensen die denken dat het leven een roman is. Niets is minder waar. Een traditionele roman bestaat immers énkél om de realiteit te vergeten, om het verhaal van het echte leven te verdoezelen, draagbaar te maken, wat spannender te maken. Mijn roman - of hoe je het ook wil noemen - is een aaneenschakeling van scherven die steeds weer uit dezelfde spiegel vallen. En de enige die in die spiegel kan kijken, is ook het enige hoofdpersoneage. De mislukte dichter, de eenzame verliezer, de lijdende vader, de tekortschietende echtgenoot, de man met de grote mond die geen etiquette wil kennen, de parlementaire medewerker die niet weet waar hij moet beginnen om de geloofwaardigheid terug binnen te halen, de voorzitter van de culturele raad die de cultuur meer en meer ziet verschrompelen in een hoekje vol met enkele weirdo's die leven op de kap van zij die die cultuur moeten betalen...

Hoe meer ik erover nadenk, hoe meer dat ik ervan overtuigd

raak dat het genre van de roman achterhaald is. Mensen verstaan immers geen 'beeldspraak' meer. Poëzie is al lang gedoemd om voor de zwijnen te worden geworpen waarna diezelfde zwijnen de parels doorverkopen aan de meest-biedende...

Ik kan hier het verhaal van een leven neerschrijven. Ik kan het de structuur geven van een traditionele roman - ik heb niet vergeefs germaanse filologie gestudeerd (met vrucht nog wel) - en ook enkele pittige details (zij het onverklaarbare gebeurtenissen, zij het gruwelijke getuigenissen) met veel bravoure uitsmeren over enkele honderden bladzijden. Maar dat zou een leugen zijn. Ik kan enkel één verhaal vertellen: het verhaal van de stakker die voortdurend op de schutting zit te janken naar de maan in de hoop dat zij die ondertussen hun bijzit of eega berijden horen dat leven verder gaat dan enkele primaire behoeften.

Vele mensen hebben genoeg aan een tikklok, een wc en een genotsheuveltje om hun leven betekenis te geven. Hun bewustzijn gaat niet verder dan het gras dat ze moeten maaien of de vrouw die ze om de zoveel tijd moeten naaien. En als er iets fout gaat, staan ze op de eerste rij om te eisen dat gerechtigheid zal geschieden. Zij zijn het publiek dat in de middeleeuwen stond te gapen terwijl op het dorpsplein de zoveelste heks naar de hel werd gestuurd.

Dit is dus geen normale roman. Dit is een samenraapsel. Een beeld van gespleten persoonlijkheden. Een poging om een puzzel te maken van de scherven die nooit in elkaar kunnen passen.

Ik dacht dat ik als een échte Hollywood-regisseur een rode draad/streep moest trekken doorheen onze maatschappij, ik wou de spiegel weer lijmen. Maar voortdurend sneed ik me aan de scherven.

Toen heb ik de regie maar overgelaten aan zij die deze wereld beter kunnen manipuleren: aan de dictators, de uitbuiters, de volksmenners, de politici, de goden. Ik heb mezelf gedegradeerd tot coulisse-figuur. Want een regisseur staat nergens zonder coulisse-figuur.

Bij de Oscar-uitreiking zullen ze mij niet op het podium vragen. Ik zal niemand mogen bedanken. Ik zal geen kritiek mogen spuien op het systeem. Ik zal ergens in de coulissen moeten staan en toch lachen over zoveel onwetendheid...

En als de regisseur dan eindelijk zijn 'beeldje' in ontvangst mag nemen, zal ik weten dat de zak cement klaar hangt boven zijn hoofd.

Met deze roman wou ik die zak cement op het hoofd van de regisseur laten vallen. Maar hoe verder ik geraakte, hoe meer ik me ervan bewust werd dat ik als coulisse-figuur niet genoeg kracht heb (en nooit zal hebben) om die cementzak op zijn hoofd te laten vallen.

Hij zal het ultieme beeldje in ontvangst blijven nemen terwijl ik vertwijfeld aan het ultieme touw zal blijven hangen. Ik zal nooit de kracht hebben om de normale gang van zaken te onderbreken...

Ik zal enkel het lef blijven hebben om te registreren wat de scherven kunnen veroorzaken. Ik zal de zakjes namaak-bloed moeten blijven leveren. En die neppijn zal eeuwig de mijne zijn. Ook na het schrijven van deze scherven die normaal nooit een roman hadden kunnen worden.

Maar wie wil er nu in godsnaam normaal zijn?

1. Arme Maria

Eigenlijk hadden ze me al moeten neerschieten toen ik geboren werd. Mijn omgeving had zich zo veel gezanik kunnen besparen. Jozef moet ook zoiets gedacht hebben toen hij op zijn oude dag het Nieuwe Testament las. Was hij maar schrijnwerker geworden. Dan moesten we hem niet ieder jaar weer laten geboren worden (arme Maria) en ten grave dragen...

Niet dat ik iets van jezeke weg heb. Helemaal niet. Als in zijn tijd de elektrische gitaar al was uitgevonden, was zijn naam misschien Jimi Hendrix geweest. En als hij Engels had gesproken heette hij misschien John Lennon of Jim Morrison. Misschien had hij dan wel deel uitgemaakt van Led Zeppelin toen ze de trap naar de hemel opnamen.

Ik vind het altijd zonde dat ze zijn beeld van 2000 jaren geleden blijven misbruiken als een anachronisme. d'r Lopen hier en nu zovele jezekes rond maar iedereen staart zich blind op dat kindje dat een beetje onbesuisd was en ook daadwerkelijk zei wat het dacht. Het had een eigen mening en in die twintig eeuwen vergroeide die mening tot een dogma, tot een axioma, tot een vast gegeven. Zo is de kerk verstard, zo is de boodschap verworden tot een commerciële melkkoe die één keer per jaar schreeuwt van de pijn.

En iedere dag weer tracht ik vorm te geven aan die pijn, de pijn van de koe die niet meer weet waarom ze melk geeft. Ik braak woorden op de maagdelijkheid van onze samenleving maar steeds staat er een poetsvrouw klaar om de rotzooi op te ruimen. Steeds is er dat systeem dat ervoor zorgt dat je jezekegevoel gekanaliseerd wordt in de onschuldige inname van een slecht gebakken hostie.

Iedereen staart zich blind op oubollige beelden die het kerstgevoel ieder jaar weer aanwakkeren. Enkele dagen later bulderen de kanonnen weer...

Misschien hadden ze me toch beter neergeschoten bij m'n geboorte. Maar wie zijn mond opendoet, kan kogels neutraliseren. Wie het woord voor de anderen gebruikt, zal nooit met een open mond staan maar steeds de pijn verwoorden!

't Is enkel jammer dat er zoveel slachtoffers moeten vallen voordat de anderen dit alles geloven. Ik ga straks slapen en sta morgenvroeg weer op met de intentie om de volgende stoot te geven. d'r Zijn er te veel die gaan slapen met de hoop om nooit meer wakker te worden.

En dan realiseer ik me dat je toch iets kan veranderen als je met jezeke aan doet, als je samen met de anderen kaarsjes brandt, als je samen met de anderen één keer per jaar iets goeds tracht te doen. En dan denk je: och, 't is toch goed dat tenminste één keer per jaar die glinsterende ballen en nagmaakte sneeuw worden bovengehaald.

Maar als mislukt schrijver en profeet en volgeling van jezeke en al die anderen blijf je op je honger zitten tijdens die andere 364 dagen van het jaar. Misschien is poëzie juist datgene wat uitstijgt boven die ene dag. Misschien is het dat gevoel dat we iedere avond weer trachten te verwoorden en iedere morgen weer zien verloochenen in onze krant.

Op de achtergrond klinkt onschuldig Johns smeekbede: "And so this is Christmas, let's hope it's a good one without any fear". Ik denk dat ik straks nog jezekes luier ga verversen. Je weet nooit waar het goed voor is. Er is immers een nieuw jaar in zicht...

2. Surrogaat-vrijheden

Meer en meer kom ik er achter dat ze het allemaal niet willen weten. Zij willen met rust gelaten worden. Zij willen opstaan, stilstaan en vergaan. Of ze een verschil hebben gemaakt op het einde, speelt geen rol, als ze maar genoeg geld hebben verdiend om datgene te kopen dat hen een zweem van vrijheid schenkt...

De maatschappij biedt steeds weer surrogaat-vrijheden aan. Drink je dit, dan ben je zo sterk als Superman, als je dit eet lig je op een exotisch eiland tussen prachtige lichamen, heb je die verzekering dan ga je binnen enkele jaren op een wereldreis, draag je die pamber dan kan de rest van je carrière niet meer stuk...

Ieder koopt zich de namaak-vrijheid die hij zich kan permitteren (of net niet). En als hij ze heeft, zie je hem knikken naar de burens met de gedachte: zie je wel dat we het veel beter hebben dan jullie, zie je wel dat we vrij zijn...

Niets is minder waar. Wanneer de fles leeg is, wanneer de ijskast geplunderd is, wanneer de bankrekening leeg is, wanneer de pamber vol is, is het gedaan met de vrijheid en moeten ze allemaal wachten op de volgende vlucht naar het grootwa-renhuis vol leugens.

En als ze dat niet meer kunnen doen, kijken ze naar de televisie en laten ze zich een nieuw leven aanmeten. Ze schuiven onderuit en redden de wereld op hun ééntje in anderhalf uur tijd. Voldaan staan ze dan op en gaan verder slapen in hun bed waar kinderen verwekt worden die nooit zullen weten waarom ze op de wereld werden gezet.

Zij zullen nooit de ogen voelen die mij steeds weer verder drijven naar de grafsteen waarop ten eeuwigen dage het volgende gegraveerd staat:

*“Wie écht wil zien,
moet de ogen sluiten
en steeds weer
in het duister tasten”.*

3. Imitatie

Iedere dag word ik geconfronteerd met mensen die zeggen hoe goed ze die of die filmster wel vinden, hoe waarheidsgetrouw die soap-serie is, hoe prachtig die zanger wel zingt, hoe schitterend die komiek een ander kan imiteren. En juist over dat woord imiteren val ik dan.

Dagelijks zijn er heel veel mensen bezig met het imiteren van andere mensen. Zij hebben vaak meer succes dan de mensen die zij imiteren. En dan vraag ik me af: wie heeft het verschil gemaakt? Diegene die nadoet of diegene die het voor de eerste keer deed?

Onze maatschappij is momenteel gebaseerd op imitatie. In de popmuziek komt dat nog het sterkst tot uiting. Een bekende ster die een cover maakt, belandt in de top 100 aller tijden terwijl de oorspronkelijke uitvoerder - die jarenlang in die top 100 stond met zijn originele hit - eenvoudig verdwijnt uit de eregalerij van de onsterfelijken. Het is blijkbaar niet meer belangrijk origineel te zijn, het is belangrijker om een origineel op een of andere manier te verkrachten en te gaan lopen met de pluimen van een ander. En de knikkende 80 % van de bevolking volgt zonder problemen de tweederangs cloon (of was het clown). Alles is al gezegd, lijken de mensen te denken. Laten we nu maar eens luisteren naar het zoveelste doorslagje. Misschien worden we er toch iets wijzer van. Niets is echter minder waar...

Tegenwoordig voel ik mij gevangen in een wereld die steeds verder borduurt op zekerheden. Het lef om eens een scheve schaats te rijden is er niet meer bij. Men herkauwt datgene dat ooit als vernieuwend werd ervaren. En iedereen denkt

van zichzelf dat hij 'verruimend' is als hij meepraat over deze 'reprises'. Bullshit!

Men laat zich voortdurend zand in de ogen strooien. Men is blij dat men een doorslagje mag zijn van het origineel. Maar blijkbaar heeft niemand ooit het genoegen geproefd van het originele. Niemand begrijpt blijkbaar wat het betekent om voor de eerste keer iets te zeggen, iets te ontdekken, iets uit te vinden. Herkauwen is de boodschap...

Ik wil niet herkauwen. Ik braak nog liever iedere dag de living onder. Ik wil het best zelf oppoetsen. Maar pas nadat mijn kinderen hebben gezien dat ik enkel kan braken op de maatschappij die hen momenteel aan het vormen is. De braakneiging ontstaat pas als ik me bewust word van het feit dat ik totaal niets kan veranderen aan de opvoeding die zij krijgen wanneer ik even niet kijk...

Ik kan hen opsluiten. Ik kan hen plaatsen tussen deuren waarvan ik niet weet waarheen ze leiden. Ik kan ze ook plaatsen op de welbekende agora waar alle 'massazeikers' bijeen komen om hun boodschap te verkondigen. Zij zullen doelloos ronddolen op de plaatsen van algemeen welzijn. Zij zullen de steegjes niet zien waar de hoeren en straatmusici een beetje warmte bijeen willen rapen. Zij zullen de schrijvers niet zien die woorden rapen uit de goot, zij zullen de tekenaars niet zien die hun potloden enkel kunnen scherpen in de vieze ondergrond van de zekerheid.

Ik zal hen dus niet opsluiten. Ik zal hen laten lopen zover ze komen. Ik zal hen zelfs de weg wijzen, maar ook daarin mag ik niet te ver gaan. Anders kunnen ze mij beschuldigen van despotisme. Ik ben een vader. Ik ben geen dictator. Ik ben een hulpeloos wezen dat in al zijn beperktheden de weg wil wijzen naar eigenheid en géén algemeenheid. Het gaat dan

niet over eng nationalisme maar wel over praten waar anderen zich laten bepraten. Het gaat niet over zomaar knikkend ondergaan in de massa maar over schoppen tot het pijn doet tegen de schenen van zij die denken dat alles algemeen is.

Niemand is algemeen. Niemand wil de grootste gemene deler zijn, wat de enquêteurs ook beweren. Ik ben de vader van drie kinderen. Als zij mij ooit komen verwijten dat ik van hen de grootste gemene deler heb gemaakt, ben ik niet geslaagd.

Als ze mij komen verwijten dat ze clochards zijn geworden of mislukkelingen in de ogen van de ontelbare VTM-ers, of idealisten die niet kijken naar de centen, zal ik gelukkig zijn. Wel zal ik de pijn voelen van de bouwgrond die ze niet zomaar gekregen hebben, ik zal de pijn voelen van het huis dat ik niet met mijn eigen zweet heb neergezet, ik zal het verwijt op mijn voorhoofd schrijven dat ik mijn kinderen geen vaste plaats op deze aarde heb bezorgd.

Eerlijk gezegd, ik zal gelukkig zijn als mijn kinderen niet zo domweg gelukkig zijn als de anderen. Ik zal een gat in de lucht springen, daar ergens in de hemel of hel waar ze me een beetje vrijheid zullen geven, en om het even wie bedanken dat ik niet vervallen ben in zekerheden. Maar toch gaat ondertussen iedere maand drieduizend frank van mijn rekening af om mijn kinderen een gouden intellectuele toekomst te verzekeren. Er moet blijkbaar toch een vangnet voorzien worden...

Als ik doodga zal ik zelf verantwoording moeten afleggen. Mijn kinderen zullen het op eigen kracht moeten doen, maar wees er zeker van dat ik aan de hemelpoort zal staan wachten. Als zij niet voldoen, stuur ik hen in quarantaine. En als ik de kans krijg zal ik hen er inderdaad uit proberen te halen. Maar vertel hen dat nu nog niet. Want anders laten ze mij weer alleen het werk doen...

4. Scheve schaats

Steeds weer vraag ik me af: waarom doe je het in godsnaam? Je spuit ideeën en dan is er wel altijd één of andere verkalkte verenigingsmens die zich afvraagt wat je de voorbije jaren eigenlijk allemaal hebt gedaan. In vraag stellen, oh ja, daar zijn ze zo goed in, in zo'n landelijke gemeente waar ik me tegen beter weten in begraven heb. Op elke vergadering hangen ze boven de tafels met wijdopen bek te wachten tot iemand anders een idee lanceert om het dan weer af te kraken, maar zelf durven ze niets in het midden te gooien...

Vergaderen in zo'n omgeving lijkt steeds weer op koeien bijeendrijven voor het laatste avondmaal. Steeds doodbloeden op verworvenheden... Als een kalf naar de slachtbank gevoerd worden, daar een stempel krijgen en eindigen in de genoegzame maag van zij die alles willen laten zoals het was in de tijd dat men nog met schutters en fanfares de staatsveiligheid verzekerde. Als je dat nu zou doen, hoefde men de overbodige burgerwachten niet meer uit te vinden!

Iemand die 's nachts niet slaapt en probeert te werken aan een toekomst wordt al snel in het hoekje van de te mijden weirdo's gestopt. Iemand die overdag zomaar in jogging rondloopt en zijn kinderen iedere dag van de school kan halen, wordt al snel gecatalogiseerd als een parasiet, als een vakantieganger die de zekerheid van het gewoondom in gevaar brengt. Zo iemand moet geneutraliseerd worden. Zo iemand moet je laten palaveren maar als het op beslissingen aankomt, moet je hem terugdringen achter zijn vitrine waar hij schreeuwt naar de maan. Op die maan wonen toch geen mensen die kritisch kunnen denken...

Ik ben het moe het gezeur te aanhoren van zij die doen alsof

ze het welzijn van het volk hoog in hun vaandel hebben geschreven. Het zijn meestal mensen die naast hun 33 officiële postjes nog wat 'schnabbeltjes' hebben om de al rijk gevulde familiekas te spijszen tot algemene eer en glorie van de stamvader die niets anders kon dan van geld geld maken...

Er zijn momenteel te veel poenscheppers en te weinig poenverdelers. Er zijn momenteel te veel woordenzeikers en veel te weinig mensen die echte drollen durven draaien. Sorry voor dit nogal wc-achtige taalgebruik, maar toch kan je de wereld verdelen in drie categorieën: zeikers, kakkers en wc-reinigers.

Stel je voor dat je het ronde wc-reinigertje bent dat de leugens van al die kakkers en zeikers moet neutraliseren. Wat een taak! Het slechte afbreken en het goede propageren door een nettere geur te verspreiden in de neuzen van mensen die boven de pisbak enkel denken aan de volgende volksverlakkerij die ze moeten inkleden als maatregel van algemeen nut.

Neem een voorbeeld aan de poes die iedere avond weer neerstrijkt in mijn garage. Ze is niet van mij, maar toch komt ze iedere dag bedelen om wat voedsel, om wat warmte, om wat genegenheid, om wat medemenselijkheid. Ik weet dat zij me komt treiteren omdat ik haar steeds weer op de schutting wil zetten, als waarschuwing voor hen die nog nooit een spuitbus in de hand durfden nemen om te protesteren tegen hun eigen beslissingen.

Mijn poes slaapt nu, ik waak, ik zoek naar de maan en vind ze niet omdat wolken haar verbergen. Zij die gewoon zijn leven in die wolken en komen klaar op de deining van een winterbries. Ik blijf voortdurend op zoek naar de windwakken die ervoor zorgen dat zij hun elfstedentocht niét kunnen rijden. En ieder jaar weer kijken ze me verbolgen aan om te zeggen:

“jij gunt ons ook geen pleziertje!”. Maar als ik op m’n eentje die elfstedentocht uitrijd, zonder camera’s, zonder pers, zonder controle-posten, zonder heldenverering, zegt niemand:

‘Verdomme, hij heeft toch het lef gehad om een scheve schaats te rijden’...

5. De eeuwige student

Men heeft me wel eens de eeuwige student genoemd. Niet zozeer omdat ik voortdurend in de boeken zit, maar wel omdat ik ben blijven hangen aan het idealisme van mijn jeugd, aan de vrijheid van de achttienjarige student die nog alles moet leren maar zonder het te weten al alles heeft. Tot aan je studententijd krijg je alles van het leven (misschien op kinderen na) maar daarna moet je steeds weer stukjes van dit vrije leven terug inleveren...

Waarschijnlijk is daardoor ook mijn liefde voor de flower power-beweging te verklaren. De vrijheid om te doen wat je wil, zonder de vrijheid van de anderen te schenden. Mooier kan het toch niet zijn!

Ik heb het geluk en de kansen gehad om vier jaar lang de student uit te hangen. Ik was een van de weinigen in mijn omgeving die zo'n kans kreeg. En ik heb ze in al mijn speelsheid gegrepen met de gedachte: we gaan niet studeren in Leuven, we gaan er naartoe om mens te worden! En mens ben ik er geworden, verdorie, meer mens zal je nooit meer kunnen zijn!

Het zat hem niet allemaal in de boeken, verre van. Het zat hem in de vrijheid om alle kansen te grijpen die je kreeg. Het zat hem in de talrijke contacten die je kon leggen. Het zat hem in de kruisbestuiving tussen al die verlichte en minder gedreven geesten. Het zat hem in die spaghetti met salami die we moesten maken omdat we geen geld meer hadden om in de Alma te eten. Het zat hem in de urenlange gesprekken over allerlei wereldproblemen 's middags in diezelfde Alma terwijl we de verplichte lessen vergaten. Het zat hem in die studentikoze stakingen en betogingen waarin wij onszelf leerden dat we verdorie ook iets te zeggen hadden. Het zat

hem in die nachtelijke uitpattingen waar bier stroomde als water. Op die momenten gingen er wel deuren open, deuren die anders gesloten bleven.

Uiteindelijk ben ik na vier jaar studie aan de deur gezet met een stukje papier dat nooit de waarde kan bevatten die ik er heb ervaren. Ik droom nog dagelijks van de Montmartre en ook van de universiteitsbibliotheek. Ik ruik nog iedere dag de geur van het gras in het stadspark waar zovele studenten de eerste zonnestralen van het jaar opvingen. Ik hoor nog de klanken van Hugo Claus en Fisher Z terwijl ik drie tafels hoog danste in de Alma. Ik smaak nog de verbondenheid terwijl ze me met een tiental schachten samen door de straten van Leuven joegen om te laten zien dat we nog nieuw waren.

Verdomme, ik wou dat ik vandaag nog zo nieuw kon zijn. Dat ik nog als schacht, als slachtvee door de straten van Leuven kon worden gevoerd. Dat ik nog even de smaak kon proeven van het slapen op een meisjeskot waar geen jongens waren toegelaten. Dat ik nog even de pijn kon voelen van de hulpeloze student die 's nachts door de straten van Leuven trok op zoek naar een bestemming en dan kon aanbellen bij de vrouw van zijn leven...

Ik ben niet blijven hangen aan mijn studententijd. Ik beleef hem steeds opnieuw. Ik heb dezelfde regels behouden als toen. Eén: voortdurend alles in vraag blijven stellen. Twee: de nacht als volwaardige dag beschouwen. Drie: af en toe de deur openzetten naar de 'andere' dimensie, naar de overkant van het fatsoen, de overkant van het apparaat, de overkant van het systeem, de overkant van de langzame euthanasie.

Ook al heb ik geen professoren meer, ook al verdrink ik niet meer in enorme aula's, ook al hang ik niet meer ladderzat aan de toog van de 'fakbar', ook al dwaal ik niet meer van cinemazaal naar cinemazaal, ook al heb ik nu een vrouw, drie

kinderen, een huis en een auto om af te betalen, een job aan de kant van het establishment, ik blijf die afkomst koesteren...

Onlangs was ik even terug in Leuven, zomaar vijf minuten, ergens tussen Brussel en Kinrooi. Ik stond op de brug over de Vaart, ik snoof mijn neus en rook het vuile water van de Dijle, ik rook de uitlaatgassen van hen die zich van dit alles niets aantrekken, maar achter al die walmen rook ik iets wat niemand me meer kan afpakken: de geur die ik opsnoof in de Wiering terwijl ik lazarus 'My bonnie is over the ocean' speelde op de gammele piano, zovele jaren geleden, de geur die ik opsnoof tijdens 'Marktrock' terwijl ik op de schouders van een geestesgenoot meedeinde met de tonen van Dave Edmunds, de geur die ik opsnoof na een avondje studeren - ja dat gebeurde ook - op de Vismarkt waar de studentenwereld en de 'normale' wereld met elkaar in de clinch gingen, de geur van de 'nieuwe tachtigers', een literaire avond die ik zelf organiseerde in 'De Blauwe Schuit', voorheen een café voor ex-68-ers, nu een plaats waar je je ouders kan ontvangen om te laten zien hoe geciviliseerd je studentenleven is.

In mijn tijd - toch al zo'n vijftien jaar geleden - werd je nog student om je te vormen. Nu trekken ze naar Leuven om te weten hoeveel ze later gaan verdienen. Wij gingen nog naar Leuven om te zoeken naar onszelf. Velen gingen erheen en vonden zichzelf niet. De meesten hebben zich nu nog altijd niet gevonden. Maar zij die zich toen vonden, dragen die weelde hun gans leven mee.

Zonder pretentie durf ik te beweren dat ik mezelf daar heb gevonden. Tussen gestolen verkeersborden, tussen braspartijen, tussen gelijkgestemden maar ook tussen cursussen die ik toch op zijn tijd opendeed. Wie het echte leven wil leren kennen, moet ook 'verstervingen' doen...

Velen van mijn medestudenten waren blij toen ze hun ‘velletje’ konden halen na vier, vijf of zes jaren studeren. Ik was droevig. De dag dat ik officieel germanist werd, juichte ik maar matig om dat simpele papiertje met een officiële stempel erop omdat ik wist dat ik enkel ‘eeuwige student’ kon worden als ik al die zekerheden zou blijven verloochenen.

Hetzelfde gevoel heb ik gehad toen m’n eerste kind werd geboren, uitgerekend in Leuven nogwel omdat ik na mijn studententijd niet terug kon keren naar de bakermat, uit schrik om alles te verliezen.

Mijn zoon, Bert, is er geboren. Ik heb hem wortels gegeven in de stad die mijn leven heeft veranderd. Ik heb hem zelfs gemaakt in de stad die niemand me meer zal kunnen afnemen. Ik heb hem door de dokter uit de wijsheid zien trekken die mijn vrouw en ikzelf aan Leuven hebben overgehouden.

Ook al zal hij nooit de voetsporen van zijn vader of moeder volgen, ik ben tenminste zeker van één ding: wij hebben hem de voedingsbodem gegeven om op verder te bouwen, verder dan het ontstaan, langzaam opstaan en weer langzaam vergaan.

Ook al is hij nu slechts zeven jaar en mijn eerste dochter (Sofie) slechts zes jaar (maar ze is wel gemaakt in Kessel-Lo, enkele kilometers van Leuven), ik weet dat ze er iets aan hebben overgehouden. Iets, die vonk, die walm, die onbeschrijflijke chemie die ervoor zorgt dat je leven verder gaat dan de zoveelste schakel in een stamboom die niemand te boek wil stellen. Ik hoop dat ik als student genoeg magie heb ervaren om mijn kinderen dat mee te geven waardoor ze een verschil kunnen maken.

Enkel met Saartje, mijn dochter van drie jaar, heb ik pro-

blemen. Zij is geboren in Genk, ver weg van het zoet smakend gras in het Leuvense stadspark. Maar als ik haar nu kritisch bekijk, zie ik dat ook zij niet zal buigen voor de massa. Zij buigt nu al niet voor mij. Ook zij heeft de juiste spirit om dit verhaal verder te zetten.

Papa, je bent blijven hangen aan de seventies, hoor ik hen binnenkort zingen. So what, zal ik zeggen. Als jullie de deur uit zijn, ga ik terug. Om te controleren of ze ook jullie dezelfde kansen zullen geven. Leuven zal niet hetzelfde meer zijn. Er zijn in de tussentijd teveel mensen doodgegaan... Maar toch hoop ik dat ik ooit mijn eigen zoon en dochters zal ontmoeten in het Leuven stadspark. En ik hoop van harte dat ze dan zullen zeggen: Papa, je hebt toch gelijk gehad.

Ach, kon ik maar opnieuw schacht zijn... Jammer genoeg blij ik momenteel te veel te weten. Maar mijn genen zijn onverdacht. Ik hoop dat ze evenveel geluk zullen hebben als mij. En dat ze toch af en toe een boek open zullen doen. Want uiteindelijk kom je er toch niet, als je geen offers wil brengen.

Enkel de hoofdpijn tijdens 'the morning after' heb ik er aan overgehouden. Ik hoop dat zij ooit hun verhaal op deze manier zullen kunnen schrijven. En als zij het niet kunnen, zal ik het voor hen doen:

*"There are things
that are known and
things that are unknown.
In between there are doors".*

Als zij de deuren niet vinden, zal ik hen proberen de sleutel te geven. Maar hoe ouder ik word, hoe vager die sleutel wordt. Zij zullen mijn bril helpen zoeken.

6. Dwarsliggers

Ooit was ik jong en vertaalde ik liedjes van de Beatles bij de vleet. Ik zong mee met liedjes als 'Hey, if you happen to see the most beautiful girl in the world', 'Seasons in the sun' en 'Bohemian Rhapsody' (de eerste échte stereo voor mij, waaw). Ik was niet alleen groen achter mijn oren, maar ik bloosde ook rood de wereld tegemoet. Ik was gewetensbezwaard, las De Morgen (toen die bijna failliet ging), maakte me zorgen over de mensenrechten in Kosovo, at spaghetti in de Spagettiking, ging iedere week kaarten of bowlen met vrienden, dacht aan kinderen maar wist nog niet wat dat betekende. Af en toe ging ik in Antwerpen gedichtjes voorlezen, maakte tijdschriftjes met een primitieve tikmachine, knuffelde regelmatig de kat op de schutting, ging zelfs wekelijks naar Brussel om zagezegd te strijden voor kunstenaars overal in de wereld die het moeilijk hadden...

Achteraf bekeken heb ik verdomd veel geluk gehad. Of misschien kan je beter zeggen: dat ik verdomd hard geknokt heb om dat geluk te vinden. Ik ben leraar geweest, daarna was ik persverantwoordelijke van Amnesty International omdat ik geen geweer wou vasthouden, vervolgens kwam ik terecht in de wereld van de vrije radio's en de reclame, even mocht ik proeven van de universitaire wereld in Louvain-la-Neuve en vervolgens duikelde ik in de uitgebuite wereld van de reclame waarna ik na een zijsprong in het onderwijs eindelijk op het politieke spoor kwam, en dan nog wel in de oranje richting... Maar al die ervaringen hebben me geleerd dat je mensen niet naar hun kleur moet beoordelen maar wel naar hun verdiensten. Ik ben nu parlementair medewerker van een haantjesvolgeling. Ik was groen, ik was rood, ik was nooit blauw (gelukkig) en uiteindelijk is slechts één kleur duidelijk geworden: ik was steeds mezelf.

Zolang ik mezelf niet verlies in de kamers van de overvloed der machthebbers en tegelijkertijd mijn collega's in de goot niet vergeet, zal ik eeuwig student blijven. Eeuwig zoeker, eeuwig flexibel medemens.

Wie binding heeft met de marge, weet dat het algemeen belang niet goed genoeg is. Deze wereld kan enkel verder draaien als ook de weirdo's hun kansen krijgen.

Van het moment dat ze mij als 'normaal' catalogeren, schakel ik mijn nakomelingen in. Zo kan de cyclus van dwarsliggers opnieuw beginnen.

Mijn trein zal altijd rijden. Ook al neemt men de rails weg. Dwarsliggers zullen hun afkomst nooit kunnen verloochenen...

7. Eenheidskoek

Er was een tijd dat ik dacht dat je met barricade-gevechten de toekomst kon veranderen. Die tijd is voorbij. Maar toch, dat vechten tegen de bierkaai heeft altijd wel zijn nut gehad, al was het maar om de slapende meerderheid af en toe wakker te stampen. Het kan af en toe helpen.

Maar resultaten kan je enkel bereiken als je van binnenin die meerderheid naar buitentoe werkt. Als je gebruik maakt van de geijkte kanalen om tot vernieuwing te komen. Het is de grootste contradictio in terminis in ons maatschappelijk bestel dat je eigenlijk eerst het hoofd moet buigen (niet te diep) voor de 'macht' om daarna vanuit het inwendige van die macht verandering te brengen. In politiemilieus noemt men dat infiltratie. In politiek noemt men dat overloperij of 'verruiming'.

Vroeger hield ik het reilen en zeilen van de mensenrechten over de hele wereld in de gaten. Nu beperk ik mij voor een groot deel tot die rechten op het grondgebied van mijn eigen gemeente. Ik ervaar dit niet als een beperking, als een beknutting van m'n horizon, eerder als een verplichte 'stage' tussen de eigen mensen. Als je ziet dat er in Antwerpen een groot deel van de mensen liever bokshandschoenen aantrekt of met een grove borstel door de straten trekt, dan weet je dat je 'voor begrip' niet moet gaan strijden in Birma of Nigeria of Turkije of Guatemala, maar eerst in je eigen omgeving moet uitleggen waar 'democratie' eigenlijk voor staat.

Iedere maand zie ik democratie in zijn laagste regionen toepassen in de gemeenteraad. En daar zie je al dat macht gulzig maakt, dat macht blind maakt, dat macht verslaafd maakt, dat macht gevaarlijk is als ze in verkeerde handen valt...

Eigenlijk moesten ze gemeenteraadsleden een examen laten afleggen waaruit blijkt dat ze capabel zijn om te oordelen over het wel en wee van een gemeente. Hoeveel procent zou falen?

Hoeveel nutteloze initiatieven zouden we de bevolking dan kunnen besparen? Maar ja, wie zal dan gaan oordelen over de capaciteiten van de bewuste gemeenteraadsleden? Een raad van wijzen, zoals in de prilste democratie? Ja, waarom niet? Maar wie zal dan bepalen wie in die raad van wijzen komt? De regering die adviezen krijgt van zijn eigen partijbesturen die weer te rade gaan bij de leden te velde (hopelijk...) en wat krijg je dan weer?

De 'eenheidskoek', de fantastische compromissenkermis waar België zo bekend voor is... Ieder zorgt ervoor dat zijn vriendje als 'wijze' wordt aangeduid...

En uiteindelijk kom je dan nog nergens. Uiteindelijk kom je dan weer terecht bij die éne belangrijke vraag in de politiek: doe je het om ziertjes (stemmen) te winnen of doe je het omdat anders mindere capabele mensen het zullen proberen te doen?

Waarom zijn het niet allemaal eeuwige studenten, waarom zijn het niet allemaal mensen die hun dromen koesteren, waarom zijn het niet allemaal mensen die van nature uit goed zijn?

En dan vraag je je af: wie heeft deze mensen verkozen? Dan zie je dat je eigenlijk zelfs in de politiek niet hoeft te gaan hervormen. Dan zie je dat het probleem veel dieper ligt. Dan zie je dat de zwijgende meerderheid de schuldige is van alles.

Dan zie je dat velen geboren worden, enkele kreten laten om te eten of om een zuivere broek te krijgen, en dan stilaan vergaan tot sierplantjes die ieder jaar weer vervangen moeten

worden. Enkelen worden geboren onder het teken van het onkruid. Ieder jaar weer worden ze uitgetrokken maar als de eerste zonnestrallen er zijn, komen zij ook weer op. De grasmachine rijdt voortdurend over hen heen. Zij buigen dan gedwongen hun kopje maar als de benzine weer even stijgt in prijs, blijft de grasmachine in de garage staan en krijgt het onkruid weer even de kans.

Ik hoop dat ik steeds weer een uitdaging mag zijn voor de grasmachine. En als al die benzine ooit zal opgeraken, zal ik met veel genoegen beginnen aan de overwoekering van al die siertuintjes.

Maar voorlopig kan ik enkel als de eeuwige mol af en toe een gat prikken in de ideale grasmatten van zij die denken dat ze golf kunnen spelen zonder de lijken van onze welvaart te raken...

Waar is mijn caddy?

8. Jan met de pet

Je hoort zo vaak zeggen dat de politici de binding met de 'gewone man' hebben verloren. Enkel in 'dienstbetoon'-situaties en bij recepties of openingen begeven zij zich 'onder het volk'.

Neem nu de veteranen-volleybalclub waarvan ik deel uitmaak. Iedere dinsdagavond slaan wij een of twee balletjes en achteraf zakken we door in de dagdagelijkse problemen van Jan met de pet in een of ander dorpscafé. Daar hoor je dan de zwart-wit-beweringen van Jan of Piet of Klaas waarbij alle politici op een hoopje worden gegooid met de uitspraak: 't zijn allemaal zakkenvullers die enkel hun vriendjes helpen.

Ook als je een actieve 'buurt' hebt, zal je er bijna nooit politici vinden. De problemen van het land worden er onder het nuttigen van een fles Jägermeister even opgelost, ook al heeft men geen weet van al de ingewikkelde achtergronden van de bestaande problemen.

De politici gaan er teveel vanuit dat Jan met de pet op dezelfde manier denkt als zij die ons moeten vertegenwoordigen in het halfrond der natie, de Kamer van volksvertegenwoordigers. Niets is echter minder waar. Jan met de pet denkt rechtlijnig, maakt geen bochten, heeft geen benul van 'geschiedenis', ziet enkel het hier en nu, de gracht die stinkt, de weg die overal gaten vertoont, de straatlamp die niet brandt, de huisvuil-belasting die veel te hoog is.

Als medewerker van zo'n vertegenwoordiger van het volk moet ik altijd de volle laag incasseren. Steeds weer richt Jan met de pet zijn pijlen op mij, bij gebrek aan een 'echte' politicus...

En steeds moet ik hen verdedigen die de taal van het gewone volk verleerd zijn. Maar niemand houdt er rekening mee dat ik die taal ook niet wil en kan spreken. Ook ik ben iemand die boven de gewone taal uitzweeft als dichter. Ook ik ben iemand die liever niet zegt: “ze kunnen de pot op” maar wel “I’m feeling blue”...

Volksvertegenwoordigers zou je verplichte stage moeten kunnen laten lopen bij buurtcomités en sportclubs. Maar als je dan ziet waar ze vandaan komen dan frons je toch je wenkbrauwen. Hoe zijn zij ‘groot’ geworden? Door zich op alle mogelijke manieren in te zetten voor de gemeenschap. Door jarenlang te ploeteren in de modder van volleybalclubs, vrouwenbonden, Davidsfonds-afdelingen, voetbalclubs, fanfares, schutterijen. Zij hebben die stage al doorlopen in hun prille bestaan als kleine vertegenwoordiger van het volk.

Is het dan zo lang geleden dat ze dit allemaal vergeten zijn? Hoe lang is het geleden dat ze nog een stevige pint hebben gedronken met mensen die er ‘s morgens trots op zijn dat ze de avond voordien met een volksvertegenwoordiger hebben gepraat, ook al weten ze niet meer waarover ze hebben gepraat?

De ‘echte’ politiek wordt misschien wel gemaakt in dat steriele halfroond waar een groot deel van de mensen niets van weet. Maar wat er gezegd wordt in dat halfroond moet terugkomen bij de burens, bij de collega-sporters, bij de medeblazers in de harmonie, bij de kookvaders van de Landelijke Gilde, bij de ouders die hun kinderen naar scholen sturen die door onze vertegenwoordigers worden goedgekeurd...

Er wordt verdomd veel gezegd en er komt verdomd weinig terug naar de basis. En daar moet ik dan - bij gebrek aan iets

beters - voor opdraaien. Ik ben niet meer bereid om als pispaal te dienen voor zij die zich inkapselen in hun verworvenheden, ook al hebben ze in het verleden vele offers moeten brengen.

Als ik aan de toog hang, wil ik kunnen praten over de prijs van een pint, over de kwaliteit van het dagelijkse vlees, over de belastingen die ik moet betalen, over de gaten in de weg voor mijn deur, over... Maar meestal eindig ik eenzaam aan die toog, leuterend tegen mensen die medelijden met mij krijgen.

Zou ik als parlementair medewerker smartegeld kunnen vragen? Waarschijnlijk zullen onze volksvertegenwoordigers daar enkele weken over moeten debatteren vooraleer ze tot de conclusie komen dat hun medewerkers perfect vervangbaar zijn...

Gelukkig heb ik zo'n vertegenwoordiger die me ook nog af en toe gelijk geeft. Er is blijkbaar nog toekomst in onze politiek.

Maar die moet Jan met de pet dan toch zelf maken. En ondertussen leen ik hem mijn gediensig oor...

9. Dichter bij de waarheid kan niet...

Bij gebrek aan een nuttige opleiding, ben ik dan maar dichter geworden. Ik had natuurlijk ook zelfstandige kunnen worden. Maar dan had m'n leven enkel rond schijn en centen gedraaid, dan was ik levenslang slaaf geweest van het 'beperkte' systeem van vraag en aanbod. De term 'zelfstandige' vangt iedere dag weer nieuwe slachtoffers: je denkt zelfstandig te zijn, maar je bent voor 100 % afhankelijk van zij die 'écht' zelfstandig kunnen zijn! De klanten kunnen immers steeds beslissen om elders te gaan kopen!

Nee, daarom werd ik dichter. Om op elk moment van de dag te kunnen vloeken en tieren op de wereld die de mijne nooit kan zijn. Om op de onmogelijkste momenten zomaar even uit te stappen en te genieten van de eenzaamheid, naast de gek op de heuvel die al die naarstige mieren observeert en langzaam de vinger naar het voorhoofd brengt. Om op tijd en stond de 'anderen' met de snuit in de stront te steken. Om regelmatig de zekerheden door elkaar te schudden. Om regelmatig de tranen en het bloed in close-up op papier te smakken. Om af en toe de schoonheid vanonder de vuiligheid te toveren. Om af en toe de deuren wijd open te zetten die anderen angstvallig gesloten laten terwijl ze de sleutel koesteren tegen hun normale borst(en).

Alhoewel, ik ben nooit dichter 'geworden'. Want dichter kàn je niet worden. Dat bèn je gewoon, vanaf het prille begin wanneer ze je uit je afkomst rukken, wanneer ze je op je zachte billetjes kletsen en wachten op de oerkreet. De meeste mensen geven bijna 100 % van hun oerkreet prijs als ze geboren worden. Dichters bewaren het grootste deel van die oerkracht om ze hun ganse leven lang te gebruiken. Zij horen iedere

nacht weer de schreeuw van de geboorte, de schreeuw van de schepping, de gil van creatie!

Er zijn natuurlijk een hoop mensen die die kreet enkel gebruiken om zichzelf voortdurend te masturberen in hun ivoren toren van cryptische boodschappen. Zij misbruiken de gave om valse profeten te worden. Zij buigen voortdurend het hoofd om naar de eigen navel te staren, op zoek naar de streng die ooit werd doorgeknipt. Zij hebben het 'licht' gekregen maar weten niet waar het knopje zit om het aan te doen.

Langs de andere kant zijn er - niet zo veel, dat geef ik toe - die de ogen afwenden van hun navel en op zoek gaan naar het ritme, de maalsteen, het repeteergeweel, de bodemloze put, de waanzin. Zij zijn de "fools on the hill", zij zijn de dorpsgekken, zij zijn de pispalen van de normalen maar énkél zij brengen beweging in een systeem dat niets liever wil dan stagneren en creperen.

Daarom werd ik dichter. Om uitgelachen te worden. Om te fungeren als zwart schaap. Om op iedere vergadering, iedere bijeenkomst, iedere discussie aangevallen te worden. Om iedere keer weer de arrogantie van de onwetendheid in het gezicht geslingerd te krijgen. Maar door hun volharding brengen deze dichters barstjes in de zekerheid van zij die hen voortdurend aanvallen. Zij doen met woorden wat anderen met kogels doen. Enkel bij hen vloeit geen bloed, misschien slechts wat traanvocht...

Terwijl al de anderen rustig slapen op hun zekerheden - maar daarvoor hebben ze wel een psychiater, homeopaat of een begrijpende vrouw nodig - kronkelen de ware dichters voortdurend in het wansmakelijke meer waarin Bahaals handlangers Lancelot het leven zuur maken. En het enige dat ze willen is de heilige Graal laten rondgaan. Het enige dat ze

willen is iedereen te laten meegenieten van de puurheid, de zuiverheid, de oprechtheid van hun eigen dromen!

Zij vechten voortdurend tegen het 'gewoondom'. Zij trachten met letters, kreten, klanken, vormen datgene te scheppen wat bijna iedereen verloren heeft bij de geboorte: de 'uniekheid' van ieder leven...

Het grootste deel van de mensen leeft om die uniekheid steeds weer te verloochenen omdat ze bang zijn uit de massa te springen. Gewoon zijn is zo gemakkelijk en je verdient er verdomd veel geld mee (hoor je de zelfstandige denken). Anders zijn is hard, doet pijn, laat littekens achter en meestal krijg je dan ook nog geen bloemen op je graf.

En dan hoor ik plots een commercieel liedje door mijn koptelefoon: "Listen to your heart". 't Is een plaat die in miljoenen exemplaren over de toonbank ging. En denk je dat iemand het begrepen heeft?

Velen neuriën het liedje voor zich uit maar kunnen zich de tekst niet meer herinneren... Zij leggen zich 's avonds te slapen en dromen van grote auto's, caravans, mobilifoons, veel poen, elke week een ander paar borsten, zo af en toe de lottopot, de wekelijkse pint met veel geleuter en van datgene wat ze allemaal gaan doen als hun leven voorbij is... Zij horen hun hart niet kloppen, en nog veel minder het hart dat langs hen ligt te kloppen. Zij maken plannen voor de toekomst, voor hun kinderen, maar ze hebben nog nooit de onregelmatige ademhaling van hun afstammelingen gehoord terwijl ze 's nachts de wildste merries berijden.

Ik ben altijd dichter geweest. Dichter kan ik niet bij de waarheid komen...

10. Zelfstandige prikkel...

Ok, ik geef het toe. Dit hele relaas wordt een beetje warrig. Het mist structuur. Er is geen steeds weerkerende melodie. Er zit geen lijn in, geen rode draad. Als dit een verhandeling was voor een vergrijsde middelbare leraar, zou ik ongetwijfeld een 1 krijgen en ook voor de prof zou dit niet voldoende zijn om een D te krijgen. Ik heb het meegemaakt. Ik heb ooit tijdens een examen filosofie bewezen dat de tafel waaraan mijn prof en ik zaten echt leefde. Hij viel bijna van zijn stoel, uit schrik waarschijnlijk. Uit schrik voor het onbekende, alhoewel hij thuis was in alle warrige theorieën van de meest verlichte geesten, zoals bijvoorbeeld Levinas die ik me enkel nog herinner van één begrip 'face à face'.

De man had er een hele doctoraatsverhandeling over geschreven. De twee gezichten van Levinas. Face à face. En hij was er compleet bij vergeten dat dit de oplossing voor onze wereld was. 'Face to face'. Communicatie. Praten. Woor-den. Tegenover elkaar zitten. Geen compromissen sluiten maar de keiharde waarheid in elkaars gezicht gooien. De onzin van conflicten uit de doeken doen terwijl de rest van de mensheid staat te kijken.

Hoeveel wereldproblemen zouden er in een wip (sorry voor dit platvloerse taalgebruik) opgelost kunnen worden als wij allemaal konden meekijken en -luisteren terwijl de leiders/lijders van deze wereld oordelen vellen over onze toekomst? Zou het er beter op worden? Ik weet het niet. Als ik zo rond mij kijk, zie ik diverse dictatortjes in de dop, zie ik zoveel mensen die met hun beperkte capaciteiten de wereld naar de knoppen kunnen helpen. In Joegoslavië stuurde ook een dichter zovelen in de muil van de dood. Waarschijnlijk is hij

toch enkel een navelstaarder. 't Zijn zo van die mensen die geboortegrond, een vlag, de voorouders, een huidskleur, een taal, hoger stellen dan individuele vrijheid. Je bent pas een man/vrouw als je een man/vrouw van een ander ras, een andere godsdienst, een andere huidskleur hebt neergeknald, als je het bloed hebt gesmaakt van zij die het grondgebied bedreigen waarvoor je voorouders zagezegd hebben gestreden!

En toch neuken ze bijna allemaal op dezelfde manier. Toch gaan ze allemaal op bijna dezelfde manier naar de wc (enkel aan die Franse wc's heb ik nooit kunnen wennen, kwestie van je voeten ver genoeg van je onderlichaam weg te houden), toch praten ze allemaal dezelfde universele taal als ze hun nakomelingen verwelkomen (hoetsjekoetsje en nog van die flauwe kul), toch zijn ze allemaal even kwetsbaar als ze een geweerloop tegen het hoofd van hun geliefden zetten, toch eindigen ze allemaal als het humus van onze afkomst en als mest voor de toekomst, toch weten ze allemaal dat ze slechts een vliegenstront zijn op het tafelblad van deze wereld...

Niettemin gooien ze voortdurend bommen naar de 'anderen', toch blijven ze het 'ware' geloof verkondigen, toch scheuren ze voortdurend vlaggen van anderen en verbranden ze poppen met maskers die hun eigen beperktheid camoufleren.

We zijn allemaal hetzelfde. Pijn betekent voor ons allemaal hetzelfde. We hebben allemaal een hart dat klopt, het ene al sneller dan het andere. We zitten allemaal face à face aan dezelfde tafel. Alleen zitten er jammer genoeg te veel mensen onder die tafel die het aangezicht van de anderen niet goed kunnen zien. Maar juist in die positie kan je gezichten beïnvloeden. Onder de tafel kan een wereld veranderen. In de schemerzone onder de tafel gebeuren juist de ergste dingen. Juist op die plaats kan je ook die 'ergste' dingen relativiseren.

Een generaal die op het punt staat om het bevel te geven enkelen van 'de andere kant' te executeren kan je tot andere gedachten brengen door hem in het kruis te tasten, door hem te laten sidderen op zijn bijeengeraapte fundamenten... En zo komen we weer terug tot de essentie: de plaats van de afkomst. Als iedereen voor ogen houdt dat hij geboren werd uit de gespreide benen van een moeder die de oerkreet doorgeeft, dan zijn we ver genoeg.

Heeft zich nooit iemand afgevraagd of de oerknal vrouwelijk was? Ik wel. Ik heb hem geroken... En hij blijft me achtervolgen. Waarschijnlijk ben ik daarom dichter geworden. Of was ik het al, voordat die oerknal kon ontsnappen?

Een zelfstandige zou die oerknal verkopen in goedkope zakjes. Een dichter zou naalden uitdelen om die zakjes te doorprikken. Dat is het verschil. Maar iedereen loopt naar die zelfstandige om zo'n zakje te kopen en de meesten vergeten even langs te gaan bij de dichter om die naalden te kopen. Zij die niet langskomen zullen nooit de geur van hun afkomst kennen.

Ik kan je verzekeren. 't Is de moeite waarde om te prikken in de essentie van je bestaan. Het probleem is dat de meesten niet weten waar ze moeten steken. En daarom laten ze hun gans leven lang een ballonnetje op dat pas op het einde verschrompelt omdat de spankracht uit het materiaal verdwenen is.

Zij denken gevlogen te hebben maar ze hebben nog nooit de vleugels van de vrijheid van kortbij gezien. Op het einde crashen ze. En ze hopen dat er iemand bloemen komt leggen op hun graf. Iedere dag weer sta ik klaar om een cactus te zetten op hun graf. Enkel met de hoop dat ze toch nog op het laatste moment iemand hebben geprikkeld...

11. Met de muze in de vingers...

Ik ben gekust door de muze. Ik weet dat velen niet weten wat of wie die muze is. Ik heb haar gezien terwijl ze klaarkwam op mijn schoot terwijl drie meter hoger mijn vrouw vredig in bed lag. Iedere avond weer ga ik vreemd met mijn vingers op de zoveel gevoelige toetsen van de mensheid. Iedere avond weer ga ik verder dan de grenzen van het goed fatsoen. Overdag ben ik de perfecte huisvader die werkt voor zijn centen en regelmatig zijn harde stem laat bulderen over de chaos die zijn kinderen scheppen in het ei van zijn zekerheden. Maar als zij - en hun creator - zalig de slaap der onschuldigen ondergaan, zit ik onder hen te tokkelen om ze het geweten te geven van de nacht.

De muze wordt in vele culturen afgeschilderd als iemand die verlossing geeft, die de waarheid verkondigt. Niets is minder waar. De muze is een hoer, de muze is een danseres die haar beha wel uitdoet maar haar slipje net niet ver genoeg naar beneden haalt. De muze is een marteling. De muze is een poging om het normaaldom te verneuken in een groezelige sfeer van 'zelftrekkers' die ergens anders hun boodschap niet kwijt kunnen. De muze is de punt voor de dichter die het eeuwige gedicht wil schrijven. Hij wil haar voortdurend bezitten maar bij het hoogtepunt verliest hij steeds het noorden en richt zich naar het zuiden. Op zoek naar de volgende uitdaging.

De muze is als een blues in een compleet ingerichte keuken. Ze kan er niets komen doen, behalve er alle potten en pannen buitengooien. En zingen over hoe goed het wel was toen we nog wisten waarvoor een kampvuur diende.

Ik ben een padvinder, op zoek naar het juiste kampvuur. Ik zwerf van vuur tot vuur, in de hoop dat ik ooit het einde van het avontuur bereik. Maar niemand wil de uitdaging aangaan.

Dat is de jammerlijke lot van de dichter: niemand wil hem volgen (en maar goed ook). Waarom wil ik dan dichter zijn als toch iedereen alles toe doet? Ik weet dat zelfs het kleinste muisje een gaatje vindt. En dat de kat op de schutting steeds op de loer ligt .

De schutting is bijna klaar, de kat loopt ook ergens rond, enkel het muisje moet ik nog wat manieren leren.

12. De ware vrouw

Er zijn zo van die dagen in je alledaagse bestaan dat je héél belangrijke dingen vergeet. Zoals bijvoorbeeld het huiswerk van je zoon van zeven. Je vrouw is werken van 17u tot 21u en om 21u moet je gaan volleyballen met de ‘veteranen’. Om 17u begin je al te bulderen tegen je kinderen om de hele rotzooi die ze hebben gemaakt tussen 16u en 17u op te ruimen. Je vrouw heeft bij het buitenglippen nog net gezegd dat de zoon z’n huiswerk nog niet heeft gemaakt. Maar door al de huishoudelijke beslommeringen (eten, in bad gaan, tekenfilmpjes kijken, opruimen, stil zijn tijdens het nieuws, allemaal plassen, verhaaltjes vertellen) ben je dat éne belangrijke ding vergeten: dat huiswerk.

En ‘s nachts kom je dan terug na een lang partijtje volleybal en een nog langer partijtje tooghangen en dan zie je op de keukentafel het huiswerk van je zoon van zeven liggen. Dan zie je dat je getrouwd bent met een engelbewaarder. Dan zie je waarom je al ruim twaalf jaar hetzelfde bed deelt. Dan zie je waarom je ‘s nachts van die grote wijsheden kan neerschrijven, terwijl iemand anders het normale leven regelt. Dan weet je dat een schrijver pas een echte schrijver kan zijn als hij goed getrouwd is, dan weet je pas dat opvoeding een hol woord is als er niet ergens een ‘echte’ moeder wordt ingeschakeld.

Morgenvroeg staat mijn afkooksel van zeven jaar vol goeie moed op en ziet zijn map met z’n huiswerk op de keukentafel liggen. Alweer een kwartier minder Gameboy spelen, denkt hij dan. Mijn vrouw denkt dan: verdorie, waarom had hij dat gisterenavond niet kunnen doen? En ik, ik denk dan niets, behalve misschien: Waarom is god niet vrouwelijk?

En ter compensatie vieren we ieder jaar weer op 14 februari Sint-Valentijn. Ik heb geen cadeautje. Misschien kan ik al dit geleuter aan haar opdragen. Want zonder haar was dit niet mogelijk. Ik hoop enkel dat zij dit zal appreciëren. Heiligen krijgen pas beelden als ze al lang dood zijn. Voor mijn enige echte heilige wil ik 'bij leven' een standbeeld oprichten. Maar mijn woorden schieten steeds weer te kort om te verwoorden wat zij betekent.

Ik kan enkel zeggen dat zonder haar mijn zoon zijn huiswerk niet had gemaakt. En als mijn zoon in gebreke blijft, blijf ik in gebreke. Dan kan ik nog tien romans volkribbelen. 't Is niet belangrijk dat iedereen leest dat hij zijn huiswerk heeft gemaakt. Wat telt is dat hij morgen om 7u nog snel even het foutje van zijn vader rechtzet. Ik vertrouw hem, hij lijkt een beetje op mij - en ook wel op zijn moeder - we zullen er samen wel komen, als we tenminste de belangrijkste vrouw in ons leven niet vergeten: voor mij de vrouw, voor hem de moeder. Beiden weten we dat ze ons vangnet is: wij mogen voortdurend springen met de zekerheid dat zij ons steeds zal opvangen.

Bedankt Mieke, zonder jou zouden we nooit zo'n grote mond durven opzetten. We zijn ondankbaar, ik weet het, maar 'in the long run' zullen we altijd voor jou kiezen: de engelbewaarder die onze fouten steeds weer corrigeert. Als in dit geschrift geen fouten staan, is dat dankzij jou.

En dan vraag je je af: kunnen woorden écht betekenis hebben zonder dat de 'ware' vrouw ze gelezen én goedgekeurd heeft? Het eeuwige antwoord kan enkel 'neen' zijn. Bedankt. Sint-Valentijn zal morgen enkele bokkensprongen mogen maken!

13. Relatief

Als er iets mis is in je lichaam of in het lichaam van zij die je dierbaar zijn, al is het slechts een héél klein radertje in de grote machine, lijken de anders zo belangrijke dingen slechts futiliteiten. Normaal draait alles rond de wereld om je heen, maar dan wordt de focus gericht op jezelf, op je eigen relativiteit, op je eigen vergankelijkheid, je eigen futiliteit, je eigen kwetsbaarheid...

Stel je voor dat je van de ene dag op de andere volledig verlamd raakt. Je kan enkel nog praten, horen, kijken, denken... Je geest is opgesloten in het lichaam dat een gevangenis is geworden. Wie het wereldrecord op de 100 m heeft gewonnen, is dan alles behalve belangrijk!

Stel dat je eigen vlees en bloed plots wordt weggerukt uit je leven. Gebroken blijf je achter met een nooit te genezen wonde. Dat ze in Joegoslavië weer een massagraf hebben gevonden, hoor je niet eens meer...

Stel dat je ongeneeslijk ziek wordt, dat je nog drie maanden te leven hebt, hoe zal je zoiets verwerken? Dat de buurman prins carnaval is geworden, klinkt dan als een misplaatste mop in je oren...

Wat doe je als je op het moment in je leven komt, dat je je realiseert dat de opwaartse vlucht ook ooit moet afbuigen, dat vleugels niet voor eeuwig zijn, dat goddelijke gedachten uiteindelijk bij zo'n god moeten terugkeren?

Het enige wat ik kan verzinnen bij deze zwartgallige gedachten is: relativieren. De wereld relativieren, de mensen relativieren,

maar vooral jezelf relativeren en daar heb ik het toch zo moeilijk mee! Hoe kan ik aanvaarden dat ik slechts een nietig scheetje ben op deze wereld, een scheetje dat niet veel meer kan doen dan berusten in zijn lot?

Ik kan het niet aanvaarden, niet met al die doodsgedachten voor ogen, niet met die voortdurende angst om mijn dierbaarsten te verliezen. De relativiteit zou m'n toekomst aanvreten, zou me stoppen in mijn ambitie om méér te betekenen dan alleen maar een hoopje vlees met enkele scheikundige reacties erin, een hoopje dat zo kwetsbaar is dat je het eigenlijk onder een stolp zou moeten zetten.

Iedere dag zie ik mensen gedeeltelijk of geheel van deze aarde verdwijnen. Voor mijn job moet ik zelfs dagelijks hén aanschrijven die het tijdelijke met het eeuwige hebben verwisseld. De pagina met de overlijdensberichten is trouwens de meest gelezen bladzijde in de plaatselijke krant. De roddels over wie er nu weer een tumor in het hoofd heeft, zijn zelfs populairder dan de geruchten over de buitenechtelijke relaties die een landelijke gemeenschap zoals de mijne toch wel regelmatig schokken. En dan denk ik: je kan beter vreemd dan dood gaan.

En dan hoor ik weer dat eeuwige lied: "Listen to your heart". Velen hebben hun hart afgeschermd met allerlei vage algemeenheden en onnozele principes. Velen laten zich leiden door wat om hen heen gebeurt. Zij relativeren zich zelf al in het 'normale' leven terwijl ze dat eigenlijk pas moesten doen als dat normale leven 'abnormaal' wordt. Velen sterven levend. Velen weten niet dat ze al lang dood zijn...

Dan hoor ik mijn hart kloppen. Dan hoor ik de dreun van het leven door mij heen echoën, dan hoor ik mijn ochtendlijke

rochelhoest weerkaatsen in mijn gootsteen. Dan voel ik de schokken van zelfverloochening door mijn gemartelde lijf trekken. En met een grimas op het gezicht daag ik de toeschouwers voor mijn 'vitrine' uit. Zij staan zich te verkneukelen omdat zij weten dat ze ooit kunnen verder vertellen dat 'hij het toch zelf zocht', dat het een egoïst was die geen rekening hield met zijn medemensen, dat hij eigenlijk een grote mond had, dat hij beter had kunnen doen zoals zichzelf: al berusten vóór de verplichte rust, al inslapen voor dat de almachtige het licht uitdoet...

Misschien beeld ik het me allemaal maar in. Misschien ben ik wel zo normaal als de rest, ik ben misschien alleen te kortzichtig om dat in te zien. Misschien ligt mijn grafsteen inderdaad al klaar sinds mijn geboorte. Misschien doet het er niet toe dat ik de toekomst driemaal een hak heb gezet, misschien zijn mijn woorden zo vluchtig als de overlijdensberichten in de krant. Misschien heb ik slechts een dikke nek - die nu één of andere mysterieuze pijn tentoon spreidt - en misschien kon ik inderdaad beter af en toe mijn mond houden. Misschien had mijn biografie nu al geschreven kunnen zijn: hij werd geboren, verloor zijn oerkreet, stapte in de rij naar de uitgang en verdween zonder te weten of er nog andere deuren waren...

Maar als de nacht intreedt, worden dit allemaal overbodige gedachten. Ik put mijn kracht uit de slaap van de andere mensen. Ik slaap overdag - dat wordt me vaak verweten - en leef 's nachts. Dan vang ik de vibraties in het zwart op, de vibraties die loskomen uit de dromen van zij die overdag in de rij staan.

Het is pijnlijk te weten dat niemand op je rekent voor een oplossing en dat je morgenvroeg een hoop verwijten naar je hoofd krijgt waarom je deze wereld toch niet hebt wakker geschud.

Mijn enige troost is dan dat ikzelf tenminste ben wakker gebleven. Om te waken aan de uitgang, de uitgang waarlangs zo weinig mogelijk mensen zouden mogen verdwijnen. Als profeet sta ik er te roepen en te tieren om toch maar eens zelf te leven en de ogen te openen. Maar ze blijven blindelings naar hun einde stappen.

Waar blijf ik dan? Ben ik dan toch het puntje onder het vraagteken of ben ik slechts het bochtje in het vraagteken, ben ik slechts het plaatje dat een mogelijke omleiding aangeeft?

Maar een omleiding heeft slechts zin als de hoofdbaan gerenoveerd wordt. En dat werk wordt jammer genoeg voortdurend uitgesteld bij gebrek aan bewustzijn...

14. De mens is van nature uit goed...

Heb je al eens de mensen in de gaten gehouden? Heb je al eens door je eigen leefomgeving gelopen met de gedachte dat je in een zoo rondwandelde?

Heb je je ooit al gestort in het normaaldom om te weten te komen waarom zoveel mensen zich erin verdrinken? Heb je ooit al geprobeerd te begrijpen waarom de meeste mensen het liefst in een rij staan in plaats van een stap opzij te zetten?

Ik doe het regelmatig en ik kan tot slechts één algemene conclusie komen: ze kiezen voor zekerheid. Ze kiezen voor rechtlijnigheid, ze kiezen voor de kortste weg, ze kiezen voor de minste weerstand, ze kiezen voor het begraven leven, ze kiezen voor de oogst nog voordat ze gezaaid hebben. Ze laten voor zich zaaien. Ze laten de verantwoordelijkheid aan anderen over om hen op de vingers te kunnen tikken als het misloopt en de oogst maar pover is.

Een mens zoekt de fout steeds elders. En zelf durft hij geen fout te begaan. En als hij er al eentje begaat, is hij er zich niet van bewust. En laat hij er iemand anders voor opdraaien.

“De mens is van nature uit goed”, zei ooit een verstandig man. Hij was er zich tenminste van bewust dat hij fouten kon maken...

15. Spookrijder

Ik weet eigenlijk niet of dit wel zinnig is wat ik neerschrijf. Wil iemand dit wel lezen? Wil iemand wel op de vingers worden getikt door iemand die het héél moeilijk heeft met dat vingergetik-gevoel? Waarschijnlijk heb ik een groot ego, misschien heb ik een beetje grootheidswaanzin? Waarschijnlijk zie ik in mijn dromen een standbeeld staan naast Nelsons kolom op Trafalgar Square, een standbeeld van een gebogen mensje dat een beetje op Atlas lijkt, maar enkel een klein balletje torst, de kern van de zaak, de Graal, de ultieme toverformule om van lood goud te maken, de in bloed geschreven woorden van de mensheid, de bom die alles doet barsten.

Een verschrompeld mensje, op een klein kolommetje, met rimpels als van de wereld zelf, met een pen zo zwaar als het eeuwige kanon, met de penis steeds weer in de aanslag, om door te dringen tot de essentie van de zaak. Ik zie Nelson zich omdraaien en vragen: jongen, wat heb jij dat ik niet heb? Het enige dat ik dan kan uitbrengen zal zijn: jongen, jij hebt altijd het bevel gevoerd, ik zal enkel de underdog kunnen zijn, hij die je 'boots' mag kussen, hij die zal sterven om jou op die kolom te laten staan.

"There are lives in the balance", hoor ik dan een bijna vergeten singer-songwriter schreeuwen. Ik denk er dan het beeld van het kerkhof en het vervallen kasteel bij. Ik zie hun grafstenen, ik zie hun archeologische vondsten. En dan lees ik in het rijke boek van het leven dat enkel de 'bewusten' de volgende passage kunnen lezen:

*"Bij iedere inslag van een bom
ergens op deze wereld,
bij iedere zweepslag*

*om monden te snoeren,
bij iedere rubberdruppel
op de rug van de
profeten*

*hoor ik de gil,
de kreet,
de oerkreet van
mijn afkomst*

*en dan weet ik
verdomd nauwkeurig
dat dit niet
overbodig kan zijn.*

*Er moet op het einde
toch iemand overblijven
om deze pijn te registreren”.*

Ik weet dat het een beetje overdreven klinkt maar velen hopen dit leven te verlaten als schepper. Ik ben al blij als ik mag overblijven als registrator. Want dat is het enige dat ik kan. Vastleggen wat anderen los laten. Maar zelfs dat woord ‘vastleggen’ maakt me bang. Het duidt op stagnatie, op ter plaatse trappen.

En ik wil enkel vooruit. Ook al gaan de meeste anderen achteruit. Kan je nu begrijpen waarom sommige waaghalzen een kick krijgen als ze als spookrijder dit leven willen verlaten?

16. Het ultieme onweer

Men denkt vaak dat ik eenzaam ben als ik al deze onzin toevertrouw aan de enige vriend die ik ooit zal hebben, mijn computer. Gelukkig is hij nog niet zo geprogrammeerd dat hij kan protesteren bij elke scheve schaats die ik op zijn bladzijden rijdt. Men denkt dat mijn hart bloedt als ik 's nachts mezelf zit op te vreten over zoveel onbegrip. Maar dan hoor ik mijn bondgenoten zingen: "Break on through to the other side".

En dan zie ik velen de wenkbrauwen fronsen en zich afvragen: wat is de andere kant, waar is de andere kant, hoe kom je aan de andere kant, is deze kant niet goed, waarom steeds weer zoeken naar een opening naar de andere kant?

En dan zie ik hen iedere nacht weer rollebollen in hun platvloerse bed. Dan zie ik hen het kortstondige genot zoeken. Dan zie ik hen verdwijnen in het vlees van de andere. Dan zie ik hen achter hun eigen instinct lopen.

Ik geef toe, ook ik daal graag af naar de schachten van dit leven, naar de oorsprong van al deze gedachten. Ook ik voel zo nu en dan het bestiale in mij opkomen. Ook ik richt mijn loop soms in de richting van mijn eigen afkomst.

Maar velen bevredigen hier enkel zichzelf mee. Velen denken daar het levenssap te kunnen drinken om de eeuwigheid te verdienen. Niets is minder waar. Zij verdrinken zichzelf in kortstondig genot. Hun orgasme kan niet tippen aan de engel die ik zo nu en dan mag berijden op zoek naar de ultieme oplossing. Hun bliksemschichtje kan niet tippen aan mijn donderslag... die altijd achteraf komt.

Zij draaien zich om in hun warme nest nadat ze het leven zagezegd hebben doorgegeven. Ik blijf dan worstelen met mijn ergste nachtmerries. Zij hebben al hun ambitie verschoten, zij hebben hun eindigheid bewezen in deze ene daad.

Ik blijf onbevredigd achter. Enkel omdat ik weet dat leven niet enkel bestaat uit enkele chemische reacties. Leven is voortdurend sterven en weten dat de volgende bliksemschicht je weer kan reanimeren.

Jammer toch dat de meeste mensen gaan schuilen als er een onweer op komst is. Zo missen ze steeds weer dat ultieme orgasme dat geen kinderen verwekt maar wel bewustzijn!

Morgenvroeg zullen ze me wakkerschudden en hun veroveringsverhalen in mijn oren fluisteren. Ik zal hoofdpijn hebben en hen de rug toekeren.

Maar ik zal weten dat iemand mij heeft aangeraakt. Iemand die haar eigen kracht niet kent. Zij zal het leven niet uit mij hebben gezogen. Zij zal ervoor hebben gezorgd dat ik morgen weer met volle moed achter deze toetsen kruip om iedereen te waarschuwen, te waarschuwen voor het verlies dat soms een winst kan betekenen.

Maar enkel zij die lang genoeg opblijven, zullen weten waarover ik het heb. Enkel zij die het einde hebben gezien, zullen weten waar het begin ligt.

Het begin, het begin van al deze ellende. Of dit geluk. 't Is een kwestie van in de rij willen staan of eruit willen springen.

En als je dat niet gelooft kan je beter de deur toe doen. De deur naar het bewustzijn. De deur naar het einde. Het ultieme

einde. Het zal vuurwerk geven, dat kan ik je garanderen. Maar weinigen hebben het lef om de eindgeneriek mee te maken. Weinigen durven ja te zeggen tegen het leven door het te ontkennen.

En dan herinner je je plots enkele woorden uit een grijs verleden: "Life is but a walking shadow..."

En de enige uitdaging is om uit je eigen schaduw weg te springen. De zon zal altijd schijnen...

17. In ons blootje...

Voortdurend heb ik het hier over het verschil tussen de 80 % normalen en de 20 % 'anderen'. Maar steeds meer betrap ik die 20 % 'anderen' erop dat zij ook al normaal beginnen doen. Ook zij kijken wel af en toe graag naar een soap-serietje, ook zij gaan eens graag met vakantie naar de Canarische eilanden, ook zij doen eens liever 'gewoonweg niets', ook zij willen af en toe wel eens luisteren. Ook zij willen wel af en toe het geluk van de minste weerstand proeven. En hebben zij ongelijk?

Laten we eens even kijken hoe zij zich in de aller-primairste situatie van ons leven gedragen. Doe ze allemaal de kleren uit. Combineer hen met de sekse van hun voorkeur. En wacht op het effect.

Ze zullen allemaal lijken op het dier dat we al te vaak in ons willen onderdrukken. Ze zullen allemaal de oerkreet van hun afkomst horen en ze zullen niet kunnen weerstaan aan het instinct van het genot of de reproductie...

Ik heb ooit geschreven: op de wc zijn we allemaal gelijk. Deze vaststelling moet ik een beetje uitbreiden: in bed zijn we ook allemaal gelijk. De een houdt het al wat langer vol dan de andere, de een heeft wat meer voor- of naspel nodig dan de andere, x doet het met y, x wil ook wel eens van x proeven en als y en y aan het rollebollen zijn wordt ook wel een climax bereikt. De een heeft een zweepje, de ander doet het gewoon op z'n hondjes. De een doet het volgens de catechismus, de ander aapt een of ander pornoblaadje na. En allen zullen ze hopelijk 'iets' proeven van het genot dat eigen is aan scheppers...

En daar komen we juist tot de essentie van heel ons streven: scheppen. Als we ontdaan zijn van al onze ballast, blijft ons niets anders over dan te scheppen, iets nieuws te maken uit datgene wat we gekregen hebben. 't Is enkel jammer dat velen denken dat ze met datgene wat ze gekregen hebben de eindmeet zullen halen. Maar jammer genoeg is dat niet waar.

Scheppen is een meerwaarde geven aan datgene wat je kreeg. Scheppen is het geschenk verheffen tot een nieuw geschenk.

Velen maken zich hun hele leven lang zorgen over het inpakpapier en de strik terwijl ze de inhoud vergeten. En zo komen we toch nog bij die 80 % lucht die je krijgt als je een product uit onze maatschappij koopt en de 20 % die je er werkelijk van kan gebruiken.

Maar geef toe: in ons blootje zijn we allemaal even lachwekkend...

18. De lippen stijf op elkaar

Gisteren heb ik een reportage gezien over vrouwenbesnijdenis in de wereld.

Vandaag heb ik deelgenomen aan een werkgroep die voorstellen moet formuleren om de hormonenmafia te nekken. Zopas heb ik mijn drie kinderen in bed gelegd en eentje van hen enkele verhaaltjes verteld. Daarna heb ik mijn buurman met de hulp van mijn computer duidelijk gemaakt welke voordelen hij heeft als hij een éérste werknemer in dienst neemt. Ondertussen heb ik nog wat achterstallige brieven geschreven voor de culturele raad en voor de mensen die hebben deelgenomen aan de poëziewedstrijd die ikzelf heb georganiseerd. En in de tussentijd heb ik nog staan plassen naast Louis Van Velthoven, heb ik Johan Van Hecke nog even tussen allerlei agendapunten door de hand kunnen drukken, heb ik het hart van de democratie geproefd in de Kamer, heb ik mijn eigen post verwerkt - een tekening van mijn dochter door een geestesgenoot getekend goedgekeurd, een attest ontvangen waaruit blijkt dat ik Amnesty International tenminste voor de fiscus heb gesteund, een uitnodiging voor een of andere futiele culturele vergadering in het vergeethoekje gemoffeld - en gelukkig hoefde ik vandaag niet te volleyballen.

En dan vraag je je op een ondergesneeuwde februari-avond af: "What the fuck am I doing here?" Is dit dan toch het werkelijke leven? En morgen moet ik dan met mijn hele kroost een askruisje halen. Uit boetedoening? Uit medeleven? Of gewoon om een blik te kunnen werpen op de zwijgende meerderheid? Die meerderheid die zich gewillig laat tekenen met de wangedachte dat een beetje asse alle rotzooi kan goedmaken.

En achteraf blijf ik dan toch zitten met de beelden over die vrouwenbesnijdenis die ingeburgerd is in vele culturen. Laten we het dan toch maar cru stellen: hoe kan je een kruis van as op je hoofd torsen als je schaamlippen aan elkaar zijn genaaid???

't Is wraakroepend. Maar blijkbaar voelt zich niemand roepen om deze wraak te voltrekken. De wraak op diegenen die menen dat algemeen belang primeert boven individuele vrijheid.

Zij die de lippen stijf op elkaar houden, moesten ze dichtnaaien. Hoeveel meer mensen zouden dan vrij kunnen zijn?

Morgen zal ik met dezelfde hoofdpijn als gisteren de dag aanvatten. In de hoop dat iemand mij onderweg een kop koffie zal aanbieden. Liefst een Max Havelaar-koffie, want tegenwoordig kan je niet voorzichtig genoeg zijn!

19. Wat hebben wij het toch goed!

In één van mijn recente dromen werd ik achtervolgd door een gekke professor die mij een injectie wilde geven met een voor mij onbekend product. Toen ik badend in het zweet met een schok wakker werd, werd het me plots duidelijk dat hij me wilde inspuiten met het 'normaaldom' (met de nadruk op de laatste lettergreep). Zijn liefvallige verpleegster (de verleiding van de schone schijn, de oppervlakkige schoonheid) had me stevig vast en de professor (het algemeen welzijn) richtte de spuit op de vrijheid van mijn aderen. Met een bijna bovenmenselijke kracht kon ik mij loswrikken uit mijn droom om vertwijfeld wakker te worden in de werkelijkheid die iedere dag weer bewijst nog erger te zijn dan de droom...

Wij menen allemaal dat we iedere dag onze eigen beslissingen kunnen nemen, wij denken dat wij zelf kunnen beslissen over ons leven. Niets is minder waar, langs alle kanten worden we belaagd door verleiders (met mooi ogende verpleegsters, weet je wel) en ze vangen ons keer op keer. Het stomste is dat we het ons zelf niet realiseren.

En dan kom ik weer terug bij de woorden die ik in mijn prilste dichtbundels pikte bij Aldous Huxley (nu net niet de klaarste van geest...): *"Hetgeen wij gewoonlijk waarnemen en waarop wij reageren is een merkwaardige mengeling van onmiddellijk ervaren en cultureel geconditioneerd symbool, van zintuiglijke indrukken en vooropgezette ideeën over de aard van de dingen"*... Het belangrijkste dat ik uit die woorden heb geleerd is om je vrijheid steeds weer in vraag te stellen, steeds weer te onderzoeken waar je op een dwaalspoor wordt gezet, steeds weer in de gaten te houden of je zelf niet gaat lopen met als algemene waarheid gecamoufleerde leugens.

Vaak denken we niet meer zelf. Er wordt immers voor ons gedacht. In 1984 leek Big Brother nog ver af maar sinds we surfen op Internet is massale controle geen fabeltje meer. Trouwens, Big Brother heeft zijn monitoren perfect verspreid tot in elk gezinnetje. Het eenvoudige kijkkastje van vroeger is geen informatiedrager meer maar eerder een massale manipulator die ons allemaal ver onder de middelmaat trekt! Hij serveert ons beelden die als waarheid worden verkocht. Niemand ziet echter dat achter die beelden iemand zit die de keuze maakt van wat we mogen zien en wat niet. Nadenken is er al lang niet meer bij. Enkel lachen, spelen en gluren naar andermans ongeluk. En achteraf kunnen zeggen: verdomme, wat hebben wij het toch goed!

We glijden meer en meer af naar een maatschappij van enkele grote manipulatoren die de rest van de meute dirigeren, niet door rechtstreekse bevelen maar wel door een voortdurende narcose. Het ideaal van de duivel is niet meer al de goeden te doden. Momenteel is hij al tevreden als de meute in slaap wordt gewiegd. Zo kan hij ongehinderd zijn spel spelen. Het spel van de duisternis. Het spel van de 'verneinung' van het individu.

Persoonlijkheid wordt al lang niet meer beloond met lauwerkransen. Zij die de eigen mening promoten krijgen hooguit nog een pot chrysanten. En na honderd jaar wordt plots duidelijk dat zij het toch bij het rechte eind hadden. Paul Van Ostaijen had het ook aan de hand. De man is vandaag 100 jaar geleden geboren. Hij stierf toen hij nog een beetje jonger was dan ik. Hij had nog niet de concurrentie van de televisie of de radio. Hij kon nog leven op het opwindende ritme van de stad. Als hij nu diezelfde stad zou terugzien, zou hij nooit meer poëzie schrijven. Dan zou hij in de politiek belanden! Om die stad haar hart terug te geven. Om de stad

weer te herdefiniëren als plaats van het bruisende leven, waar achter iedere straathoek een nieuwe ontdekking kon worden gedaan.

Als je tegenwoordig tegen een heilig huisje plast, wijzen ze je aan als hooligan en knuppelen ze je neer als parasiet. Iedereen moet in het gareel lopen, ieder moet zich onderwerpen aan het normaaldom. Iedereen moet buigen voor de gulden middenweg.

Van Ostaijen wist dat het leven veel leuker is als je de omwegjes durft te nemen. Maar op die manier word je niet oud. Ik ben er op dit moment 34. Ik hoop er nog evenveel jaren aan toe te voegen, alleen om de statistieken over de te jong gestorven weirdo's een hak te zetten...

En als het mij niet lukt, zal ik er wel voor zorgen dat mijn zaad niet op de rotsen verloren gaat... Want hoe decadent deze wereld ook wordt, hoe kortzichtig de massa ook wordt, de boer, hij ploegt altijd voort... Alleen weet die boer momenteel niet waar hij zijn mest moet laten. Maar hem kennende zal hij ook voor dit ongemakkelijk probleem een oplossing vinden, net als de dichter die zijn woorden als parels voor de zwijnen werpt. Ooit zullen die zwijnen ook geslacht worden. Hopelijk zullen zij dan niet met al te veel hormonen bewerkt zijn. Kwestie van een gezonde kijk op de zaken te houden!

20. Als vertrapte sigarettenpeukjes

Hoe verder ik raak in dit dagboek van de hopelozen, hoe meer ik mij afvraag of ik niet beter die nodeloze uren van getik kon doorbrengen in mijn bed om al die energie morgenvroeg nog beter op de wereld los te laten.

Maar dan zie ik hoe iedere dag een manipulatie is van de werkelijkheid, dan zie ik hoe iedere dag een buigen voor de massa is, dan zie ik hoe iedere dag het individu bedekt wordt door het algemeen welzijn.

En 's nachts gaan de poorten open die overdag gesloten blijven. Na zonsondergang kan je de ergste nachtmerries berijden en hen temmen. Wanneer de maan boven de schutting staat, springt de vrijheid als trolletjes uit de grond. De nachtelijke wandelaar is dan het enige slachtoffer. Hij wordt gemarteld en schreeuwt van wellust. Dat wat overdag gebonden is, wordt dan tomeloos vrijgelaten. Dat wat overdag moet doorgaan voor eigenbelang en de struggle for life wordt 's nachts gewoon van de tafel geveegd. Het enige wat dan geserveerd wordt, is de naaktheid van ons bestaan. De naaktheid van onze ijdelheid, de naaktheid van onze beperktheid.

Jammer dat het grootste deel van de mensheid op dat moment slaapt en droomt over platvloerse verkrachting en misplaatst heldendom.

En zij die dan waken en janken naar de maan zijn de enigen die hun frustratie kunnen verwoorden. Zij worden 's morgens echter bij elkaar geveegd als vertrapte sigarettenpeukjes. Zij eindigen in de riolering waar ze ontstonden.

Daar wemelt het van de verrijzenissen. Er zal een dag komen dat de tussenstatie van het mooi gemaaide grasveld zal verdwijnen tussen de wansmakelijke ondergrond én dat wat zij de hemel noemen. Dan pas zal de kat rustig op de schutting kunnen zitten en schreeuwen naar de maan zonder het risico dat er met scherp op wordt geschoten.

Voorlopig heb ik me al een stukje riolering aangeschaft. En iedere dag weer druk ik mijn argumenten met veel overtuiging door de buizen van ons onderbewustzijn in de hoop dat aan het einde van de buis géén zuiveringsstation wordt opgericht om zelfs mijn intiemste deeltjes in goeie banen te leiden!

21. Scherven

Wanneer ik op de laatste winterdag van het jaar de voorbije bladzijden opnieuw lees, houdt me maar één vraag meer bezig: zijn de mensen dan allemaal zo slecht, is deel uitmaken van de massa dan zo erg, moet je absoluut het warm water uitvinden of gekke toeren uithalen om gelukkig te zijn, moet je écht een verschil hebben gemaakt als je uit deze wereld stapt?

Het onvermijdelijke antwoord is: neen. Die contradictie vergt een beetje uitleg, zeker voor hen die ik in de afgelopen bladzijden steeds weer heb geïseerd.

Ik heb geen problemen met de werkmans die naar zijn beste kunnen leeft en werkt en zich graag in slaap laat sussen door allerlei algemeenheden. Ik ben niet boos op de zelfstandige die met zijn beste capaciteiten een eigen 'broodwinning' op poten tracht te zetten. Ik heb niets tegen al die mensen die naar hun beste vermogen het leven leiden dat zij kunnen en willen leiden. En daarbij mogen ze gerust onderduiken in het normaaldom, daarbij mogen ze gerust de wereldproblemen verstoppen in hun kijkkastje, daarbij mogen ze gerust op twee oren slapen terwijl anderen hen wakker trachten te schudden.

Maar de woorden 'naar zijn beste kunnen', 'met zijn beste capaciteiten' en 'naar hun beste vermogen' zijn in deze paragrafen van essentieel belang. Zij die gebruiken wat ze 'gekregen' of 'verworven' hebben, wil ik hier geen spiegel voorhouden. Enkel zij die niets doen met hun capaciteiten, gaven, vaardigheden, mogelijkheden, potenties of hoe je het ook wil noemen, veracht ik uit de grond van mijn hart. Enkel zij die zich zelfs niet bewust zijn van het feit dat ze deze wereld beter kunnen doen ronddraaien, enkel zij die zich steeds weer

verschuilen achter anderen, enkel zij zorgen ervoor dat onze maatschappij afglijdt naar één grote arena vol brood en spelen. Zij ontnemen ook de anderen de lust om vooruit te gaan, zij besmetten de anderen die op eigen kracht op hun bestemming willen komen. Zij bewerken de anderen met mooie praatjes en zorgen ervoor dat ook zij aan de bushalte blijven wachten op de volgende bus die nooit zal komen...

En tussen die twee groepen van bedreigde en bedreigende mensen loopt de 'lonesome loser' die ons allemaal waarschuwt... *"People on the road getting nowhere"...* *"it's a long way to where I'm going"...*, *"gonna keep on trying"...* *"Have you heard about the lonesome loser, he's a loser but he still keeps on trying"...* *"Sit down, take a look at yourself, don't you want to be somebody"...*

Deze scherven zijn bedoeld om opnieuw leven te kerven in de aderen van de slapende meerderheid. De woorden van deze eenzame verliezer - verder als op de schutting zal hij nooit geraken, net als zijn kat die ze bijna eraf hebben geschoten - zijn niet bedoeld als doemdenkertjes. Zij zijn niet bedoeld als ijdele woorden van een dikke nek. Het zijn geen masturbaties om mezelf belangrijk te vinden.

Het zijn verdomme scherven, het zijn verdomme messen, het zijn godverdomme zwaarden die stagnatie willen klieven. Ze willen de noodklokken zijn in een alles vernietigende storm die op het punt staat om de ark van Noach naar de dieperik te helpen. Ze willen de vlinders zijn in de buik van een maagd die voor de eerste keer verliefd is. Ze willen de verlossende druppels zijn in de verzengende woestijn. Ze willen de dissonanten zijn in een perfecte symfonie. Ze willen over alles heen rollen. Ze willen een echo nalaten. Ze willen pijn doen (dat klinkt wrang uit de mond van een gewetensbezwaarde). Ze willen wakker schudden...

Maar de meeste mensen slapen nogal vast. Ze zijn zo gelukkig in hun enge verworvenheden. Zij slapen te vast om zich 's morgens hun eigen dromen te herinneren. Ik hoop dat ik een beetje hun favoriete nachtmerrie kan zijn. Op die manier laat ik me graag berijden...

22. Konsalik

Wie had gedacht een verhaal te vinden in dit boek heeft het mis. Een verhaal wordt geconstrueerd, wordt in elkaar gestoken, wordt op voorhand uitgetekend waarbij ieder personage zijn persoonlijkheid krijgt toebedeeld.

In dit boek wordt geen ‘verhaal’ verteld. In dit boek verliest persoon y geen been om terecht te komen in een revalidatiecentrum waar hij verliefd wordt op zijn verpleegster waarvoor hij zijn vrouw met drie kinderen laat zitten waarna hij berouw krijgt, in een klooster gaat om de essentie van het leven te leren kennen waar hij dan weer zijn dochter ontmoet die er uit boetedoening voor haar vader terecht is gekomen nadat ze verkracht werd en een kind op de wereld zette dat nu ergens in een tehuis verkommert. Het happy end laat uiteraard de éénbenige man zien die naar zijn verloren kleindochter huppelt en op de achtergrond staat zijn vrouw met haar drie kinderen (waarvan de dochter ondertussen uit het klooster is gestapt) te glimlachen. Aftiteling. Doek toe. Iedereen met biggelende tranen op de wangen naar huis met het voornemen het nooit zover te laten komen.

En wat is er ondertussen gebeurd met de verpleegster waar al die ellende mee begon? Zij werd omver gereden door een dronken chauffeur, verloor daarbij een been en belandde in een revalidatiecentrum waar een gelukkig getrouwde verpleger hopeloos verliefd werd op haar...

En dat is dan het verhaal van het leven dat zich voortdurend herhaalt. Dat is het verhaal dat ontelbare keren in andere woorden wordt verteld en dat in miljoenen exemplaren over de toonbanken gaat van de boekwinkels die geen poëzie meer

durven verkopen omdat het échte leven blijkbaar beter verkoopt. Bullshit!

't Is net als het 'rad van fortuin', zelfs mijn kinderen laten zich erdoor vangen als hun grootmoeders moeten babysitten. Men stelt het leven voor als een soort loterij. Met een goeie draai aan het rad kom je terecht aan de kant van deze wereld waar je niet iedere dag moet werken voor je eigen aardappelen. Met een slechte draai beland je ergens tussen Sarajevo en Mostar, tussen Rwanda en Zaïre, tussen Michael Jackson en Take That, tussen Tsjernobyl en de zoveelste lekkende tanker op de Noordzee.

Flauwe kul. Predestinatieleer is hier niet ver weg. Stagnatie is het enige resultaat. Als je leven toch maar afhangt van een flukse draai aan het rad, wat zou je voor de rest dan nog doen? Als je leven bepaald wordt door je afkomst en je omgeving, waarom zou je dan nog proberen eruit te springen? Waarom zou je je nog moe maken als je toch niet vooruit kan komen?

Velen hebben zich neergelegd bij deze gedachte. De getuigen van Jehovah zijn daar ook sterk in. Maar niet alleen zij. Velen leggen de rotzooi in deze wereld in de handen van een hogere macht. En voor die hogere macht zijn zij bereid om hun leven te geven. Voor die hogere macht zijn zij bereid hun medemens uit te moorden, te vernietigen. Voor een stukje grond, een gerafelde vlag, een gerestaureerde kerk en een tempel-tunnel zijn zij bereid alles op de helling te zetten. Waarom? Omdat zij denken dat ze 'samen' veel sterker staan. Niets is echter minder waar.

Wie gelooft dat een 'volk' belangrijker is dan een verzameling van allerlei verschillende individuen, ontkent zijn eigen persoonlijkheid. Wie kleur, taal, afkomst, geloof, sekse, over-

tuiging belangrijker vindt dan de vrijheid om zélf te kiezen, wie de kleuren niet durft te vermengen, is gedoemd om te sterven in een wereld waar de toekomst grijs, grauw en monotoon is!

In die wereld is er geen plaats voor kinderen. Het zal nooit mijn wereld zijn. Als eeuwig kind wil ik de regenboog beklimmen en alle kleuren ondergaan. Maar ik ben er me ten volste van bewust dat die regenboog enkel kan verschijnen nadat het geregend heeft...

Hebben we dan écht een grote catastrofe nodig om het kaf van het koren te scheiden?

Misschien kunnen deze woorden die catastrofe even uitstellen. Even maar.

23. Kinderen

Ik heb een zoon van zeven, een dochter van zes en een dochter van drie. Ik heb hen alle drie zien geboren worden. Ik heb hun oerkreet gehoord, en waar die even haperde heb ik zelf maar even meegebruld.

Vele mensen krijgen kinderen maar staan niet stil bij het moment dat zij - bij wijze van spreken - zomaar uit de lucht vallen. Het moment dat zij de geborgenheid van de moeder verlaten, is een moment om nooit te vergeten. Het moment dat hun navelstreng wordt doorgesneden is als de 'big bang', als het ontstaan van het leven. Het is pure revolutie. Het is het enige dat onze normale wereld niet kan regelen (alhoewel ze toch aardig in die richting uitgaan). Dat éne moment wordt al te vaak weggeplakt in een stom familiealbum dat later met veel nostalgie bekeken wordt waarbij men dan zegt: "Hij/zij had al zoveel haren als haar vader toen hij/zij geboren werd" of "Hij/zij schreeuwde net als zijn/haar moeder toen hij/zij zijn/haar vader zag"...

Het ultieme moment van creatie is men dan vergeten. Ik vergeet nooit dat ik bij de geboorte van één van mijn drie kinderen in het midden van de gang op mijn knieën ging om iets, iemand te bedanken. Het was de oerkreet die met enige vertraging deze wereld veroverde. Het was mijn Sofietje.

Nu heeft ze benen zolang als de rest van haar lijf en een ondoorgrondelijke glimlach die nog vele mannenharten op hol zal doen slaan. Ze is zes jaar. In haar zit een stukje van mij. In haar zit mijn dierbaarste stukje. Zij symboliseert voor mij de vertwijfeling, de vertwijfeling van de boer die niet weet of hij zijn zaad op de rotsen, in de slechte of in de goede grond heeft gezaaid. Voor mij is zij de Fenix. De

ondoorgroendelijke vrouw die mij binnen enkele jaren in mijn bureau zal komen zeggen dat ik mezelf niet meer zo'n pijn moet doen, die mij komt vertellen dat ik beter kan gaan slapen omdat zij vandaag ook de kat op de schutting heeft gezien. Zij zal haar broer en zus meenemen op het spoor van de eeuwige pijn...

Mijn scherven zijn goed gezaaid. Mijn zoon van zeven is Power Ranger, mijn dochter van drie is de hartenbreker en mijn dochter van zes weigert mij te kussen omdat mijn baard zo steekt.

Een betere toekomst kan ik mij én de mensheid niet wensen. En aan de zijlijn staat zij, de moeder van de aarde die ik graag de mijne noem. Zonder haar waren deze woorden niet mogelijk. Zonder haar had ik niet op mijn knieën gezeten. Zonder haar was ik blijven steken in woorden. Zij heeft ervoor gezorgd dat het woord vlees is geworden.

Hoe kan ik haar vertellen dat zij de moeder van mijn wereld is? Hoe kan ik haar ooit bedanken voor deze geseling?

Hoe kan ik haar ooit vertellen dat zij de gitaar is voor mijn ultieme lied? Hoe kan zij ooit geloven dat zij het laatste woord zal hebben? Die kinderen van drie, zes en zeven jaar zullen er voor iets tussen zitten. Het belangrijkste dat ze hebben, hebben ze van haar gekregen. Zij heeft hen het papier gegeven. Ik heb hen enkel de capaciteit gegeven om er verwarde woorden op te schrijven.

Zij is het papier. Ik ben de inkt. Zij zijn de woorden die overblijven als het vloeipapier van deze wereld over ons heen is gerold...

24. Wat staat die opa daar te doen?

Hoe verder ik raak in deze literair aandoende doolhof, hoe meer ik me bewust word dat ik alles te ernstig neem. Met al de voorbije uitspraken maak ik me alles behalve populair bij de mensen die in mijn omgeving 'moeten' leven, die mij 'moeten verdragen'. Zij beginnen mij meer en meer te beschouwen als een stoorzender die ze af en toe kunnen opzetten om hun avonden op te vrolijken. Want als ze me een kluiw geven, dan bijt ik erin. Heeft dat met naïviteit te maken of met gedrevenheid, ik weet het niet. Maar ze vangen me keer op keer.

En steeds weer voelen zij zich als overwinnaar de arena verlaten, terwijl ze mij met al mijn dure woorden vertwijfeld achterlaten, als toetje voor de leeuwen...

En 's morgens word ik dan wakker met - inderdaad - een houten kop en met het voornemen me niet opnieuw te laten vangen. Maar als de maan weer op de proppen komt, zit ik er weer om alle mogelijke aanvallen te incasseren.

Het enige dat ik kan hopen is dat ik hun zekerheid voor eventjes - slechts voor eventjes - heb kunnen doen wankelen, dat ik hen even op een - eventueel - dwaalspoor heb gebracht, dat ik hen de aanleiding heb gegeven om even na te denken over de manier waarop ze hun leven naar het einde leiden/lijden.

Maar achteraf denk ik dan: we hebben weer lekker een avondje vol geluld, we hebben ons weer belangrijk gevoeld, we hebben de wereld verbeterd op enkele vierkante meters. 't Is toch zo verdomd relatief. Als Helmut Lotti in de ballen geknepen

wordt en even klassiek aandoet, horen hem honderdduizenden mensen. Als ik mijn wanhopige kreten op de burentafel te grabbel gooi of in mijn computer stop, heb ik enkel de zekerheid dat mijn kinderen binnenkort weer een hoop kladpapier hebben, met op de achterkant de wijsheden van de dorpsgek die enkel gedoogd wordt omdat hij toch zo onderhoudend is in gezelschap.

Ik ben de prostitué geworden van deze wereld die het lef niet heeft om een ordinaire hoerenkast binnen te stappen. Ik ben het singletje geworden dat ze nog af en toe willen draaien - met alle gekraak erop en eraan - om hen te herinneren aan de idealen die ze vroeger hadden. Waar is de tijd gebleven dat we de jeugd met volle teugen uitdronken op de tonen van Meat Loaf in zijn 'Bat out of Hell'. Waar is de tijd dat we met Fleetwood Mac de 'Rumours' uit onze verdorven wereld onderdrukten?

Iedere avond weer als ik op de toetsen druk - ten dienste van zij die niet meer kunnen of willen drukken - hoor ik die liedjes weer, zie ik ons weer tot aan het plafond springen als Van Morrison met zijn groep Them 'Gloria' laat schallen, zie ik me weer op zoek gaan naar de vrouw van mijn leven, zie ik mijn tijdgenoten genieten, met volle teugen genieten van het heerlijke leven dat de jeugd herbergt.

En juist dat zijn we allemaal vergeten: die kick van de jeugd, die kick van het alles kunnen en niets moeten. Als vader van drie kinderen met enkele leningen gekoppeld aan mijn bankrekening kan ik af en toe nog gerust in het vel van een tiener kruipen. De échte tieners denken dan: wat staat die opa daar te bewijzen? En niemand van hen wil zien dat ik hen hun vertwijfelde toekomst wil voorspiegelen.

De jeugd. De vlinders in de buik en een beetje lager. De spasmen van het proberen. De stuiptrekkingen van een pas begonnen leven. De jeugd heeft het. En ziet het niet.

En dan moet ik alles relativeren als ik 35 jaar word. Iedere nacht stroomt diezelfde jeugd weer door mijn aderen om de aderverkalking van mijn generatiegenoten te relativeren.

En mijn kinderen vragen zich morgenvroeg af waarom hun papa zo slecht gezind is... Het enige antwoord is: we hebben vandaag met 3-1 verloren bij het veteranenvolleybal. Van relativering gesproken...

25. Tussen Zorro, Bonanza en Lassie

Waarom ben ik het zwarte schaap geworden? Waarom kan ik niet zwijgen? Waarom moet ik me met alles moeien? Waarom wil ik het altijd beter weten?

Waarom luister ik liever naar Emerson, Lake & Palmer of Led Zeppelin dan naar Helmut Lotti of Dana Winner? Het gaat duidelijk niet om hun stem. Het zit dieper. Het ligt korter bij de essentie van ons bestaan. Waarom stopte The Band na 16 jaren 'on the road' en waarom rollen the Rolling Stones nog steeds op hetzelfde elan verder?

Waarom spreek ik voortdurend in beelden terwijl de anderen enkel hun basiswoordenschap van 4000 woorden gebruiken? Waarom mogen mijn kinderen niet naar spelprogramma's of soaps kijken als ik er bij ben? Waarom kijken ze er toch naar als hun oma's komen babysitten?

Waarom doe ik alsof ik al het leed van de mensheid op mijn schouders draag terwijl ik nog nooit ongelukkig ben geweest, tenminste als je 'ongelukkig' in 'hun' termen wil definiëren???

Er moet toch ooit of ergens iets misgelopen zijn in mijn perfecte opvoeding. Anders zou ik dit allemaal niet schrijven. Dan zou ik dit papier gebruiken om er postmoderne gedichtjes of erotische thrillers op neer te schrijven of om er m'n uiteinde mee af te veegen...

Voor zover ik me kan herinneren was ik op de kleuterschool een vrij normaal kind. Maar veel kan ik me van die tijd niet herinneren: wel dat de juffrouw ooit een scheerapparaat meebracht en ons de trilling van de scheermesjes deed voelen.

Waarschijnlijk had het feit dat ik op vrije jonge leeftijd overal op mijn lichaam haren begon te krijgen daar iets mee te maken. Verder herinner ik me dat ik als kleuter ooit één van de kabouters van Sneeuwwitje was in een of ander schooltoneel. Waarschijnlijk zijn daar mijn literaire ambities begonnen. Ik herinner me ook een foto van mijn broer die één van de hoofdrollen kreeg in een ander stuk. Op die foto vind je mij nergens. Die foto herinner ik me enkel omdat naast hem het meisje liep dat ik in mijn kleuterpuberteit als ideale vrouw portretteerde... En verder is mijn kleuterleven een totaal onbekend gegeven voor mij. Ik zie enkel de zandbak nog op de speelplaats die de kleuterschool verbond met de school voor de 'grote' meisjes waar ik op latere leeftijd nog les zou geven...

Van m'n lagere school herinner ik me al iets meer. De prachtige bomen op de speelplaats die er nu niet meer zijn. De afschuwelijke wc's die altijd stonken, waarop we nooit durfden zitten en die ze nu gelukkig hebben afgebroken. Het donkere kolenkot waar we onze afschuwelijkste nachtmerries vreesden te ontmoeten, maar er gebeurde niets. De gietijzeren kachels die onze jeugd iets aangebrands gaven. De enkele leraars die ons met doorslaande argumenten op het goede pad probeerden te houden. De dag dat de mensheid voor de eerste keer een raket naar de maan stuurde en ik tijdens de middagpauze voor het zwart-wit-beeldscherm gekluisterd zat om te kijken of het allemaal echt was. De keer dat een leraar me van school stuurde omdat ik zijn gezag ondermijnde.

De keer dat een leraar - diezelfde - met een kachelpook twee mm naast m'n hand een gat in mijn bank sloeg om zijn gezag te handhaven... Is het daar misschien fout beginnen lopen? Of misschien op het moment dat ik een medeleerling een pen in het achterste van een andere zag steken?

Werd me toen al duidelijk dat ik niet kon zwijgen? Het waren de late sixties, begin seventies. Ik keek voortdurend naar zwart-wit-films met Judy Garland of Shirley Temple en werd verliefd op de onschuld die men projecteerde op het scherm. Het was de tijd dat ik Zorro voor het eerst op onze eigen tv zag en dat ik de kracht van de muziek leerde kennen op een simpele Philips-radio-cassetterecorder die mijn hele jeugd overleefde. Het was de tijd dat ik vaak logeerde bij mijn grootvader die een grootwarenhuis had ergens in de Kempen waar m'n hele familie langs moeders kant werd ingeschakeld om de centen te laten rollen. Het was de tijd dat mijn leeftijdsgenootjes naar de voetbal of de chiro gingen terwijl ik naar mijn grootvader ging. En achteraf bekeken heeft dat inderdaad de breuk veroorzaakt!

Daar heb ik m'n eerste guitenstreken uitgehaald, daar hebben ze m'n eerste tanden uitgetrokken, daar heb ik m'n eerste blote borst op televisie gezien, daar heb ik m'n eerste snoepjes gestolen, daar heb ik m'n eerste tongkus gegeven, daar heb ik m'n eerste vrijheid ervaren, daar heb ik zelfs de archeologie ontdekt, daar heb ik m'n eerste tikmachine gebruikt, daar heb ik het verschil gevonden...

Ik zie hem nog zitten, in zijn zetel, mijn grootvader, de stamvader van een soort die je niet onder de tafel kan praten, gewoon omdat ze altijd véél te hard en door elkaar praatten... Mijn naamgenoot, de man van twaalf ambachten en dertien ongelukken. De man die al in Brussel werkte voordat ik wist waar Brussel lag. Hij zei nooit veel en zover ik me kan herinneren heb ik hem nooit zien schrijven, behalve dan de opbrengst van de dag...

Vele jaren later - na de geboorte van mijn zoon die ik naar hem noemde en na zijn dood, enkele maanden na de geboorte

van mijn zoon - ontdekte ik een foto van hem in de fotodoos van mijn moeder. Het moet een foto uit de jaren '20 zijn. Hij staat erop als een trotse soldaat met laarzen en rijzweepje. De blik op oneindig.

Achteraf bekeken denk ik dat het dààr is mis gegaan, met mij. Die trotse blik, die vastberaden houding van een man die meer kinderen op de wereld wilde zetten dan hij zelf kon tellen. Die man die ambtenaar, werkmán, boer en ondernemer was, heeft me waarschijnlijk toch de ogen geopend voor het onsmakelijke van het normaaldom. Die man heeft er waarschijnlijk toch voor gezorgd dat ik achteraf gewetensbezwaarde ben geworden, waarschijnlijk omdat ik een hekel had aan de laarzen en het rijzweepje op die foto uit de jaren '20.

Maar dat pacifisme heb ik waarschijnlijk toch geërfd van iemand anders. Misschien wel van die man die zijn leven vernietigde in de Limburgse mijnen. De dag dat hij de laatste adem uit zijn stoflongen stootte, vergeet ik nooit meer. Hij was voor mij niet zo revolutionair als die andere grootvader die met veel bravoure een familie-imperium opbouwde dat op het einde van de jaren '70 dringend verkocht moest worden om er nog iets van over te houden. Hij was de man van de natuur, hij nam me mee op lange wandelingen door de ongerepte natuur van de eeuwige landbouwer die hij ooit had willen zijn maar het mocht niet zijn want in zijn tijd werd het geld verdiend in de donkere mijnen.

Ik herinner me hem vooral door de brandende kaart van Bonanza die iedere zondag op zijn televisiescherm verscheen wanneer we hem gingen bezoeken. Het was ook de tijd dat Lassie over ons netvlies liep, op zoek naar zijn baas. Ik zie hem nog liggen op zijn sterfbed, in de living, kortbij het

beeldscherm rechts in de hoek waar Bonanza en Lassie ons afleiding bezorgden. Ook hij was iemand die het leven niet met woorden vormde. Hij had konijntjes die hij regelmatig zonder scrupules slachtte... voor ons... Hij heeft nooit veel met mij gepraat. Maar zijn aanwezigheid was voldoende.

Achteraf bekeken heb ik te weinig tijd bij hem doorgebracht. Eigenlijk had ik hem veel beter moeten leren kennen. Iedere week zie ik hem tegen de verandamuur hangen bij mijn ouders. Aan de andere kant van de deur hangt zijn vrouw. De dochter van één van de weinige mannen in mijn dorp die ouder werden dan 100 jaar. Ook zij heeft het meer dan 90 jaren uitgehouden op deze wereld. Ook zij zal wel iets te maken hebben met het foutje waarmee dit hele verhaal begon.

Ieder jaar als men de doden herdenkt, loopt men langs de recentste gestorvenen en op het einde herinnert men zich ook waar dit alles vandaan kwam. Dan ga ik even langs bij mijn overgrootvader ('Meuwiske'). Vroeger stond er een treurwilg over zijn graf gebogen. Maar die boom zorgde ervoor dat zijn graf omhoog werd gestoten, dus hebben ze hem maar omgehakt. De bladeren van die boom vielen ook op de graven van de twee zusjes die ik nooit heb kunnen kennen. Zij leefden slechts één dag. Zelfs hun namen herinner ik me niet meer...

Maar weet je, al die dode mensen hebben er stuk voor stuk voor gezorgd dat ik niet meer diegene ben die op 18 augustus 1961 zijn oerkreet voor een deel heeft prijsgegeven. Zij allen hebben ervoor gezorgd dat ik nu niet normaal kan doen. Dat ik mezelf niet kan verdrinken in de levendige massa...

Mijn zusjes, mijn grootouders, een opmerkelijke oom die te goed was voor deze wereld, meer heb ik in mijn stamboom niet verloren, tot nog toe.

En als ik toevallig hun graven bezoek, zie ik dat het niet belangrijk is om te achterhalen waar het verschil nu is gemaakt, waar het ergens is misgelopen met mij.

Het kan al in de kleuterklas zijn gebeurd. Ook op de lagere school kan die kachelpook er voor iets tussen hebben gezeten. Bij de Kruisheren op middelbaar niveau heeft die uitgetreden priester-leraar er ook wel iets mee te maken gehad. In Leuven heeft dat gore cinemazaaltje misschien ook wel zijn invloed gehad of was het dat cafeetje waar wijsheid geboren werd uit de bodem van een zelf getapte pint?

Hoe meer ik erover nadenk, hoe meer ik moet terugkeren naar mijn roots. En dan heb ik het nog niet gehad over mijn ouders. Misschien heb ik bij mijn geboorte slechts een klein deeltje van de oerkreet prijsgegeven?

Het enige dat ik me herinner van m'n geboorte zijn enkele mislukte foto's in mijn foto-album. Toen ze me doopten hebben ze enkele foto's genomen in de kapel van het ziekenhuis waar ik m'n eerste kreten liet. Op elke foto staat een fragment van de 'halo' van mijn voorvaderen. Of was het gewoon een slechte fotograaf die zijn flits verkeerd richtte? Ik hou ervan om te denken dat mijn voorvaderen er iets mee te maken hebben.

Wat zou van mij geworden zijn als ik twee of drie zusjes had gehad? Ik had tenminste meer babysitters kunnen hebben...

Uiteindelijk blijf je zitten met slechts één conclusie: als je er zelf niets mee doet, gebeurt er niets!

Je kan zoveel voorvaderen hebben, je kan zoveel graven te bezoeken hebben, je kan zoveel relictten uit je verleden bewaren in je familie-archief, maar als je zélf niets doet met hun

verworvenheden, kom je niet verder dan de grafstenen die zij momenteel sieren.

Maar uiteindelijk blijf ik zitten met de vraag waar het allemaal begonnen is. En uiteindelijk kan ik slechts één antwoord geven: bij mezelf!

26. Godsdienstijver

*De zoveelste bus
(ergens tussen London en Jeruzalem)*

*Het openbaar vervoer
is niet meer
wat het is geweest,*

*tenminste als je
toevallig geboren werd
tussen twee verschillende goden.*

*Vroeger wist je nog
waar je kon uitstappen.*

*Tegenwoordig weet niemand meer
waar de volgende bom zal ontploffen...*

Katholieken tegen protestanten. Islamieten tegen joden. De strijd lijkt van alle tijden. De strijd om de éne ware god. Ik zou iemand moeten vinden die rekenkundig genoeg onderlegd is om eens te berekenen hoeveel mensen in de laatste 2000 jaren al het leven hebben gelaten vanwege één of andere godsdienst. Dat getal zou hij dan moeten vergelijken met het aantal doden die vielen puur vanwege territoriumdrang. Ik vermoed dat de 'godsdienstijver' het met glans zou winnen van de 'gebiedsuitbreiding'.

Maar ik vind niemand die me wil berekenen dat de godsdienst de grootste 'dooddoener' is in onze samenleving...

Stel je voor: er zijn zelfs mensen die bereid zijn zichzelf (en hun medemensen) op te blazen tot meerdere eer en glorie van hun god(en). En de volgelingen van de andere god schreeuwen onmiddellijk: wraak, wraak, wraak.

Elk weldenkend mens moet toch begrijpen dat sterven voor een god verloren moeite is. Is een god niet hét symbool van de schepping? Is een god niet het begin van alles? Waar halen zijn volgelingen dan het lef om er eigenhandig een einde aan te maken?

Ik heb medelijden met zij die willen sterven voor hun god. Ik heb bewondering voor zij die willen blijven leven om zich te verzetten tegen diegenen die willen sterven voor hun god.

Eén les heb ik geleerd: neem nooit de bus in een land waar zélf god kiest voor een gepantserde pausmobiël!

27. Blootgeven

Alles als vanzelfsprekend beschouwen. Geloven in stagnatie en (nood)lot. Verzuipen in goedkoop entertainment en slechtgemaakte soaps. Meehollen met de nieuwste rages. Steeds de weg van de minste weerstand kiezen. Buigen. Net niet breken...

't Zijn allemaal van die deprimerende gedachten als ik om me heen kijk. Ieder wentelt zich in zijn al of niet bescheiden verworvenheden en heeft niet de 'guts' om iets nieuws op te bouwen!

't Is als een dichter die steeds weer Gezelle blijft herkauwen. Ik las vandaag ergens dat men Gezelle zelfs had mis- of gebruikt om een auto aan te prijzen in een commercial. Het lolligste van al was dat het Algemeen Nederlands Zangverbond (zo'n dinosaurus uit de Vlaamse beweging die nog steeds niet weet dat de Gulden-Sporenslag al lang gestreden is) hier fel tegen reageerde. Het kan toch niet dat je één van onze grootste dichters (einde vorige eeuw!) gebruikt voor iets commercieels als een auto. En dan denk ik: zijn die mensen nooit verder geraakt dan die avond of die roos of die idiote libel met haar botten aan? 't Staat blijkbaar nog altijd intelligent als je met vergane glorie je eigen onwetendheid wil verdoezelen.

Laat ze Gezelle toch overal gebruiken, voor mijn part op wcpapier of op leuke fluoriserende flippo's. Ze gebruiken onze grootste kunstenaars toch ook op onze bankbiljetten. Bekijk nu het briefje van 200 fr. Sax - toevallig iemand die diverse faillissementen heeft meegemaakt - staat nu in al zijn glorie te prijken op het slijk der aarde. Kan een kunstenaar een hoger punt bereiken? Horta heeft het ook gehaald, alhoewel

één van zijn mooiste huizen jarenlang lag te verkommeren op een stortplaats.

Je moet een Gezelle, een Horta, een Sax niet herkauwen. Je moet ze verdomme misbruiken, je moet ze langs alle kanten 'nemen'. Je moet hen steeds weer van hun sokkel stoten, net als Van Ostaijen die nu zijn standbeeld heeft gekregen in Antwerpen. Ik denk dat Paul de éérste zou zijn om zijn eigen beeld te besmeuren. Omdat ook hij niet geloofde in stagnatie.

Zijn hele leven was beweging. Was deining. Was provocatie. Was grenzen ontkennen. En nu begrenzen ze hem in Antwerpen door hem op een stomme sokkel te zetten. Ik heb altijd medelijden gehad met Conscience. Ook hem hebben ze gevangen gezet, ergens op een pleintje in Antwerpen. Hij leerde zijn volk lezen, zeggen ze dan. Maar in zijn tijd bestond nog geen VTM, VT4 of uitzendingen door derden, laat staan ondertitels.

Gezelle, Horta, Van Ostaijen, Sax, Conscience. 't Zijn allemaal namen die nu zijn 'vastgeklonken' op de bladzijden van onze culturele geschiedenis. Ze worden voortdurend herkauwd in onze scholen, ze krijgen steeds weer andere beelden, hetzij op een bankbiljet, hetzij op een pleintje waar enkel weirdo's de nacht durven te berijden.

Zij die het eerste bankbiljet hebben uitgegeven, zij die ervoor hebben gezorgd dat de revolutie van onze kunstenaars 'versteende' in symbolen van stagnatie, hebben nooit Bryan Adams horen schreeuwen dat hij in de summer of 69 zijn eerste six-string heeft gekocht. Hebben nooit begrepen waarom John Lennon the Beatles ruilde voor Yoko. Zullen nooit begrijpen dat cultuur niet 'achteraf' wordt gemaakt, maar enkel op het moment dat niemand ze kan of wil begrijpen!

Men zou meer naar de sauna moeten gaan. Alle zekerheden uitzweten en dood laten vriezen door de sprong in het verlossende ijskoude water. Daarna zou de ervaring van de 'ultieme naaktheid van ons bestaan' enige relativering kunnen toevoegen.

Stel je voor. De grote bazen van het VBO, of de voltallige ministerraad of voor mijn part de hele Kamer van volksvertegenwoordigers, doe er ook de vakbondsbonzen erbij, de grote industriëlen en vooral de journalisten, de tv-makers en al de onbenullige generaals. Zet ze allemaal in hun blootje en laat hen dampen...

't Zou misschien wel een beetje lijken op de Divina Comedia van Dante. Maar hun zweet zou hetzelfde zijn. De krimpingsgraad van de oerstam of -lippen zou voor iedereen gelijk zijn. De verwondering over zoveel vlees op zoveel verschillende plaatsen zou verhelderend kunnen werken.

Maar achteraf doen ze weer allemaal hun kostuumpje aan. Van het moment dat ze het driehoekje over hun scrotum of hun labia rollen verdwijnt de gelijkheid. Zij bedelven zich onder overbodig textiel en gaan in de bar van de sauna verder lobbyen. Zij zijn de essentie vergeten: je blootgeven doe je niet één keer per week of per maand. Dat moet je voortdurend doen.

Van Ostaijen, Horta, Sax, Gezelle, Conscience. Ik heb ze niet persoonlijk ontmoet in de sauna. Maar toen ik na gekookt te hebben in de sauna van 95 graden in het ijskoude bad sprong, liet ik de ware oerkreet waarin ik hun overgave herkende. Toen mijn levenslijn verschrompelde in het ijswater, toen mijn voeten bevroren in het buitenbad, toen de emmer water over me heen stroomde, hoorde ik hen allemaal schreeuwen. De

anderen zaten in de bar en maten elkaars potentie na de zoveelste deugddoende massage.

Ik sprong steeds weer in het ijskoude water om te bewijzen dat ik op het einde toch nog iets kan overhouden dat het verschil kan maken. Zij bekeken me medelijdend vanop hun barkruk terwijl ze jan met de pet trakteerden.

En ik vraag me nu nog af hoe lang ik dit kan volhouden. Zolang totdat het water beslist om niet meer te verstijven.

Ijs. Eis.

d'r is maar een klein verschil. Maar wie de koude durft te trotseren, weet dat de warmte onherroepelijk zal volgen.

Of zoals het al zolang klinkt: na iedere winter volgt een lente. 't Is enkel jammer dat de koekoeken zo zeldzaam worden...

28. Waarom?

Waar heb je poëzie voor nodig? Hebben wij niet genoeg aan de alledaagse taal om ons verstaanbaar te maken? Waarom moeilijk doen als het ook gemakkelijk kan? Waarom in gehandicapte zinnen met beelden spelen als je ook klare taal kan gebruiken in zinnen op ondertitel-niveau? Waarom proberen een nieuwe taal te scheppen als alle woorden al lang in een woordenboek gedrukt staan?

Het enige antwoord dat ik kan bieden op al deze vragen is door weer nieuwe vragen te stellen:

Waarom luisteren we liever naar de krakende en vage maar pijnlijke blues van Robert Johnson dan het gezaag te moeten aanhoren van iemand die zich niet goed in zijn vel voelt en wiens vrouw is gaan lopen?

Waarom staan we verbijsterd voor de droomwerelden van Salvador Dali terwijl we de zoveelste stillelevens en landschappen gewoon mooi of goed gemaakt kunnen vinden?

Waarom huilen we hartstochtelijk bij de eindgeneriek van 'Apocalypse now' terwijl we bij de aftiteling van 'Familie' voor de zoveelste keer in de zak chips grijpen?

Waarom discussiëren we liever met onze burens tot een stuk in de nacht dan als honden aan de leiband te kijken naar 23 mannetjes die achter dezelfde bal aanhollen?

Waarom zijn wij nog maar pas begonnen terwijl de anderen de dagen naar het einde al aan het aftellen zijn?

Waarom duiken we het liefst zo diep mogelijk in de nacht dan boven te drijven in de dag?

Hoe meer vragen ik stel, hoe duidelijker het antwoord wordt. Wij schrijven poëzie om het normaaldom te bestrijden. Wij schrijven gedichten om de anderen te waarschuwen voor de vallen waar ze al te graag in trappen.

De échte dichters onder ons zijn zij die ons aan het wankelen brengen door onze 'normale' taal om te vormen tot cryptische waarschuwingen voor de ondergang. De échte dichters zijn zij die steeds weer op zoek gaan naar de heilige graal terwijl ieder al lang ligt te lurken aan een goedkope fles bier.

Waar heb je poëzie voor nodig? Gewoon om te rammelen in je zekerheden. Waarom vind ik het marginale zo magistraal? Omdat het normaaldom deze wereld in zijn greep dreigt te krijgen. En wie wil een wereld waarin we allemaal op elkaar lijken?

Dichters maken het verschil. Het verschil tussen opstaan, bestaan, vergaan én de eeuwige herhaling van de oerkreet die de meeste mensen volledig laten ontsnappen bij de geboorte. Dichters blijven hun leven lang dóórschreeuwen!

Hopelijk zijn er genoeg mensen die bereid zijn om naar hen te luisteren...

29. Uitzichtloos

Dag in dag uit probeer ik te strijden tegen de onwetendheid, tegen het gebrek aan historisch besef. En niemand durft te begrijpen wat ik wil zeggen. Het enige wat ze willen is m'n fundamenten onder me uit bombarderen. Zij kunnen hun zekerheid terugkrijgen als ze ervoor zorgen dat ik onderuit ga. Daarom proberen ze me steeds weer onder de tafel te praten waardoor ze achteraf boven de tafel - terwijl ik er ergens onder lig te dweilen - kunnen roddelen over hoe dom dat ik wel ben om me niet aan te passen aan de massa.

Mensen hebben niet graag een trillingsveroorzaker in de buurt van het gebied waar zij hun fundamenten hebben gelegd. Zij appreciëren het niet als je barsten veroorzaakt in hun bezetsel. Ze tolereren je wel maar verder dan een stuk papier op enkele honderden exemplaren mag je niet komen. Je mag gerust dichters zijn maar je gedichten mogen niet door al te veel snuggere mensen gelezen worden.

Ze proberen je constant monddood te maken door hun eigen zekerheden in je gezicht vol vraagtekens te slingeren. Zij komen altijd af met antwoorden terwijl jij steeds weer vragen blijft stellen.

Zij weten echter niet dat ik hun antwoorden al lang ken en dat ik voortdurend in slaap val bij de zoveelste verdediging van hun uitzichtloze positie.

30. De mooiste grafsteen?

Eigenlijk heb ik er genoeg van. Het zit me tot dààr! Voortdurend tracht ik 'iets' in beweging te brengen maar steeds weer bots ik op mensen die liever stagneren, die liever met de zekerheid leven dat niemand hen kan afpakken wat ze op dit moment hebben. Hun grootste zorg is zich te handhaven. Risico nemen staat niet in hun woordenboek. Zij zijn diegenen die geboren worden, opstaan en vergaan zonder een verschil te maken. Zij zijn diegenen die ervoor zorgen dat de anderen, de initiatiefnemers, steeds weer wegomleggingen moeten volgen om tot hun doel te komen.

Ik kon m'n kostbare nachtelijke tijd eigenlijk beter steken in mijn eigen creatief werk. Maar, als je de potentiële massa ter plaatse laat trappelen, zal je aan de finish alleen staan, zonder publiek, zonder respons, enkel met een mooi gegraveerde grafzerk waarop staat: "Hij liep te snel voor hen die enkel ter plaatse willen trappelen".

Je kàn niet creatief zijn zonder rekening te houden met hen die de creatie moeten leren appreciëren, zonder hen te vormen die denken geen vorming nodig te hebben, zonder hen regelmatig het deksel op de neus te gooien, zonder hen op tijd en stond héél hard tegen hun schenen te stampen...

En dan stoot je op de eeuwige contradictie van de conditionering. Als reactie tegen de massa-manipulatie móét je een andere, zelfstandige mening naar buiten brengen. Maar door die mening te propageren, beland je in het zelfde straatje als zij die de massa manipuleren. Ook jij wordt bij wijze van spreken een potentiële volksmenner, ook jij wil je mening opdringen.

Wat is dan de ultieme oplossing? Als haveloze kat op de schutting blijven schreeuwen dat je enkel de waarheid kunt achterhalen als je er zelf naar op zoek gaat. Daar heb je geen begeleiding voor nodig. 't Zou mooi zijn als ik wat meer katten op diezelfde schutting zou mogen verwelkomen. Hoe groter de kakofonie, hoe zekerder ik ervan kon zijn dat het normaaldom nooit ons systeem zal kunnen domineren.

Ik ben het dus echt beu. Ik ben het moe te strijden voor mensen die niet gered willen worden. Ik ben het kotsbeu om op te komen voor hen die zich dolgelukkig werpen in de armen van de massa.

't Is gedaan. Vanaf nu mogen ze hun eigen boontjes doppen. Dat ze het zich zelf maar uitzoeken. Maar ze mogen nooit vergeten dat ik op het einde steeds weer zal opduiken om hun beslissingen in vraag te stellen.

Wie zal de mooiste grafsteen krijgen?

31. Zekerheden begraven

Ik heb het ritme te pakken. Het ritme van de komeet die zich niets aantrekt van de baan van de aarde.

Voortdurend vraag ik me af waarom ik mensen moet helpen als zij geen hulp willen accepteren. Waarom moet ik steeds woorden zoeken waar zij sprakeloos blijven? Waarom moet ik woorden leggen in monden die niet durven spreken? Waarom moet ik steeds de nacht trotseren terwijl zij enkel het lef hebben om de dag te berijden?

Ik heb het ritme te pakken, ik voel het. Ik laat me niet meer doodwiegen in het gespreide bedje van verworvenheden (is dat ooit zo geweest?).

Ik heb eindelijk de oplossing gevonden. Schrijven is niet voldoende. Je moet spuwen. Blijven spuwen. Je moet het zwart verheerlijken om het wit tot zijn recht te laten komen.

De liefde moet je berijden als een gelegenheidsliefje met een lekker kontje. De waarheid moet je bespreken met de kat op de schutting. De toekomst moet je toevertrouwen aan de komeet die zich niets aantrekt van de baan van de aarde. De zekerheid moet je begraven naast de grafkelder van de verworvenheden.

Pas als we er zeker van zijn dat niets meer zeker is, kunnen we gelukkig zijn. Dan pas kunnen we de deuren openzetten naar de waarheid...

32. Eigendunk

Onlangs organiseerde ik een tentoonstelling over 'literatuur in Kinrooi, vroeger en nu'. Bij het opzoeken van informatie over mijn literaire dorpsgenoten, werd de relativiteit van de literatuur mij weer eens duidelijk. Een aantal mensen die ik behandelde in deze tentoonstelling hadden een grote betekenis voor de literatuur en cultuur in Limburg (en ver daarbuiten) in hun eigen 'tijdperk'. Maar van het moment dat ze het tijdelijke met het eeuwige verwisselden, verdween hun werk ook in het vergeetboek...

En dan denk je: is al die moeite voor niets geweest? Maar dan blijkt dat er steeds wel iemand te vinden is die een werkje wil maken over zijn 'illustere' voorgangers in de literatuur. Hij haalt hen uit het vergeetboek, schrijft er enkele boekjes en artikels over zodat de vergeten naam weer enkele decennia verder kan leven. Maar dan is het ook definitief gedaan.

Is literatuur dan toch zo vluchtig? Is de eeuwigheidswaarde die ze zichzelf aanmeet dan pure nep? Ja en neen.

Iedere generatie weer probeert iemand aansluiting te vinden met of juist te reageren tegen de vorige generatie. Alleen al het feit dat oude literatuur de mogelijkheid biedt om ertegen te reageren, geeft haar een bestaansgrond.

Ook al ben je dood, ook al zijn je boeken verdwenen in diverse muffige archieven, je kan er zeker van zijn dat er ooit iemand opdaagt om juist die boeken te gebruiken voor een nieuwe basis.

En zo herhaalt de literatuur zich steeds weer. In andere

vormen, onder andere namen maar steeds met dat ene doel: een basis vormen voor de volgende verandering.

Enkel zo kunnen woorden nog zin hebben, ook nadat je al lang de mol bent nagekropen.

Misschien zullen ze me later herdenken als iemand die schreef wat anderen enkel dachten. Maar heel waarschijnlijk zullen ze me herinneren als iemand die de basis legde voor iemand anders die niet anders kon dan te reageren op zoveel eigendunk...

33. Wat ik niet heb kunnen voorkomen

*Wanneer ze allemaal slapen
en op tv de blote meiden
zich nog bloter geven*

*de radio
enkel alternatief
kan klinken*

*de maan lacht
over de arrogante zon
die de morgen voorbereidt*

*de marginalen
de karton plaatsen
over onze zekerheden*

*kan ik enkel
het onvermijdelijke slagveld
overschouwen.*

*Ik zal enkel kunnen
registreren,
met naam en toenaam,
wat ik niet heb kunnen voorkomen.*

34. Afgeleide

Ik weet dat ik met mijn kont in de boter ben gevallen. Iedere dag weer leef ik van mijn pen. Ik schrijf briefjes, ik doe dienstbetoon, ik telefoneer bij de vleet, ik zoek m'n weg in de catacomben van de administratie, ten dienste van mijn medemensen die toevallig bij mijn baas, de volksvertegenwoordiger, zijn terecht gekomen. Steeds weer ervaar ik dan dat ik de mond ben van diegenen die niet weten dat zij hun mond kunnen opendoen.

En eigenlijk voel ik me nog gelukkiger bij het oplossen van een dossier dan bij het schrijven van een geslaagd gedicht. Het geslaagde gedicht geldt voor iedereen. Dus niemand denkt er voordeel uit te slaan. Het dienstbetoon slaat enkel op één persoon, één familie, één dossier, één geval en als dat lukt is juist dat ene facet tevreden.

Ik schrijf honderden brieven per jaar om mensen te helpen. Ik schrijf tientallen gedichten per jaar om mensen te helpen. Iedereen heeft die brieven gelezen, niemand wil die gedichten begrijpen. Vraag is dan: wat moet je doen? Woorden spuien voor de eeuwigheid of zekerheden scheppen in het heden? Ik denk dat ik ergens tussenin zal vallen. Ik zal proberen dossiers op te lossen en er tegelijkertijd genoeg stof uithalen om er gedichten over te schrijven, gedichten die verder kunnen reiken dan papieren beslissingen.

Want iedereen weet toch dat gedichten voor de eeuwigheid zijn en beslissingen steeds weer genuanceerd kunnen worden...

35. Bloed

*Waarom hen weghouden
van het kastje
dat iedere dag weer
gemakkelijk is?*

*Waarom hen
leren zingen
als hun helden
enkel kunnen kwelen?*

*Waarom het gewone
voortdurend vervloeken
terwijl anderszijn
in de goot ligt?*

*Er zit bloed aan onze handen,
bloederige onverschilligheid.*

36. Verschil

Wat is de zin van het leven? Moet je je afbeulen om een mooi kapitaaltje op te bouwen zodat je in de toekomst kunt nadenken over al die tijd dat je je vrijheid hebt moeten prijsgeven aan het materialisme? Of moet je je ganse leven ten dienste staan van hen die je op deze wereld hebt gezet (gewild of ongewild)? Of moet je steeds werken voor de anderen, zodat 'allen' het een beetje beter krijgen? Of moet je iedere dag weer genieten van datgene wat je kunt krijgen?

Rond wie of wat draait deze wereld? Je vrouw, je kinderen, je werk, je hobby, je idealisme, je gedrevenheid, je opoffering, je profitariaat? Bij al deze vragen is het uitgangspunt fout. Het leven is er gewoon, de aarde draait gewoon verder ook als jijzelf er niet zou zijn. Wat is dan de zin van al dit aardse gedoe?

Het verschil maken, hoe klein het ook is, en dan ook nog heel gelukkig zijn met dat misschien minieme verschil. Dat is alles waar het rond draait. Enkel als je een verschil kan en wil maken, zullen alle opofferingen gerechtvaardigd zijn. En dan kan je steen en been klagen, maar als dat verschil er is, mag je er gerust trots op zijn. Mag je dat gerust cultiveren als de zin van het leven, als de as waarrond deze wereld draait. En als je nergens een dergelijk verschil kan vinden, hoop ik enkel dat je de ambitie om dat verschil te maken wil en kan doorgeven aan de volgende generatie. Zo heb je dan toch een verschil gemaakt...

37. Bedankt

Ik weet dat ik een groot deel van het normale leven mis omdat ik kies voor de nacht. Het ochtendgloren heb ik nog niet zo dikwijls kunnen aanschouwen. Ik kom altijd in de badkamer als mijn kleinste spruit haar pamber al lang ergens verloren heeft gelegd. Mijn oudste zoon heeft dan zijn ontbijt al een uurtje achter de kiezen en mijn tweede heeft dan ook al de keuze gemaakt welk rokje ze vandaag zal dragen.

Met m'n onmenselijk ochtendhumeur verstoort ik dan de harmonie van de maagdelijke ochtend. Met rooddoorlopen ogen tracht ik dan orde te scheppen in de chaos die ik in de nacht daarvoren met veel overgave heb gepredikt. Mijn vrouw is dan al lang met haar wit Fiestake weggezoefd om de échte behoeftige mensen te helpen.

En wanneer ik dan mijn hele kroost heb afgeleverd aan de school - met de hoop dat ze daar in goede handen zijn - keer ik terug naar de bakermat, lees mijn krant, neem de post door, installeer me achter het magische scherm dat ik ook 's nachts al heb bereden en tracht me in te zetten voor mijn medemens door enkele telefoontjes te doen en enkele briefjes te schrijven.

En iedere avond weer voel ik dat ik die dag weer iets heb gemist. Iedere avond weer voel ik dat er nog geen punt achter de dag kan gezet worden door alleen maar te leven. En dan duik ik weer in de nacht. In de hoop dat ik een verschil kan maken. Maar ondertussen ligt m'n vrouw alleen in het grote bed. En midden in de nacht kan ik dan enkel enorm veel respect tonen voor die vrouw die de zekerheid van een slapende man naast haar wil opgeven voor de gedachte dat

hij misschien iets goeds doet voor deze wereld (wat een ijdelheid).

Ik weet dat ik haar te kort doe en dat ik's morgens ook wat te nors ben voor m'n kinderen.

Maar ze weten allemaal dat als ik de nacht niet zou mogen berijden, er helemaal geen huis met mij te houden was. Daarom schrijf ik af en toe een gedicht voor hen. Om hen de eeuwigheid te gunnen die ze verdienen.

Ik mis enkel nog het publiek dat hen voor die eeuwigheid wil bevestigen...

38. Dwarsligger

*Wanneer komt
de laatste trein langs?*

*Wanneer kan je de stilstand
trots voorbijlopen?*

*Dag in dag uit
zoek ik naar de juiste uurregeling*

*hopende
dat ik ze nooit zal vinden.*

*Tenzij mijn kinderen
mée willen zoeken.*

*Dan zal ik me vrijwillig
op de rails gooien*

*in de hoop dat ze
zonder scrupules*

over me heen zullen rijden...

39. Kruisbestuiving?

Ik ben weer eens goed doorgezakt. Ik heb weer eens gedaan alsof ik twintig jaar jonger was. Ik beleefde weer samen met Bryan Adams 'the summer of 69' en bereed samen met Ram Jam de geile 'Black Betty'. Ik wou me weer eens volledig 'uitlaten'. d'r Was enkel één probleem: samen met mij waren er nog zo'n 500 anderen die hetzelfde wilden en die er niets om gaven dat ze de ganse dansvloer niet konden afdweilen.

Ik voelde me als een sardientje in een blik. Tussen al die andere visjes die het zwemmen verleerd hebben. En iedereen vond het grandioos, enkel ik zat langs te kant te kniezen over zoveel massa-mentaliteit. Waar ik trouwens zelf aan mee wilde doen, maar het lukte me niet omdat ik te weinig plaats had.

Vrijheid heeft dan toch te maken met de ruimte die de massa je biedt. Of kan je beter stellen: je kan enkel vrijheid hebben als je juist datgene doet wat de massa niet doet of wil doen?

Moet je echt constant ingaan tégen het algemene? Tegen het massale? Tegen het gemeenschappelijke? Moet je altijd kiezen voor het uitzonderlijke, het abnormale, het aparte?

Als je die keuze niet maakt, zal je altijd moeten dansen in een ruimte waar de anderen ook willen doen alsof ze vrij zijn. Als je kiest voor de ruimte er vlak naast, waar niemand durft te dansen omdat het te donker is, of de muziek te moeilijk is of de inkom te hoog of de betekenis te diepzinnig, krijg je wél de ruimte die je nodig hebt. Maar je bent dan wel eenzaam. Alleen. En je hebt massa's ruimte om tot ontplooiing te komen. Terwijl de anderen zich oprollen in hun verworvenheden...

Uit protest ging ik buiten tegen de tent plassen. Maar ook

daar struikelde ik over mensen die gewoonweg de weg naar het toilet in de tent niet meer konden vinden. Dat was échte kruisbestuiving.

En toen ze mij vol medelijden midden in de ochtend naar huis reden, stonden op de dansvloer diegenen die niet wisten dat ze ons beetje bij beetje het verleden aan het afnemen zijn...

40. Vraagtekens

*Woorden op een rijtje zetten
is geen kunst.*

*Ze geloven
is al veel moeilijker*

*en er punten achter zetten
kunnen enkel zij*

*die weten dat punten steeds weer
vraagtekens zullen worden...*

41. Twijfel zaaien

Nu het terrasseizoen zich weer op gang begint te trekken, wordt de vraag naar de zin van het bestaan weer acuter. Al jarenlang tracht ik die vraag op te lossen door gedichten te schrijven, door discussies aan te gaan die ik nooit kan winnen omdat het materiële steeds blijft primeren voor mijn medemensen, door me zelfs in de politiek te werpen (zij het op de achtergrond), door initiatieven te nemen die men enkel aan dorpsgekken toeschrijft... 't Is alsof je tegen de stroom moet roeien zonder roeispanen. Terwijl je je laatste krachten door het water laat stromen, vraag je je af: waarom doe je jezelf dit aan?

Het antwoord dat het dichtst bij de waarheid komt is volgens mij het volgende: zoveel mogelijk werken aan het welzijn van je medemensen en zo weinig mogelijk doen opdat het welzijn van die mensen verslechtert...

Maar als je dan ziet dat het merendeel van je medemensen leeft in een lethargie, in een verdoving, in een massa-hysterie die gedirigeerd wordt via onder andere de allesomvattende kijkkast, dan vraag je je af of je toch niet beter die medemens pijn moet doen opdat hij wakker wordt en zijn leven zelf in handen neemt.

Mag je de mensen die denken dat ze gelukkig zijn, botweg zeggen dat ze helemaal niet gelukkig zijn, ook al weten ze het niet? Moet je hen 'gewoon' hun gang laten gaan of moet je er met alle mogelijke middelen tegenin gaan?

Meer en meer begin ik te twijfelen. Meer en meer raak ik ervan overtuigd dat je de massa inderdaad met rust moet laten

(hoe pijnlijk is het om dat hier op papier te zetten...) maar dat je je volledige energie moet focussen op de mensen die menen dat ze die massa kunnen dirigeren. Maar voor je het weet hoor je bij die dirigenten...

Als je dan écht blijft doordenken over de zin van het leven, kom je onherroepelijk terug bij de archaïsche landbouwer die het land bewerkt, die ieder jaar weer zaait en als het weer meezit ook kan oogsten, die leeft op de cadans van de natuur en de tijd. Hij is de enige in onze maatschappij die van niets iets kan maken, alhoewel waar haalt hij de zaadjes en welke middelen moet hij gebruiken om tot het behaalde resultaat te komen?

‘En de boer, hij ploegde voort’ is een gevleugelde zin die hier zeker op zijn plaats is. De zin van het leven is inderdaad het leven door te geven. Als vader van drie kinderen ben ik - volgens mijn eigen bescheiden mening - grandioos geslaagd in deze opdracht. Maar dan blijf ik voortdurend vragen stellen over de toekomst van de oogst die jezelf hebt veroorzaakt.

Is het verantwoord mensen op deze wereld te zetten als je niet weet in welke wereld ze terecht zullen komen? Als ik mijn stamboom overschouw, moet ik inderdaad bevestigen dat het geen zier uitmaakt of je nu voor de toekomst zorgt of niet. De volgende generatie zoekt zijn eigen weg wel... dat heeft ze al zoveel eeuwen bewezen!

Maar wat blijft ons, schrijvers, dan nog over? Hebben wij dan echt niets meer te zeggen in deze wereld? Jawel, naast de boer die de zekerheden zaait, moet er altijd iemand zijn die de twijfel zaait. Iemand die krulletjes zet op de punten die de massa voortdurend zonder nadenken neerpent. In een wereld die overloopt van de pasklare antwoorden, moeten er steeds

mensen zijn die het lef hebben om nieuwe vragen te stellen... Het doet er niet toe of de schrijvers in kwestie ook een antwoord op die vragen hebben. Het feit dat ze de vragen durven te stellen is al genoeg om deze wereld een generatie verder te helpen.

En wat is nu de zin van het leven? Ervoor zorgen dat je kan verder leven als de anderen de televisie hebben uitgezet. Ervoor zorgen dat je nog een beetje betekenis kan toevoegen als de anderen al lang in slaap zijn gevallen voor het hypnotiserende testbeeld. Ervoor zorgen dat de kleintjes van je platgereden kat toch nog een kans krijgen, ook al weet je dat ze onherroepelijk het lot van hun moeder zullen delen.

De kat op de schutting is een tijdje weg geweest. Mijn spuitbus ligt al enige tijd ongebruikt in de kelder. Het wordt tijd dat ik weer op pad ga, schreeuwend 'I can do it' zoals we kweelden samen met the Rubettes twintig jaar geleden, het wordt tijd dat ik uit mijn zelf gegraven kuil van zelfgenoegzaamheid kruip om op de barricades te staan voor zij die geen kat hebben om hen te herinneren aan de taken van de geboorte waar alles mee begon.

Er zijn mensen die bij hun geboorte hun hele levenskreet prijsgeven en verder niets meer zeggen. Er zijn ook anderen die bij het verlaten van de vulva de adem inhouden en hun kreet bewaren voor de rest van hun leven.

Ik word iedere avond weer geboren. En steeds weer vraag ik me af: waaraan ben je in godsnaam begonnen? Ook god weet het antwoord niet...

42. Retorisch

Vandaag is mijn dochter vier jaar geworden. 't Is geen wereldschokkende gebeurtenis maar als je in het lijfje van dit prachtige kind kon kruipen, voelde je dat zo'n dag véél belangrijker is dan het ontploffen van de zoveelste Ariane-raket of de zoveelste premier die van de troon gestoten wordt in een of ander ver land waarvan ze de naam nog niet kan spellen.

En dan zie je haar spelen met de drie poesjes die we zomaar in de schoot geworpen kregen omdat hun mama toevallig niet uitkeek bij het oversteken van de ontzettend drukke gewestweg waarlangs wij wonen. We hebben haar niet eens kunnen begraven, zo snel reed deze wereld over haar heen...

Maar mijn dochter is de koning te rijk. Zij is vandaag de baas. Zij krijgt een kroon, zij krijgt cadeautjes, zij mag cadeautjes geven aan haar klasgenootjes, zij mag 'mama' spelen voor de drie poesjes die nog te jong zijn om te weten hoe belangrijk een mama is...

En dan moet ik toegeven. Bij iedere verjaardag vier ik niet alleen het kind, maar ook - en vooral - de moeder. Ik zie haar glimlachen terwijl haar dochter de vier kaarsjes uitblaast. Ik zie haar de vier weken oude poesjes de papfles geven en hen leren hoe ze de kattenbak moeten gebruiken...

En ik kan niets anders dan er naast staan en dit alles registreren. Steeds weer blijft bij mij de ultieme vraag nazinderen: wie brengt er dan échte verandering in deze wereld? De moeder die ervoor zorgt dat er kaarsjes op de taart staan en die de drie poesjes leert hoe ze naar de wc moeten gaan of de vader die er bij staat, wat domme opmerkingen maakt en niets anders kan doen dan dit alles te registreren.

Nu weet ik wat men op de middelbare school bedoelde met een retorische vraag...

43. De hond van Pavlov

De wereldproblemen kunnen op enkele vierkante meter terras opgelost worden. Er is dan geen sprake van lobbywerk, geen belangengroepen die 'iets' in de pap te brokken willen hebben, geen zakkenvullers die vasthouden aan hun vetbetaalde jobs, geen politici die hun gezicht kunnen verliezen, geen gewone mensen die enkel zoveel mogelijk voordeel uit het systeem willen halen.

Op dat terras, tussen de leeggedronken flesjes Jupiler of Westmalle, manifesteert zich de wereld in een notendop. En iedereen heeft gelijk en krijgt ook gelijk. Iedereen doet zijn zegje, vloekt op allerlei maatregelen die van hogerhand worden opgelegd, iedereen doet zijn duitje in het zo schaars gevulde zakje...

Het parlement is een 'volksvertegenwoordiging'. Iedere donderdag zit ik te midden van dat volk dat zich laat vertegenwoordigen door mensen die ze zelf verkozen hebben. En 't is nooit goed. 'Als wij het voor het zeggen hadden, zou het heel anders gaan', schreeuwen ze dan.

Maar als ze in de verkiezingstijden zoveel gekken zoeken om datzelfde volk te vertegenwoordigen, kruipt iedereen weer achter zijn eigen tv, in zijn eigen bierkelder, verstopt zich ieder achter zijn eigen verworvenheden, is iedereen blij dat hij de verantwoordelijkheden kan afschuiven naar zij die het lef hebben om op te komen voor hen die niets durven te zeggen...

Hoe controversieel is onze democratie? Iedereen is bereid om zijn stem te geven aan mannen en vrouwen die ze achteraf gegarandeerd zullen afbreken.

En op het terras praten we altijd maar verder. Vooral over gemiste kansen en het gebrek aan lef om zelf de verantwoordelijkheid op te nemen.

Pavlovs hond heeft nooit geweten dat hij het ideale beeld was voor hen die zich niet willen laten vertegenwoordigen maar toch steeds gebruik wil maken van de diensten die hun verkozenen hebben verworven, enkel omdat eigenlijk niemand meer weet waarom hij moet stemmen...

44. Voetnoot

Mijn schrijven begon bij de waanzin en zal waarschijnlijk ook in de waanzin ten onder gaan. In een wereld waar de zin als maatstaf wordt gebruikt, kan de waanzin enkel eindigen als voetnoot: in een verduidelijking voor hen die niet verder (kunnen) kijken dan titels.

Onooglijk weggemoffeld voor de goegemeente worden steeds weer waarheden aangereikt. Maar bijna niemand leest ooit tot aan de voetnoten. Alhoewel daar juist het verschil wordt gemaakt.

En zij die die voetnoten lezen worden maar al te vaak afgedaan als muggenzifters en kommaneukers.

Maar geef eerlijk toe: wat zou het lekkerste zijn? Klaarkomen op een punt of eeuwig naar een hoogtepunt snakken in de kromming van de komma?

Geef mij maar de komma, de curve, de omweg... Terwijl iedereen een punt tracht te zetten achter 'iets', balanceer ik voortdurend op de kromming van de onzekerheid...

45. De brug van mens tot mens

Als parlementair medewerker schrijf ik dagelijks allerlei brieven naar diverse instanties om allerlei kleine en grote menselijke problemen te helpen oplossen, gaande van het uitblijven van het kindergeld tot een geweigerde bouwvergunning, van de berekening van het pensioen tot het beroep aantekenen tegen een schorsing van werkloosheidsvergoeding, van een al te groot gat in het wegdek tot de vraag voor de aanleg van een veilig fietspad langs een gewestweg.

Iedere week schrijf ik een paar vragen aan allerlei ministers of bereid ik interpellaties of actuele vragen voor die de ministers in nauwe schoentjes moeten brengen omdat er diepmenselijke problemen in naar voren worden gebracht die vaak worden fijn gemalen door de alles nivellerende wetgeving en administratie.

En steeds krijg ik op een of andere manier wel een antwoord op mijn brieven en vragen. Steeds is er wel een tastbare respons op mijn pogingen om tot oplossingen te komen.

Mijn 'werk-schrijven' heeft dan blijkbaar toch resultaat. Het woord heeft dan toch zin in een wereld waarin de mensen steeds onmondiger of zwijgzamer worden.

En daarnaast vertrouw ik iedere dag mijn heiligste woorden toe aan het nachtelijke papier. Ik schrijf dan gedichten, essays, verhaaltjes, cursiefjes waarin ik mijn bekommernissen over mijn medemensen tentoonspreid (mezelf vergeet ik dan meestal, kwestie van niet het foute voorbeeld naar voren te schuiven). Dat doe ik al zo'n twintig jaar, van toen ik zestien jaar was.

En in al die tijd heb ik nog nooit tastbaar kunnen constateren dat dit 'creatief schrijven' iets heeft kunnen veranderen aan deze wereld, dat door deze woorden enige verandering werd teweeggebracht. Door mijn gedichten zal niemand zijn kindergeld eerder ontvangen of zijn pensioen-berekening krijgen. Door mijn cursiefjes zal niemand een bouwvergunning krijgen of zal zijn belasting niet juist berekend worden...

Maar dan krijg je toevallig een telefoontje van iemand die heeft gehoord dat je gedichtjes schrijft. Ook die iemand tracht iedere dag weer voor iedereen een zonnetje in huis te brengen. Aan de telefoon doet ze iedereen de maandagmorgen vergeten, middenin een onweer kan ze je via de telefoonlijn toch meevoeren naar een exotisch strand, zelfs via de fax laat ze de medemenselijkheid triomferen over de moderne technologie...

En dan hoor je van zo iemand dat je gedichtjes, je simpele karamelverzen een steun kunnen zijn om die warmte brandend te houden, om die medemenselijkheid levend te houden... Dan hoor je dat je door je eenvoudige nachtelijke woorden toch 'iets' hebt bijgedragen aan de communicatie tussen de mensen. Dan realiseer je je dat poëzie niets met 'rendement' of 'oplossingen' te maken heeft. Dan weet je dat je woorden het leven net dat 'extraatje' kunnen geven dat niet uit te drukken is in kale cijfers van 'belastbaar inkomen'.

Woorden zijn inderdaad niet te meten in termen van winst of verlies. Woorden situeren zich op het niveau van het essentiële: op de brug van mens tot mens. Persoonlijke winst maak je niet met het schrijven van die creatieve woorden, maar als ze eenmaal op papier staan en er is slechts één mens die door dit beetje peper of zout in het leven de échte warmte van een solidaire maatschappij kan ervaren, ben ik geslaagd in mijn opzet.

Literaire roem, een overheidssubsidie, additionele honoraria voor literaire bijdragen zal ik er niet mee verdienen, maar van de oprechtheid van die éne glimlach ben ik zeker. Meer moet ik niet hebben om door te gaan met mijn ijdele woorden die al te vaak verloren gaan in het lawaai van het kermiskrakeel waar ideale maten de norm zijn om gelukkig te worden.

En als ik het even niet meer zie zitten, bel ik haar, zomaar met een drogreden. En als ze haar mond opendoet realiseer ik me plots dat poëzie niet in boeken ontstaat, maar enkel wanneer mensen elkaar begrijpen...

En dan denk je plots aan de woorden van een verdwaalde criticus die ooit schreef: 'Voor begrip meneer Van Eygen moet u bij de psychiater zijn'.

Neemt mij het dan iemand kwalijk dat ik iedere dag weer gek wil zijn?

46. Halfweg

Binnenkort vier ik voor de 35ste keer mijn zonsomwenteling. Ik geloof dat de gemiddelde leeftijd voor Belgische mannen zo rond de 70 ligt. Dus ben ik nu halfweg. Altijd een mooi moment om een balans op te maken.

Enkele uurtjes geleden ging ik met mijn vrouw en drie kinderen wandelen met de hond van de burens (die zitten voor een weekje in Spanje, wat gaan ze daar in godsnaam zoeken?). Ik liep wat achterop en werd getroffen door het 'burgermannetjes-gevoel' toen ik mijn gezinnetje ongemerkt taxeerde. Drie prachtige kinderen (twee prinsesjes en één mislukte koning), een vrouw die me steeds weer mijn nachtelijke escapades op papier vergeeft. En toen ik mijn hoofd een kwartslag draaide zag ik in de linkerooghoek mijn eigen kasteeltje opduiken vanuit de struiken: een eenvoudig stulpje met véél ramen, véél rommel (drie kinderen weet je wel), een tuin die door de schoonouders onderhouden wordt, overal in het huis boeken en strips, in de garage een auto (stationwagen, merk Toyota, je kan niet alles hebben) die bijna afbetaald is en vooraan in het huis mijn bureau met uitzicht op de garage van mijn buurman, mijn heiligdom, mijn rechtstreekse verbinding met de muze (zonder internet wel te verstaan). 't Is het middelpunt van mijn wereld waarin een scherm, een toetsenbord en een bak vol met chips geflankeerd worden door boekenkasten die overladen zijn met woorden...

Iedere maand komt er een niet onaanzienlijk bedrag op mijn rekening. En iedere maand gaat er ook weer een niet onaanzienlijk bedrag van mijn rekening... Ik doe aan pensioensparen, de kinderen krijgen iedere maand een klein bedrag op een rekening die pas zal worden aangesproken als

ze ooit willen studeren. Mijn huis zal binnen 15 jaar afbetaald zijn...

Als het mooi weer is zitten we 's avonds met de burens op het terrasje en praten er over allerlei grote en kleine wereldproblemen en wentelen we ons in onze rijkdom... Het begint stilaan op een goedkope soap-opera te lijken, enkel de problemen missen we nog om er een kaskraker op VT4 van te maken. En 's avonds - beter 's nachts - schrijf ik mensen zoals mezelf regelrecht in de vernieling omdat ze zo gewoon en gelukkig zijn.

Toch blijven sommigen me de 'eeuwige student' noemen. En dan denk ik plots aan het beeld van de Wandelende Jood. De eeuwige zoekende. Dan denk ik aan de heilige Graal. Dan denk ik aan de dingen die gekend zijn en de dingen die niet gekend zijn en aan de deuren die daartussen zitten. Dan denk ik aan die 35 jaren waarin ik steeds weer aan deuren heb liggen morrelen. Dan zie ik beelden van een 15-jarige grote mond die met volle teugen genoot van het jeugdige leven en steeds weer op zijn gezicht ging totdat hij de wereld door had, totdat hij zich het beeld van de 'lonesome loser' eigen maakte, totdat hij wist dat hij een eeuwige verliezer zou blijven maar dat hij steeds weer zou blijven proberen. Dan zie ik de beelden van de 18-jarige student die voor de eerste keer naar Werchter trok waar hij in de gutsende regen samen met de Kinks iedereen uitlachte die maar een beetje normaal was. Dan zie ik de beelden van de bijna 22-jarige die met zijn 19-jarige muze in het bootje stapte om eeuwig jong te blijven. Dan zie ik de gewetensbezwaarde die bij Amnesty International dacht de wereld te veranderen en de produktieverantwoordelijke van Koerierke die niet voor het grootkapitaal wilde opkomen maar partij koos voor zijn personeel, daardoor terug in het onderwijs belandde waar zijn idealen ook al snel werden

beknot door enge leerplannen. Dan zie ik de persverantwoordelijke van de gemeente Kinrooi die door puur toeval zomaar in de Kamer van volksvertegenwoordigers terecht kwam...

Ik word binnenkort 35. Ze zeggen dat ik zo'n beetje halfweg ben. Maar niemand kan me vertellen wat ik op het einde zal tegenkomen. Ik heb ondertussen enkele dichtbundels kunnen publiceren. Hier en daar heb ik wat woorden achtergelaten in enkele tijdschriften. Ik ben zelfs voorzitter geworden van de plaatselijke culturele raad, stel je voor. Daarbij werd ik toevallig secretaris van de CVP in mijn gemeente, hoe is het mogelijk na jarenlang rood-groen te zijn geweest?

In het midden van mijn leven gekomen, heb ik de neiging om te zeggen: is dit dan het geluk dat je met 'instant replay' moet rekken tot je de finale deur opent of sluit? Waarschijnlijk zijn er daarom zoveel die in het midden van hun leven de deur definitief toeslaan...

Misschien is het toch beter om dit jaar mijn verjaardag niet te vieren. Laat de zon haar volgende baan beginnen zonder even stil te staan bij dat mannetje met zijn grote mond die het al 35 omwentelingen heeft volgehouden. Hij zal haar baan toch niet kunnen beïnvloeden. En dat zal zijn eeuwige pijn blijven...

47. Fata Morgana

Hij liep al jarenlang langs wegen van geleidelijkheid. Hij volgde voortdurend het stramien dat de anderen voor hem hadden uitgetekend. Af en toe schreef hij enkele stoute woorden om de indruk te wekken dat hij ergens in de marge leefde maar niets was minder waar: hij zat comfortabel in het centrum om af en toe een meelijwekkende blik te werpen naar de linker marge en een verschrikkelijke waarschuwing te sturen naar de rechter marge.

Hij zong over de glorie van zij die in een gat in de grond kropen om de rijkdom van de bovengrondsden te vergroten. Hij weende over de beperktheden van de massa die steeds weer achter valse leiders wilden lopen, hun eigen ondergang tegemoet.

Op de tonen van een nooit begrepen Flower Power droomde hij steeds weer weg in de richting van een maatschappij waarin wapens steeds de verkeerden raakten...

Hij zong een vrijheidslied dat geen grenzen erkende. Hij ijverde voor een vaderland dat niet verder ging dan het eigen lichaam. Daardoor verzeilde hij op zijn eigen eiland dat steeds meer omringd werd door gevaarlijke mijnen.

Hij schreeuwde in de woestijn, zullen ze misschien achteraf vertellen. Maar hij had tenminste één voordeel: de bak Jupiler stond langs hem toen de anderen enkel over water konden dromen.

Dàt is het verschil tussen zij die menen iets te kunnen veranderen en zij die daadwerkelijk iets veranderen. De eersten hebben nooit dorst. De laatsten blijven steeds weer

zoeken naar nieuwe mogelijkheden om te drinken. Zij slaan op iedere rots in de woestijn in de hoop dat ze daarmee de volgende oase kunnen bereiken.

Zij zijn de zoekers terwijl de anderen denken dat ze het al lang hebben gevonden totdat ze merken dat er nergens een glas is om al die verworvenheden in op te vangen...

Ik kruip langzaam verder en droom steeds weer van dezelfde fata morgana...

Maar ik blijf tenminste dromen!

48. Vakantiekiekjes

't Is zomer. Iedereen is er nu vast van overtuigd dat hij 'eruit' moet, dat hij weg moet van het normaaldom. Iedereen springt in een trein, een vliegtuig, een caravan, een kamper of hangt een rugzak om en springt op zijn fiets. Voor veertien dagen wordt de klok stilgelegd, wordt het normale leven vervangen door een buitensporigheid die toch ook weer in de geijkte banen wordt gedwongen... Laten we er één gezinnetje uithalen.

Papa en mama zijn murw gewerkt en zoeken de vrijheid op met hun met zwart geld betaalde caravan. Ze gooien al hun luxe in dit huis op wielen, zetten de kinderen op de achterbank van de nog niet afbetaalde stationwagen en trekken naar het zuiden. Waarschijnlijk omdat daar volgens de laatste berichten de zon altijd schijnt.

Na veel zweetwerk en stuurmanskunst komen ze ergens in het zuiden terecht op een plaats waar nog andere vakantie-gangers het zelfde beogen. Gewoon de tenen in de golven steken, af en toe een pint bier of een glas wijn drinken, de kinderen ergens in een pretpark duizelig laten worden, 's avonds voor je caravan liggen en zeggen tegen je vrouw: verdorie, wat hebben we het hier goed! En iedere dag hetzelfde ritueel herhalen om toch maar de indruk te wekken dat de batterijen hierdoor worden opgeladen. En na veertien dagen terugkeren naar het thuisfront met de reistas vol met foto's en videocassettes om toch maar te bewijzen dat ze ergens anders zijn geweest waar niemand hun gsm-nummer kende.

Maar vertellen waar ze juist geweest zijn, kunnen ze niet. Wel dat de kamers of de camping verzorgd en ruim waren, dat het zwembad groot was, het eten overheerlijk en de burens wel Nederlanders maar best te pruimen waren. En dat het toch de moeite waard was geweest, alhoewel de kinderen even erg

jengelden als thuis. Maar 's avonds hadden ze toch een beetje hun eigen rust. En zelfs die prachtige zonsondergang hebben ze niet gemist...

Ze zijn blij als ze weer thuiskomen om de volgende 351 dagen van het jaar weer uit te kijken naar de volgende instant replay van het burgerlijk geluk.

Als ik dit verhaal nalees, geeft het me toch een warm gevoel om te weten dat ik het ganse jaar door vakantie heb omdat ik graag doe wat ik doe, omdat ik mijn werk niet zie als een verplichting maar als een verlengstuk van mijn vrijheid. En als ik dan vakantie moet nemen, omdat al die anderen niet werken of willen werken, voel ik me ongelukkig omdat ik moet meegaan met de kudde. Maar ik geef het graag toe: ook ik zit graag met m'n tenen in de branding terwijl mijn kinderen een zandkasteel bouwen waarin de Rode Ridder helemaal niet wil wonen. En dan zie ik de zonsondergang ergens tussen al die vakantiegangers. Ik weet dat mijn tentje stevig staat, ik zie dat mijn kinderen heerlijk slapen na zoveel normaalheid. Ik drink met m'n vrouw een goedkoop wit wijntje en kus haar vol op de mond.

En dan zie ik dat zelfs mijn abnormaalheid af en toe een klein intermezzo van normaalheid nodig heeft om op te laden, om weer klaar te staan voor die andere 351 dagen van het jaar... Vakantie is raar. En als ze voorbij is vraag je je af wat je nu weer hebt gemist. Terwijl ik de deuren open naar nieuwe kansen, graven de echte vakantiegangers zich weer in, in de loopgraven naar een volgende vakantie toe. En ik ben blij als ik af en toe de zo noodzakelijke zandzakjes kan leveren om hun jaarlijkse illusies levendig te houden...

Kan je je dan realiseren hoeveel pijn het doet om al hun vakantiekiekjes te bekijken?

49. Godfried, Hubert en Ernest...

Ook ik heb mijn wagen volgeladen (ik wist niet dat er zovéél inkon), trok een klein stukje naar het zuiden en zette ergens in de buurt van Bouillon (Godfried keek misprijzend toe) mijn veel te klein tentje op om op primitieve wijze te 'genieten' van mijn vakantie...

Ik moet eerlijk zeggen, het had zijn charme. Het primitieve, het afhankelijk zijn van de elementen, het ongedwongen gevoel, de afwezigheid van tv en computer en de spontane vriendelijkheid van de burens. Het had ook zijn minpunten: het ontlasten en douchen in rij nam me mijn laatste restje privacy af, het nachtelijke lawaai van al die jongeren die hun hormonen contant achterna liepen, het enerverende tikken van de regendruppels op het tentzeil (gelukkig maar één donderslag gehoord...), de vaak jengelende kinderen die een modern speelplein prefereerden boven een feodale burcht die er in mijn prille jeugd inderdaad véél immenser uitzag, het valse gevoel van vrijheid dat vooral de oudere kampeerders hooghielden door al 24 jaar naar de zelfde standplaats terug te keren...

Eigenlijk was het een gewone wereld op kleinere schaal maar niemand realiseerde het zich: de aanwezigheid van zwembad, restaurant, overvloedig groen, speelpleinen, sportvelden, wc's en douches die iedere morgen héél proper waren zorgden ervoor dat iedereen zich met vakantie waande...

Verder dan de groene draad van de camping kwamen de meesten niet. Godfried (van de soep weet je wel) hebben velen nog nooit gezien, laat staan Sint-Hubert die enkele kilometers verder een basiliek had laten bouwen. Maar juist buiten die veilige grenzen van de kopie van het normale leven kan je 'echte' vakantie-ervaringen opdoen. Zo liep ik - met drie

giechelende kinderen in mijn zog - in het centrum van Sint-Hubert. Ik had ze al uit de eeuwenoude basiliek gegooid omdat historisch besef op vier- tot achtjarige leeftijd blijkbaar nog niet aanwezig is, waarna ik in sneltreinvaart mijn eigen patroonheilige was gaan groeten toen ik plots een gedenkplaat in het oog kreeg, ergens tussen restaurant 23 en café 35.

Op dezelfde plaats waar ik stond bleek Ernest Hemingway als oorlogscorrespondent te hebben rondgedwaald in 1944. Meer stond er niet. Of Ernest inderdaad op diezelfde plaats heeft gestaan, meer dan 50 jaar geleden, was voor mij op dat moment bijkomstig. Het belangrijkste voor mij was dat in deze zee van oppervlakkig toerisme en eeuwige consumptie toch nog iemand het lef had gehad om een eenzaat als mij eraan te herinneren dat één van de grootste schrijvers (en ook weirdo's) van deze eeuw in de schaduw van Sint-Hubert de gruwelen van het mensdom had trachten te beschrijven.

Ik werd even stil. Mijn vrouw nam een foto van mij met deze weinig zeggende gedenkplaat. Maar terwijl ik voor haar poseerde, voelde ik de aanwezigheid van de man die ooit één van de mooiste romans van de 20ste eeuw schreef. Het ging niet over een oude man en de zee, ook dat werd al kapot gemaakt door massaconsumptie. Nee, ik voelde hem aanwezig als de beschrijver van de oorlogswaanzin in 'For whom the bell tolls'. Enige tijd later ben ik terug gereden naar Bertrix waar mijn medekampeeders kanker probeerden te krijgen door iedere dag de barbecue boven te halen.

Met weinig smaak heb ik toen 's avonds mijn 'Delirium tremens' gedronken en geluisterd naar de eerste druppels van het aangekondigde onweer. Niemand begreep waarom ik glimlachte toen ik de dag erna mijn tentje afbrak en terug richting Kinrooi reed. In Kinrooi is Hemingway nooit geweest. Maar ja, wie wil er nu op vakantie gaan in Kinrooi?

50. Een verscheurende keuze

Hoever gaat vrijheid? Tot op het punt dat je echt kan vliegen of tot op het moment dat je buurman op z'n gezicht gaat, enkel omdat je denkt dat jouw vrijheid zaligmakend is?

Moet je mensen die graag gevangen zitten de weg naar de vrijheid tonen, ook al doet het pijn? Of moet je hen laten verkommeren in hun gelukkigmakende beperktheden?

Moet je iemand pijn doen om hem van richting te doen veranderen of moet je hem de verkeerde afrit laten oprijden? Mag je zeggen dat het de verkeerde kant is of moet je zwijgen?

Mijn vrijheid gaat zó ver totdat ik iemand anders z'n vrijheid schend. Maar iemand bewust maken van het feit dat hij zich in een doodlopend straatje te pletter rijdt, is dat een inbreuk op zijn vrijheid of kan je dat beschouwen als een stoot in de goede richting? Waar haal ik dan het lef om te zeggen dat ik de stoot in de goede richting geef? Waar haal ik het lef om te zeggen dat ze beter de omleiding volgen dan de hoofdbaan?

Is het feit dat ik hun vrijheid wil beschermen geen inbreuk op hun vrijheid om zelf te bepalen waar ze naartoe gaan?

Een verscheurende keuze. Een keuze die je enkel kan maken als je weet dat een groot deel van de mensen zelf geen keuze kunnen maken. Maar wie bepaalt dan wie voor hen die oh zo belangrijke keuze kan maken? 't Is een vicieuze cirkel. En zij die de cirkel durven te doorbreken, beschouwen de anderen - en ook mezelf - als manipulators, als conditioneers...

Moet ik dan helemaal niets doen en zwijgen? Of mag ik mijn

scherven rondom mij strooien in de hoop dat al die anderen zich pijn doen aan zekerheden die enkel kunnen verwateren in een pot vol chrysanten van zij die net hetzelfde doen?

Hoe ver mag ik gaan?

d'r Is maar één antwoord mogelijk: tot ik er geen lol meer aan heb, en verder durf ik niet te kijken.

Enkel de bloedsporen op de scherven zullen de getuigen zijn van zij die wel willen maar niet kunnen volgen!

51. Een grote ijdeltuit

Ik ben net de eerste nacht van mijn 35ste jaar ingestapt. Er was geen vuurwerk, niemand stond te klappen langs de weg, in de krant stond er geen gelegenheidsstukje. De trappist die ik nu drink, smaakt net hetzelfde als gisteren. Een verjaardag is dus overbodig. Iedere dag worden er mensen gevierd enkel omdat ze een jaartje ouder worden, omdat ze de tijd een hak hebben gezet. Niet om wat ze gedaan hebben of wat ze niet gedaan hebben, gewoon omdat ze het zo lang hebben uitgehouden. Belachelijk. Men viert je omdat je het weer 365 dagen langer hebt getrokken, men viert je omdat je 30 jaar bij dezelfde vrouw bent blijven zitten, men geeft je een gouden horloge omdat je 40 jaar in dezelfde fabriek hebt gewerkt, men beloont je enkel omdat je de tijd hebt kunnen bijhouden...

't Is echt belachelijk. In deze maatschappij is het belangrijker 60 jaar gewoon te zijn dan één jaar abnormaal te zijn. Wie 60 jaar in het gareel loopt, heeft heel veel kans om een standbeeld te krijgen, hij die één jaar anders is krijgt het levenslange predikaat van weirdo opgeplakt.

Ik ben 35 geworden vandaag. Ik ben er niet fier op. Ik voel het niet aan als een verwezenlijking. Enkel als een toegeving aan de tijd. Ik vind het enkel jammer dat ik datgene wat ik tot nog toe heb gedaan niet in 25 jaar heb gedaan. Ik voel me tekort geschoten. Wat heb ik met al die jaren gedaan? Heb ik ze goed gebruikt? Waar zijn de resultaten? Drie kinderen? So what? Honderden plannen die in de computer blijven steken? So what?

Zoveel woorden heb ik in de uitverkoop. Maar niemand wil ze kopen. Blijkbaar zal ik nooit een goeie zelfstandige zijn. Ik kan mezelf immers niet verloochenen.

Hopelijk blijf ik in de volgende 35 jaren even sterk en mag ik op 70-jarige leeftijd mijn eigen “in memoriam” schrijven. Maar zelfs dat plezier zullen ze me dan niet gunnen.

“Hij is altijd een grote ijdeltuit geweest”, zullen ze dan zeggen. En gelijk hebben ze...

52. Wanneer zal hij me inhalen?

Ooit wil ik op de schoot van de muze zitten. Zomaar eventjes in de buurt van de kern van alle verdriet. Op het randje van het eeuwige geluk en gapend in de afgrond van het onvermijdelijke ongeluk. Op de grens tussen het kinderlijke naïeve geluk van een piepende schommel en de moord op de eeuwige onschuld. Tussen volwassen zijn en de ultieme schok van de jeugd. Tussen de regen die ik beleefde tijdens het optreden van the Kinks in 1980 op de wei van Werchter en mijn 35ste verjaardag die ik met veel plezier zonder veel feestgedruis voorbij liet gaan omdat ik wist en weet dat ik zoveel kansen heb links laten liggen in de jaren dat ik mijn voorlopig testament schreef.

Velen denken dat ik eeuwig jong ben gebleven. Niemand ziet dat het me ieder jaar meer moeite kost om de schijn hoog te houden. Mijn zoon is al acht jaar. Hij begint me in te halen. Bij mijn 35ste verjaardag kan ik me nog enkel afvragen hoelang ik hem nog voor kan blijven. Wanneer zal hij definitief de leiding nemen?

Op het moment dat hij de poëzie van mijn leven zal begrijpen. En als ik me dat realiseer, weet ik dat ik nog enkele jaren voorsprong heb. Nu houdt mij nog één zaak bezig: wanneer zal hij me inhalen? Het antwoord wil ik niet geven op mijn 35ste verjaardag maar ik weet dat het verdomd nabij is...

Wie zei ook alweer dat kinderen een zegen kunnen zijn maar ook een vloek? Er is maar één argument dat in mijn voordeel spreekt: je hebt ze zelf gemaakt...

En ik zal er nooit spijt van hebben...

53. Loslaten

Zopas heb ik mijn zoon weggebracht naar zijn eerste Chiro-kamp. Een week lang moet hij samen met zo'n 30 andere jongeren trachten te overleven zonder Gameboy, zonder VR-troopers, zonder het nachtkusje van mama, zonder een voortdurend boze papa..., ergens in de bossen rond Mol, ergens in de schaduw van de kernreactoren die zijn toekomst hypothekeren...

Ik dacht dat ik blij zou zijn hem een week gewoon 'kwijt' te zijn. Maar al de eerste nacht zonder hem, kwamen de nachtmerries aangedraafd. Voor de eerste keer in zijn leven, weet ik niet hoe het met hem gaat, waar hij juist is, wat hij allemaal uitspookt. Ik heb hem voor de eerste keer afgestaan aan deze wereld. En het doet me pijn, het doet me verdomd pijn. 't Is niet te vergelijken met de pijn die een vrouw ervaart bij de bevalling maar toch... Ik weet dat ik hem nu voortdurend meer en meer moet loslaten totdat hij helemaal niet meer van mij is en ik van hem word...

54. *Begin van het schooljaar*

De zomer is ten einde. De boekentassen worden uit een donker hoekje gehaald om mijn kinderen voor te bereiden op de grote schok van 2 september wanneer de deuren van de wijsheid weer voor hen opengaan.

Ik zal hen met een duivels plezier naar school brengen. Ik zal zelfs ingetogen lachen over al dat jeugdig verdriet bij het afscheid nemen. Maar als ze eenmaal verdwenen zijn achter de muren waar vertwijfelde onderwijzers en kleuterleidsters hen een mooie toekomst trachten voor te spiegelen, zal ik brullen, dansen, jubelen. Dàn zal mijn vakantie beginnen!

Die maandagmorgen zal ik mijn krantje rustig kunnen lezen, terwijl de kop koffie lekker in mijn neus dampft. Ik zal de post in alle stilte kunnen opendoen. En vervolgens zal ik me in mijn bureau nestelen met de heerlijke wetenschap dat er niemand, maar dan ook niemand, zomaar kan binnenwaaien terwijl ik met een of ander ministerie aan het bellen ben. Ik zal me een koning voelen. Een koning die weet dat zijn onderdanen hem even met rust zullen laten. Wat een heerlijk gevoel!

Ik hoop dat ze op de eerste schooldag al een hoop huiswerk meekrijgen. Kwestie van het 's avonds ook een beetje rustig te hebben... Wat kan het onderwijs toch mooi zijn!

Of het onderwijzend personeel daar ook zo over denkt, is sterk te betwijfelen...

55. Achteruitkijkspiegel

Wat is het toch gemakkelijk om overal kritiek op te geven als je op je eigen schip een kapitein hebt, die ervoor zorgt dat je geen ondoordachte boegbewegingen kan maken waardoor alles naar de verdoemenis gaat...

Ik heb genoeg weirdo's definitief in de goot zien verdwijnen. Tot nog toe blijf ik nog altijd aan de kant staan om al hun verdwijningen te registreren. Het feit dat ik er nog steeds sta, langs de riool, is een bewijs voor het feit dat ik ben getrouwd met de beste engelbewaarder.

Iedere avond weer hoort zij mijn spiegel in duizenden scherven uiteenspatten. En iedere morgen zorgt ze ervoor dat diezelfde spiegel weer in elkaar wordt gepuzzeld. Zorgt ze ervoor dat ik mezelf kan zijn terwijl ik me in de destructie tracht onder te dompelen. Zij zet de wekkerradio op 7u30 om ervoor te zorgen dat ik net op tijd verschijn voor de man die het verschil kan maken omdat hij verkozen is door het volk en ik niet. 's Nachts berijd ik de merries die hij 's morgens met veel bravoure terug brengt naar de stal. Ook hij heet Hubert. Als we de etymologie moeten geloven zijn we beiden gedoemd om tot het einde van de tijd te schitteren door onze geest...

Hij zit in de Kamer. Ik sta op straat. En samen trachten we de richting te volgen van zij die niet weten welke richting ze moeten volgen. We zoeken al enkele jaren. Zij weten niet waar we naartoe moeten. Bij gebrek aan richting, trachten we zelf een omleiding te maken. Maar steeds meer mensen komen ons vertellen dat onze omweg te ver is, omdat zij de benzine niet meer kunnen betalen.

Er blijft ons slechts één ding over: hen een lift geven naar de plaats waarvan wij weten dat ze geen pijn doet. Maar voordat wij er komen, is de achteruitkijkspiegel kapot getrapt tot scherven, scherven die enkel kunnen worden opgeraapt door mensen die genoeg bescherming hebben verworven tegen hun eigen medemensen...

56. Onder-wijs

De eerste schooldag is weer achter de rug. Er werd geen traan gelaten vandaag, zowel ik als mijn kinderen waren blij dat we weer onze eigen weg konden gaan, voor eventjes dan. De kunstmatige samensmelting van de zomervakantie werd eindelijk opgeheven. En iedereen keek me verwonderd aan omdat ik stond te klappen langs de weg terwijl mijn kinderen naar hun klaslokaal holden en de leerkrachten nog even verstoppertje trachtten te spelen in de zomermaanden die blijkbaar niet lang genoeg hadden geduurd.

Ik geef eerlijk toe: ik heb respect voor dat onderwijzend personeel maar tegelijkertijd bied ik hen mijn innige deelneming aan. Deelneming voor het onvermijdelijke falen, voor het onvermijdelijke afstompen. Maar ook respect voor de vastberadenheid om datgene recht te zetten wat de ouders krom trekken, om datgene te bieden wat thuis geen kans krijgt om aan bod te komen.

Ook ik heb ooit rondgezworven in de catacomben van het onderwijs. Ik geef het eerlijk toe: ik vond er mijn weg niet, omdat niemand mij toeliet nieuwe wegen te verkennen. Wat was moest bestendigd worden om de kinderen tenminste niet te choqueren. En dat was juist datgene wat ik miste in ons onderwijs: dat schokeffect. Een kabbelend beekje mocht, maar een beukende zee - met het risico op beschadiging - mocht niet. Lopen in de aangegeven richting mocht - met veel aanmoediging van de directie - maar af en toe een omweg kiezen werd ten stelligste afgeraden door diezelfde directie.

En niemand stond blijkbaar ooit stil bij het feit dat het leven gelukkig genoeg steeds langs moeilijke omwegen gaat en niet

voortdurend verder raast over autosnelwegen van gelijkmatigheid...

Men wou mij schapen in de volgende wei doen brengen. Ik liet hen verloren lopen in het moeras er langs. Sindsdien mag ik geen les meer geven.

Wie heeft er het meeste baat bij gehad???

57. Grand Canyon

't Was begin september. Ik had net een avondje gezellig tv-kijken achter de rug, samen met mijn vrouw (dat was weer even geleden). Op het scherm had Harrison Ford gedurende anderhalf uur 'The fugitive' uitgehangen. Een spannende ontspannende film. Het verstand zo'n beetje op nul. Ideale kost voor een bijna herfstige vrijdagavond die normaal rond half twaalf zou moeten eindigen in bed, om er de slaap van de gelukkigen te ondergaan.

Maar terwijl Harrison Ford tijdens de eindgeneriek werd weggevoerd naar betere oorden, begon ik nog even te zappen. Ik zag nog net Boardman het werelduurrecord breken (al voor de derde maal die dag), ik zag zeer intelligente mensen discussiëren over de manier waarop kinderen het beste omgaan met pedofielen (conclusie was dat we de kinderen niets moesten leren, maar wel de volwassenen...), ik ontmoette Jay Leno terwijl hij weeral een of andere tijdelijke superster in haar ondergoed zette, ik werd weer even verliefd op Scully die de zoveelste X-file de nodige charme gaf en plots bleef ik steken bij een film waarin een blanke en een zwarte op de stoep zaten en praatten over de broosheid van het bestaan.

En opeens flitsten de volgende ondertitels de kamer in: *"Als je op de rand zit, besef je hoe nietig de mensen zijn"*. De acteur in kwestie had het over de Grand Canyon (zo heette ook de film, in een regie van Lawrence Kasdan, 1991). En inderdaad moet het een overweldigend gevoel geven te zitten aan de rand van dit eeuwig monument van de natuur waarvan iedereen eigenlijk een foto in zijn living zou moeten hebben om voortdurend herinnerd te worden aan de nietigheid van ons wezen, om het woord 'relativiteit' voortdurend een nieuwe betekenis te geven...

Tegelijkertijd vatte deze zin echter alles samen waarrond dit leven draait. Er zijn situaties in je leven waarop je aan de rand staat of zit, bijvoorbeeld bij het overlijden van één van je dierbaren of bij het horen van de boodschap dat je nog drie maanden te leven hebt. Of bij het bankroet van je firma of bij de constatering dat je vrouw vreemd gaat met je beste vriend. En dan weet je dat dit alles relatief is, dat geluk gewoon een statie verder ligt dan de riool. En dat meestal het toeval de schuldige van al deze rotzooi is...

Daarnaast maakt die sublieme zin ook duidelijk dat je het leven pas echt kan relativiseren als je inderdaad aan de rand zit of hebt gezeten. Als je eens even 'uitgestapt' bent (uit noodzaak of uit eigen wil). Als je als weirdo door de straten hebt gezworven, geconfronteerd met het allerlaagste uit ons bestaan. Naast de spuit zag je de pooier zijn slaafje vernederen terwijl langs de vitrines de gegoede burgers paradeerden, je zag de straatboefjes die niet beter weten dan dat de straat een 'warzone' is omdat ze hun eigen kleuren moeten verdedigen (daar een voetbalploeg oprichten had veel rotzooi voorkomen), je zag de alcoholisten bedelen voor een volgende pint en de straatmuzikanten speelden ondertussen hun 'Stairway to heaven'.

En ondertussen gaven de beleidsvoerders 'niet thuis'... Pas als er scherven zijn, treden zij op, en dan enkel nog als niemand van hun eigen kaste erin betrokken is... Maar ook dat is een boutade die door Jan met de pet al te vaak gebruikt wordt om zijn eigen verantwoordelijkheid af te wimpelen.

Moeten we dan allemaal naar de rand van de Grand Canyon gevoerd worden om de ogen eindelijk te laten openen? En wat doe je dan met de mensen die nog niet weten waar die Grand Canyon ligt, laat staan hoe hij ontstaan is? Wat doe je

met al die mensen die niet verder denken dan hun eigen terras en hun eigen buik? Wat doe je met diegenen die eerst zorgen voor hun eigen volk en pas dan denken aan het feit dat hun edel ras enkel kan bestaan bij de gratie van de differentiatie...

Ik zie die twee nog zitten, in die film, daar op de stoep, gewoon keuvelend over de broosheid van het bestaan. De rest van de film heb ik niet gezien. Anders had ik dit stuk niet kunnen schrijven.

Maar met de blik op de oneindige Grand Canyon vraag ik me dan af: hebben al deze woorden wel zin? Blijkbaar wordt het geweten van de mensen niet wakker geschud met woorden maar enkel met daden. Iedere dag staat de krant vol met daden van mensen die net over die rand zijn gesprongen. En iedere avond weer zit ik voor het computerscherm om al die onzin te duiden, te verantwoorden, te verklaren.

En iedere morgen weer word ik wakker met hoofdpijn, hoofdpijn die niet de mijne kan zijn want ik heb nog nooit op de rand mogen zitten. Ik heb een intens gelukkig leven achter de rug (nu al, halfweg) en de rand ken ik enkel uit tweede hand. Daarom hebben ze me ook altijd 'salon-Weirdo' genoemd.

Ik weet hoe hard het leven kan zijn en toch schrijf ik er enkel over, liggend in mijn zachte zetel. Meer dan enkele letters heb ik niet. En zelfs een uitgever voor deze woorden heb ik nog steeds niet gevonden. Moeten we dan toch écht in die Grand Canyon springen om die pijn kwijt te raken of is het niet beter om zoveel mogelijk foto's van die Grand Canyon te verspreiden zodat iedereen kan zien wanneer hij de rand bereikt heeft...

Als dichter knik ik voortdurend ja, als vader schud ik voortdurend neen en als mens weet ik niet of ik de sprong zal kunnen overleven. Ik kan zwemmen maar stel dat ik kramp krijg, wie zal mij dan redden?

Is er dan toch iemand die die Grand Canyon geschapen heeft?

De ultieme dichter die zijn zoon offerde voor de onwetende massa.

Waar heb ik dat verhaal nog gelezen?

58. Ter plaatste trappelen

In een wereld waar alles draait rond drinken, eten en seks, is er geen plaats voor de nar die al deze dingen relativeert.

Je moet ze laten klaarkomen, je moet ze laten boeren na de laatste pint, je moet ze echt 'te kakken zetten' om de overlast kwijt te raken. En als je er vragen over durft te stellen, word je al snel verplaatst naar 'the midnight hour' als niemand meer televisie kijkt.

Je mag je boodschap dan vertellen - net als in een uitzending door derden - maar zij die er iets aan zouden hebben, liggen al lang te slapen omdat ze morgen heel vroeg op moeten terwijl ik nog altijd hun ergste nachtmerries aan het berijden ben.

Terwijl zij doen alsof er niets aan de hand is, loop ik morgen rond met een blauwe kont, omdat ik hén de sporen wou geven. Maar zij wilden enkel ter plaatse trappelen...

59. Democratie = Contradictie

Wat is democratie?, vraag ik me dikwijls af. Is democratie ieder zijn zegje laten doen en dan toch je eigen mening doordrijven als algemene waarheid? Of is democratie een discussie aangaan met de wetenschap dat je er toch niet uit zal komen? Is democratie doen alsof ieder zijn zegje kan doen en achteraf toch een eenheidssoep serveren die eigenlijk niemand helemaal lust?

Na de zoveelste vergadering stel ik me toch vragen bij de mening van het volk. Ieder komt voor zijn eigen groep op. Ieder vertegenwoordigt een aantal mensen uit onze samenleving. Maar daarbij wordt vaak het algemeen belang vergeten. En wat is het algemeen belang? Het gemiddelde van al die meningen? Is er wel een gemiddelde mening mogelijk? Beland je dan niet op VT4- of VTM-niveau waar eenheidskoek troef is. Ieder vindt er wel een beetje zichzelf in maar niemand is er volledig mee akkoord. Maar ja, als we allemaal een béétje krijgen, zijn we gelukkig.

Ik vraag me af of democratie ook niet betekent dat je mensen moet beschermen voor hun eigen beperktheid of beïnvloedbaarheid. Moet je de mensen die menen dat ze het warm water hebben uitgevonden niet met de neus op de feiten drukken: als je de linkerkraan opendraait komt er warm water uit... Moet je hen niet beschermen tegen zichzelf?

Een raad van wijzen, lijkt me een mogelijke oplossing. Maar ook daar komt het spook van het despotisme om de hoek loeren. Karl Marx zou er alles van weten als hij nu nog leefde. Wie zal die raad samenstellen? Aan wie zijn ze verantwoording verschuldigd? Kan je een raad van wijzen laten controleren door de massa? Heeft die massa zo'n raad wel nodig?

Als je ziet hoeveel mensen zich met een gelukzalige glimlach begraven in verworven zekerheden, vraag je je toch af: wie moet hen vertegenwoordigen?

Bij verkiezingen hoor je altijd maar weer: de kiezer heeft weer gelijk gehad. Maar als ik de verkiezingen die ik de afgelopen twintig jaren bewust heb meegemaakt op een rijtje zet, heb ik medelijden met die kiezer. Hij lijkt wel een masochist die voortdurend op het verkeerde paard wil wedden omdat hij niet weet hoe zwaar de jockey zal zijn die dat paard berijdt.

In heel België zou men Etoch 150 mensen moeten kunnen vinden die zich onbaatzuchtig willen inzetten voor hun medemensen zonder dat ze verkozen worden. Maar ja, stel dat je 165 kandidaten hebt, wie gaat dan beslissen wie die 15 mensen zijn die niet mogen zitten op de 'bovenkant' van onze democratie?

't Is een vicieuze cirkel die je bijna doet concluderen: zoals het nu gaat, lijkt het nog het minste kwaad. Maar die conclusie heeft ons al een groot deel van onze democratie gekost. Omdat er toevallig tussen die vertegenwoordigers ook mensen zitten die een doorsnee zijn van onze samenleving. Die de eenheidskoek propageren omdat ze weten dat daarmee de meeste magen gevuld worden.

Kwaliteit en kwantiteit speelt dan geen rol meer. Hoe meer mensen er geen honger meer hebben bij de volgende verkiezingen, hoe meer zekerheid dat ze hebben om diezelfde mensen in de volgende legislatuur ook dezelfde illusie te verkopen.

Ik heb het er moeilijk mee. Democratie is een contradictie. Maar verder zijn we tot nog toe niet geraakt...

60. *It makes a whale of a difference*

De zomer is definitief voorbij. 't Is al donker om 8u 's avonds. De tuinmeubelen staan te druilen in de regen. Ik heb alweer een onderhemdje aan. 's Morgens vroeg moet ik de verwarming weer opzetten in de auto. De bermudabroek heeft plaats moeten ruimen voor de dikkere jogging, alhoewel die ook al wat te dun is geworden.

Het seizoen van de zon is voorbij. Het jaargetijde van de schemerzone breekt weer aan. Pijn om de warmte die we verloren. Pijn om de koude die we nog verwachten. En ondertussen zitten we opgescheept met een verkoudheid die de herfst gestalte geeft.

Ik heb zo het gevoel dat ik deze zomer iets heb gemist. Ik ben veel mensen tegengekomen. Ik heb er een pint of een glas wijn of porto mee gedronken. Ik heb heel veel gediscussieerd en vaak gedaan alsof ik de waarheid in pacht had. Ik ben arrogant geweest (zo ben ik nu eenmaal), heb mensen gekleineerd, heb geprobeerd een bepaalde richting aan te geven (alhoewel ik een hekel heb aan mensen die een richting aangeven) en heb ook genoten, zomaar gekeken naar mijn eigen gezinnetje en ben trots geweest. Maar één iemand ben ik deze zomer niet tegengekomen en ik hoop hem in deze herfst nog tegen het lijf te lopen: mezelf.

Want hoe meer dat je de 'anderen' in de gaten houdt, hoe meer dat je jezelf uit het oog verliest. Ik zou perfect gelukkig kunnen zijn als ik enkel maar mijn blik liet glijden over de 6,5 are die mijn schoonvader me zomaar heeft gegeven. Ik heb vandaag naar de struikjes gekeken, naar de zonnebloemen die langzaam hun hoofd laten hangen, de rozen die zomaar

uit de grond zijn gekomen omdat de buurman zijn plantjes zo goed verzorgt. Ik heb gezien dat de wereld zo mooi kan zijn, ook al kan je voor geen essentiële wijzigingen zorgen.

Ik heb vanmiddag naar een documentaire over grijze walvissen gekeken. De wetenschappers wisten dat ze tijdens de winter in de buurt van de Beringstraat rondzwommen en in de zomer richting Mexico trokken. Maar ze konden niet verklaren waarom de walvissen af en toe half uit het water oprezen of waarom ze soms fantastische sprongen uitvoerden boven water. De wetenschappers beschouwden het als één van de weinige geheimen die ze nog niet konden ontrafelen en misschien zelfs niet wilden ontrafelen.

Ik voel me vaak als een walvis. Ik trek van noord naar zuid en doe af en toe mijn bek open. En iedereen die me hoort vraagt zich af waarom ik af en toe mijn kop boven water steek.

't Is gewoon een kwestie van af en toe lol in het leven te hebben. Gewoon springen als niemand vraagt om te springen. Gewoon dansen op de levenslijn omdat niemand ons dat meer kan afpakken. Gewoon leven en lachen met de wetenschappers die met hun camera's en nota-boekjes lessen trachten te trekken uit mijn onverklaarbaar gedrag.

Ik ben een walvis. En ik spring zo vaak uit het water als ik wil. Totdat ik een walvisvaarder tegenkom die volgens de internationale wetgeving niet mag komen in het water waar ik mijn vrijheid tentoonspreid. Vroeg of laat krijg ik een harpoen in mijn flank. En zij die dan geschoten hebben, zullen zich nooit afvragen waarom ik ieder jaar weer die tocht van noord naar zuid maakte.

Ook zij zullen niet weten waarom ze juist op mij schieten. Maar geschoten zal ik zijn...

61. Rood

*When I try to sleep at night
I can only dream in red...*

*Peter Gabriël zong het ooit voor Biko.
En toch is hij dood...*

And the eyes of the world are watching now...

De wereld blijft toekijken. De wereld vindt het een prachtig liedje. Met primitieve drums. Met afgrijselijke kreten. Met bloedstollende waarheden. Wanneer de cd is uitgedraaid, halen ze het schijfje eruit en zetten het weer op z'n plaats. Tussen Focus en Genesis. Even later galmen de tonen van Helmut Lotti door dezelfde boxen. "Wat mooi", zie je hun monden dan masturberen. En het vuur, het rood, de pijn, de angst, de vertwijfeling zijn ze dan al lang vergeten. Ze zwelgen dan in namaak-klanken waarvan ze de tekst niet kunnen begrijpen. "Die jongen zingt toch mooi", hoor je hen nog fluisteren tegen de vrouw die zich van hen afkeert.

De vrouw die weet wààr het rood vandaan komt. De vrouw die iedere maand weer wéét waarover Gabriël het heeft. De vrouw die weet dat er offers moeten gebracht worden, die weet dat je het bloed niet kan verloochenen.

Terwijl ze een nieuwe tampon inbrengen, weten ze niet dat ze de touwtjes van deze wereld in de hand hebben.

En de mannen staan aan de zijlijn te kijken, wachtend totdat het voorbij is.

Zij doven voortdurend het vlammetje dat een alles vernietigend vuur had kunnen worden. Zij weten dat het vuur alles kan verteren. Vandaar dat ze met hun armzalig straaltje de vuurhaard willen doven. Maar terwijl ze daarmee bezig zijn weten ze goed genoeg dat god niet mannelijk kan zijn.

Wanneer god vrouwelijk wordt, weet ik dat ik weer kan geloven en dat rood weer zijn eigen kleur kan krijgen: het rood van de pijn, de pijn die doorklinkt in de oerdrums, in de gebroken ogen van Biko, in de rauwe stem van Gabriël, in de pijn bij het zetten van de laatste punt van de tekst die normaal een heel andere kant was uitgegaan.

't Is rood. Het doet pijn. En niemand weet waar het zal eindigen. 't Zijn scherven. Scherven van steeds dezelfde spiegel. En hoe meer ik in de spiegel kijk, hoe vager het beeld wordt. En hoe minder woorden ik overheb om erover te vertellen.

Het hoeft niet meer. Ik ga slapen. En niemand weet of ik morgen weer zal opstaan, op dezelfde manier...

62. Flash-back

't Was half oktober. De termometer had voor een laatste keer 20° gehaald. De maan was even voor de zon blijven hangen om haar vaak vergeten aanwezigheid te benadrukken. En de kat was op de schutting gaan zitten. Vanuit het geopende raam van een studentenkamer klonken de tonen van de 'Lonesome loser'.

De geur van vochtig gras, de bijtende rook van een Samson-sigaret, de zuur opborrelende smaak van een ijsskoude Jupiler en de wanhopige tonen van een nooit begrepen lied vermengden zich met het besef dat walvissen nog altijd doodgeschoten en katten voortdurend platgereden, neergekogeld of verdronken worden.

Hij staarde treurig in de nacht en realiseerde zich dat hij net als alle anderen geboren werd om na een tijdje ook weer dood te gaan. Wat er tussen die twee momenten gebeurde, speelde niet zo'n grote rol. Uiteindelijk zou hij verzeild geraken op een kerkhof - het lef om hem te verbranden zou z'n familie niet hebben - ergens onder een treurwilg. In het begin zouden er wel wat bloemetjes op z'n graf worden gelegd maar na verloop van tijd zou hij één worden met de vergeten massa die onze geschiedenis vormt.

In die massa zaten presidenten, hoeren, slome huisvaders, profiteurs, moordenaars, geleerden die de ultieme oplossing niet konden vinden, politici die van de brug sprongen tussen het volk en de politiek. En hier en daar zaten er ook wat schrijvers tussen. Samen met hen werden ook hun woorden begraven. De enige tekst die hen overleefde was onherroepelijk gebeiteld in hun grafzerk. Net als de baleinen van de

walvis die verwerkt werden in een korset dat nu ergens in één of ander modemuseum hangt. Niemand kan zich meer voorstellen hoe majestatisch de walvis zich van noord naar zuid verplaatste, maar de borsten die hij met één van zijn onderdeeljes mocht ondersteunen, kunnen ze zich allemaal levendig voor de ogen toveren. Daar bleef dan toch nog een beetje poëzie hangen, moest hij concluderen, terwijl hij zijn vijfde sigaret uittrapte op het natte gras. Er werd dan toch een verschil gemaakt, ook al kon de walvis niet meer dansen over de zeven zeeën, ook al werd zijn vrijheid gevangen in een luxe-keurslijf.

Ook hij wou altijd 'een verschil maken' maar steeds werd zijn anders zijn ervaren als een vervelend obstakel voor de normale gang van zaken. Steeds weer werden zijn woorden verzopen in onwetendheid of gebrek aan lef. Steeds weer zat hij alleen op die schutting, te janken naar de maan die slechts af en toe de hoofdrol van de zon in de schaduw mocht stellen. Hij wist dat hij daarmee de gang van zaken niet zou veranderen. Hij wist dat door zijn geschreeuw de maan niet van koers zou veranderen. Hij wist dat zijn woorden de stilte van de zwijgende massa niet zouden kunnen doorbreken. Hij wist dat de spiegel die hij de massa steeds weer wou voorhouden, voortdurend zou barsten in scherven omdat de waarheid niet anders dan pijnlijk scherp kan zijn...

Het werd hem plots duidelijk dat juist daar het verschil kon worden gemaakt. Het voortdurend kapot slaan van de spiegel die de massa door de verkeerden wordt voorgehouden om hen toch maar in dezelfde richting te laten lopen. Voortdurend zekerheden in vraag stellen. Voortdurend dwarsliggen. Steeds weer het beeld van de veewagen naar nergens uitmelken.

Als men niet af en toe zorgt voor een omleiding, schakelt de massa al snel de automatische piloot in, realiseerde hij zich.

Maar juist op die plaatsen waar werken of omleidingen zijn, gebeuren de meeste ongevallen, vallen de meeste doden...

“Ben ik verantwoordelijk voor die doden?”, vroeg hij zich vertwijfeld af terwijl hij de kat streelde die net van de schutting sprong toen de laatste tonen van de ‘Lonesome loser’ verdwenen in de bescherming van de nacht. Zijn mijmeringen werden verstoord door een auto die onbeleefd gestart werd bij de burens. De zaterdagnacht liep op z’n einde. De fuifnummers werden stilaan moe. De mannen van de ochtendploeg maakten zich op om de volgende omleiding te vermijden. De vraag “Why must we dream in metaphores?”, stelden ze zich niet. Taal was voor hen een middel om véél te spreken en weinig te zeggen. Taal was voor hen een gebruiksartikel.

Hij vond het enkel jammer dat zij niet wisten dat er iedere nacht mensen zijn die met de scherven van hun normale leven hun polsen oversnijden om hun spiegelbeeld toch wat kleur te geven. Rood. Pijnlijk en warm. Kontrasterend met het eeuwige grijs van compromissen sluiten.

Hij glimlachte eventjes terwijl hij de deur van z’n nog lang niet afbetaalde huis sloot. Hij krulde z’n lippen even terwijl hij z’n tanden poetste. Hij knarsetandde terwijl hij de trap opliep en vervolgens zijn drie kinderen van op afstand een abnormaal leven toewenste en toen hij in bed stapte - zonder onderbroek maar mét onderlijfje - liet hij de tranen de vrije loop. Terwijl de lakens doorweekt werden van zijn tranen, vroeg de eeuwige vrouw langs hem: “Heb je haar gezien?” En murmelend moest hij toegeven: “Nee, ik heb de spiegel nog niet in gruzelementen kunnen slaan, maar ik was er wel kortbij”. “Morgen is er weer een dag”, sprak ze hem bemoedigend toe waarna ze zich weer overgaf aan de muze van de nacht.

Hij staarde in het duister en vroeg zich af of hij zonder haar nog een toekomst kon hebben. Zonder haar had hij het ultieme verschil nooit kunnen maken. Zonder haar waren z'n woorden enkel papier gebleven. De wereld was misschien beter af geweest met enkel dat papier. Papier kan je verbranden. Maar drie kinderen kun je niet zomaar in de rij laten lopen. Want zij hebben van hun vader gehoord dat omleidingen leuker zijn. 't Is enkel jammer dat daardoor meer slachtoffers vallen...

Hij stond terug op. Liep de trap af - na zijn joggingbroek aangetrokken te hebben - en zette zich in zijn bureau achter de computer waarna hij de volgende woorden schreef:

Het jaar van de kat

*Het was er niet zo druk
daar boven op die schutting.*

*Af en toe vloog er wel
een pantoffel door de lucht
en ze durfden zelfs
met scherp te schieten.*

*Niemand begreep
waarom ik er zat
en voortdurend
naar de maan schreeuwde.*

*Toen ik van de schutting sprong
was er een jaar voorbij
en niets veranderd.*

*Iedereen was tevreden.
Alleen de maan veranderde
af en toe in een sikkkel*

als eenvoudige waarschuwing...

63. Is pijn dan toch de enige prijs?

In de rij staan in een grootwarenhuis, bij de bank of bij de werkloosheidscontrole, in een overvolle wachtzaal van een dokter of veearts zitten, betogen met vele duizenden in enge straten, heeft me altijd een onbehaaglijk gevoel gegeven. Psychologen/psychiaters zullen snel hun diagnose klaar hebben: claustrofobie. En ik moet zeggen: d'r zit iets in. Ook liften of rioleringsbuizen zijn niet mijn favoriete plaatsjes. Overvolle zalen bij overbodige recepties schrikken me ook af en massa-manifestaties probeer ik eveneens zoveel mogelijk te vermijden, alhoewel Marktrock en Rock Werchter me dat gevoel niet gaven...

Het moet dus dieper zitten. Ik zal bijvoorbeeld niet gaan mee betogen met honderdduizenden om mijn ongenoegen te uiten. Ik zal het neerschrijven, ik zal mijn mond open doen, ik zal in eigen borst kijken, ik zal het systeem van binnenuit proberen te veranderen. Het roepen langs de kant van de weg heb ik al lang afgeleerd. Hoe krijg je een in panne gevallen auto weer op gang? Niet door langs de weg te gaan zitten en te roepen dat de techniek toch maar niets is. Maar wel door de auto zelf te duwen naar de dichtstbijzijnde garage!

Af en toe wordt de slapende massa wakker omdat ze in het heiligste van het heiligste wordt geraakt. De kinderen. Beeld voor de toekomst. De toekomst van de kinderen die iedereen zich beter voorstelt dan zijn eigen toekomst. Als men daaraan raakt, gaan ze uit de bol. Dan gooien ze het hele systeem op een hoopje en schreeuwen moord en brand over de afstand tussen het volk en het gerecht of de politiek. Zij vergeten echter dat beweging van beide kanten kan én moet komen. En het ergste van al is dat ze wél in beweging komen, maar énk

nadat anderen hen in beweging hebben gezet. Nadat ze in de krant - die ze anders nooit lezen - een oproep hebben gelezen van een hoofdredacteur die de massa naar de mond praat om de oplage van zijn krant te vergroten, voelen ze zich verontwaardigd over zoveel onrecht, zoveel onbegrip, zoveel afstand, zoveel gruwel.

En ik moet zeggen, ik kan erin komen. Ik vind het afschuwelijk wat sommige mensen anderen kunnen aandoen. Waarom zou ik anders enkele jaren van mijn leven aan Amnesty International hebben geschonken? Ik streed er voor mensen die vaak ver van ons bed zijn. Voor de kinderen die op de Filippijnen of in Korea of Vietnam of Thailand verhandeld worden als koopwaar, zijn zij nooit op straat gekomen, hebben ze nooit het systeem in vraag gesteld. Maar als er toevallig in hun buurt een onmens - die van alle tijden is - aan het moorden slaat en seksueel misbruik maakt van onze toekomst, staat iedereen op zijn kop. Want het gebeurde net naast hun deur. Niemand staat stil bij de zoveel moordberichten die iedere dag onze kranten vullen, over de mensenrechten-schendingen overal in de wereld. Niemand staat stil bij het feit dat in zijn eigen omgeving ook mensen gebruik maken van het zo verguisde 'systeem', mensen die hun proces-verbaal voor overdreven snelheid proberen 'ongedaan' te maken door allerlei mensen aan te spreken, mensen die het tewerkstellingssysteem ondermijnen door na hun uren in het zwart te werken waardoor hun eigen kinderen geen toekomst hebben omdat hun vaders hen het werk voor de voeten wegmaaien, mensen die met hun dubieus verdiende centjes richting Luxemburg trekken om nog een goeie ouwe dag te hebben, tot nadeel van hun landgenoten door de belastingen die worden ontdoken...

Ik weet het, dat alles weegt niet op tegen het feit dat iemand onze kinderen misbruikt en het leven ontnomen heeft. Ik weet

dat het gerecht op sommige plaatsen rot is en beschimmeld, ik weet dat er waarschijnlijk politici en grote zaakvoerders zijn die genoeg geld hebben om te profiteren van de perversiteiten van enkele onmenssen. Ik weet dat het héél erg is om een kind te verliezen. Ik weet dat het nog veel erger is een kind te verliezen en het nooit terug te vinden. Ik ben zelf vader van drie kinderen. Ik leef mee met de mensen die dit moeten meemaken. Ik ben woedend over het feit dat zij binnen ons systeem niet gehoord konden worden. Ik ben razend als ik hoor dat er mensen met verantwoordelijkheden zijn die die verantwoordelijkheden zomaar te grabbel gooien.

Maar ik ben niet bereid om hen allemaal op een hoopje te gooien. Ik ben niet bereid in een massa-betoging mee te lopen om te zeggen dat ons hele systeem stinkt, rot is en verantwoordelijk is voor alle zonden van de wereld. Ik ben nog minder bereid om te geloven dat onze maatschappij véél te veel toelaat. Dat onze maatschappij afglijdt naar een soort Armageddon. Er zijn te veel mensen die hopen dat iedereen dat gelooft om zo een krachtige greep te krijgen op die massa die zich zo snel laat dirigeren naar het hart van onze justitie en politiek. Ieder die politicus is of met het gerecht te maken heeft, wordt nu als kop van jut beschouwd. Het zijn allemaal zakkenvullers en mensen die hun eigen groep beschermen, zegt 'men'...

Die veralgemening is de dood van onze democratie. Het oordeel van het volk zou de basis moeten zijn van onze democratie. Maar wanneer datzelfde volk zich enkel laat leiden door emotie en de rede, het verstand vergeet, gaan we de verkeerde weg op. Een weg die geplaveid is met nog veel meer kinderlijken. Een weg die geen toekomst meer heeft. Een doodlopende straat.

Ik hou zielsveel van mijn kinderen. Ik hou zielsveel van alle

kinderen van deze wereld. Ik heb véél meer vertrouwen in hen dan in hun ouders. Het zijn de ouders die steeds in de fout gaan. Het zijn de ouders die de toekomst die ze zelf hebben geschapen hypothekeken...

Daarom zal ik niet in een massa meestappen uit protest, uit woede of uit onvrede. Ik zal wél hun boodschap horen en ze meedragen achter de muren die 'men' zozegd heeft gebouwd tussen het gewone volk en hun gezagsdragers. Die muur kan enkel afgebroken worden als de massa zich niet meer zal laten dirigeren door zij die enkel profiteren van hun pijn...

Pas als zij de spiegel van hun zekerheden durven te breken, zullen ze de pijn voelen die de waarheid onherroepelijk met zich meebrengt. Herinnert zich nog iemand diegene die heeft gezegd dat hij die zonder schuld is de eerste steen mag werpen? Zolang de massa zich in slaap laat sussen door brood en spelen, geloof ik niet in die massa. Zolang wil ik niet in een rij staan, voor de kassa van een grootwarenhuis of de bank, wil ik niet mijn beurt afwachten in de rij van de werklozen en stap ik geen lift meer in.

Wanneer er meer en meer mensen zélf bereid zijn om onze democratie vorm te geven, zal ik van mijn schutting afkomen. Wanneer ze zélf risico's durven nemen, wanneer ze zelf hun mond opendoen, sta ik klaar om hun stem te versterken, om hun stem neer te schrijven, ze te bewaren voor de vergetelheid. Maar zolang dat ik eenzaam op die schutting moet zitten samen met een stomme kat die zich zonder weerwerk laat verjagen door een goedgemikte pantoffel én met medemensen die niet durven toegeven dat ze eigenlijk verliezers zijn, zal ik blijven oproepen om het gezond verstand te blijven gebruiken.

Een systeem verander je niet door een anti-systeem te vestigen.

Een systeem verander je enkel door deel uit te maken van dat systeem en er je beste krachten aan te spenderen.

Er is geen kloof tussen de burger en de politiek of het gerecht of het koningshuis of de administratie of de gezagsdragers in het algemeen. Er is een kloof tussen mensen. En die kloof kunnen enkel de mensen zelf dichten. Ieder mag uitmaken hoe hij dat wil doen. Dat is democratie. Wie in de rij wil staan, mag dat doen, maar dan moet hij wel af en toe die rij in vraag stellen. Dan moet hij af en toe het lef hebben om zijn nek uit te steken. Dan moet hij af en toe offers brengen. Dan moet hij af en toe vergeten dat de wereld niet enkel rondom hemzelf draait. Dan moet hij weten dat de hele wereld begint in de spiegel die wij ons steeds weer zelf voorhouden. Verandering is enkel mogelijk als wij voortdurend die spiegel tot scherven durven slaan om een nieuw spiegelbeeld te maken.

Maar dan moeten 'brood en spelen' wel tot een minimum beperkt worden. Maar als je dat doet, krijg je weer een volksofstand.

Onze kinderen begrijpen er niets van. Maar toch zullen zij moeten verder werken op onze fouten. Dàt zal hen leren!

Maar ondertussen mogen wij hen niet loslaten.

Of toch? Zijn zij niet sterk genoeg om hun eigen toekomst te maken?

Maar dan mag niemand uit hun verleden hen voor de voeten lopen. Moeten spiegels dan toch voortdurend herleid worden tot scherven? Is pijn dan toch de enige prijs die we moeten betalen voor een nieuwe toekomst?

64. Raaskallen

*Mijn woorden zijn nu slechts
spiegels die voortdurend breken.
Ik durf de scherven
niet meer te lijmen.*

*Betekenisloos raaskal ik
mijn eeuwige onvrijheid tegemoet.*

uit: Voorlopig testament, 1990

65. Voorlopige epiloog

Wat heb je nu in godsnaam aan het schrijven van een boek?
Wat kunnen woorden doen in een wereld waar bijna niemand
meer wil lezen of luisteren?

't Is raar. Ik probeer al jaren te schrijven juist vóór die mensen
die nooit lezen. En ik word voortdurend gelezen dóór de
mensen die niet willen dat ik schrijf.

Waar moet je dan naartoe?

Gewoon gaan liggen en wachten op het einde? Of toch maar
een boek schrijven dat door de verkeerde mensen zal gelezen
worden?

Ik heb het gemakkelijkste gekozen...

Maar... ik heb tenminste gekozen!

66. Stapstenen van het leven

Het groen is weer geweken voor het oranje, bruin en zwart. De natuur gaat voor de zoveelste keer tijdelijk dood terwijl wij onze permanente doden herinneren. Ook ik ben weer langs de graven gelopen. Langs de stapstenen van mijn leven. Ik heb ze weer ontmoet, de scherven van mijn spiegel. Mijn twee zusjes die nooit een kans hebben gehad om tante te spelen voor mijn kinderen. Mijn grootvader die nooit zijn evenbeeld heeft mogen ontdekken in mijn zoon. Mijn overgrootvader die nooit heeft kunnen weten wat hij veroorzaakte door meer dan honderd jaren de dood te snel af te zijn. Bumke die mij samen met Susen Christ een aparte jeugd gaf met Bonanza, Lassie, konijnen en de put. 'Herenonk' Jan die zéér goed wist wat ik in Leuven kwam zoeken, maar het nooit wou toegeven. Enkele kennissen die zomaar uit het leven verdwenen, zonder ziekte, zonder fout, enkel omdat het toeval het wilde...

Ze zijn er niet meer. En toch blijven hun scherven me pijn doen. Toch is hun beeld niet helemaal verdwenen. Toch hebben zij gezorgd voor het spiegelbeeld dat ik voortdurend wil bekogelen. Dat ik voortdurend wil herleiden tot scherven.

In een droom heb ik hen ooit zien voorbijtrekken. Ik wou hen een hand reiken maar allen weerden ze die hand categoriek af alsof ze me voortdurend terug in het leven wilden slingeren. 'Ga nooit dood, geef nooit toe, blijf vechten, laat je niet kisten, vergeet ons niet...', leken ze voortdurend te schreeuwen. De fanfare speelde de dodenmars vandaag. Zij die er achteraan liepen, herdachten de doden. Ik stond aan de kant en voelde hen, meer levend dan ooit. Eigenlijk gaat er nooit iemand dood. Hij of zij wordt enkel vergeten... En enkel zij die registreren kunnen voorkomen dat ze écht doodgaan. Ik sta klaar met een botte beitel...

67. Luisteren

't Is alweer zo'n herfstige gemeenteraad geweest. Zo'n vergadering van mensen die unaniem alle punten goedkeurden. Op nog geen uurtje tijd werden weer beslissingen getroffen waarmee we een maand verder kunnen.

Maar pas achteraf in het café komen de tongen los, niet van diegenen die door de bevolking werden afgevaardigd in die raad, maar wel van zij die er niets te zeggen hebben en er toch de scepter willen zwaaien. En ik laat me dan keer op keer vangen. Ik hol mee in hun dolle discussies die toch geen oplossing bieden. Ik speel advocaat van de duivel en konfronteer hen met hun eigen tekortkomingen, wat natuurlijk helemaal niet in dank wordt afgenomen.

En achteraf bekeken klopt het wat me ooit een biezonder politicus heeft gezegd: in dergelijke situaties moet je enkel luisteren, registreren. Moet je een begrijpend toehoorder zijn. En dat kan ik niet. Ik moet m'n mondje roeren, ook al helpt het niets. In plaats van luisteraar word ik rechter, veroordeel ik mijn gesprekspartners terwijl ze geen misdaad hebben begaan. Ik weet het, ik zal nooit een goeie politicus worden, maar niemand kan me achteraf komen verwijten dat ik enkel maar geluisterd heb...

En toch, door enkel te luisteren, hoor je vaak meer mensen dan jezelf praten! Ik heb enkel één troost. Zonder die discussies had ik nooit mijn spiegel tot deze scherven kunnen herleiden...

68. Sofieke

Binnenkort zal de Berlijnse muur voor de zevende keer vallen. Mijn dochter zal dan evenveel keren de zon rond de aarde hebben zien draaien, als ze tenminste heeft opgelet. Op die dag zal ik weer even mijmerend naar de krant van toen kijken die ik met veel eigendunk aan de muur van mijn bureau heb gehangen. Gewoon om te bewijzen dat ik nog altijd weet dat er in dat jaar, 1989, een breuk in de geschiedenis kwam, alhoewel ze dat in de schoolboeken nog altijd niet doorhebben. Enkele maanden later stapte Nelson Mandela met de vuist in de lucht uit de gevangenis. Dat hij nu president zou zijn mét echtelijke problemen vermoedde toen niemand. Maar we wisten allemaal dat we toen op een breuklijn van de geschiedenis leefden. We hadden véél verwachtingen. Er is maar bitter weinig van uitgekomen...

Mijn toekomstbeeld hing ik op aan die gebeurtenissen. De muur is wel verdwenen maar in de geest van de mensen leeft nog altijd het oost-west-syndroom. Het zwart-wit beeld is er nog altijd, ook al heeft Nelson nu altijd véél kleurrijkere kleren aan als vroeger. Ook al hebben de dissidenten van vroeger de macht overgenomen van de vroegere onderdrukkers. En dan hoor je dat in Pakistan de dissidente van vroeger weer werd afgezet als premier en dit voor de tweede keer. En dan merk je dat zelfs dissidenten het ideaal vergeten als ze de macht in handen hebben...

Ook Nelson heeft al heel wat van zijn pluimen verloren en vele mensen hopen dat de muur opnieuw wordt opgebouwd... om de wankele zekerheid van vroeger in te ruilen voor de onwetendheid van nu...

Mijn dochter van zeven jaar werd temidden van al deze geschiedenislijnen geboren. Als zij haar kaarsjes zal uitblazen, zal zij geen visioenen krijgen over de Berlijnse muur of over het einde van de Apartheid. Zij zal enkel weten dat ze het verleden moet vergeten en dringend moet gaan werken aan een toekomst die haar vader nooit kan vermoeden.

Ik geef haar het voordeel van de twijfel. Zij is immers de dochter van haar vader. Een vader die haar voortdurend een spiegel voorhoudt, waarin ze niet wil kijken. En gelijk heeft ze, ook al is ze nog maar zeven jaar en heeft ze de muur nog nooit écht zien vallen.

Zij zal nooit begrijpen waarom ik die krant van 13 november 1989 heb bewaard. Er werden toen bloemetjes gegeven van oost naar west. Zij werd geboren in een wereld waar bloemen geen grenzen kenden. En het enige dat ik haar kan meegeven is: pluk ze voordat ze verwelken...

69. Sint-Martinus

Ergens tussen Allerheiligen en Sinterklaas en Kerstmis zit er nog zo'n feest dat niemand zo heel goed kan plaatsen maar toch vieren we het allemaal: Sint-Martinus. Het lijkt een beetje op het Amerikaanse Halloween en het heeft iets weg van een uit de hand gelopen buurtfeestje. Maar de betekenis ligt dieper...

Wie is ooit voor het eerst op het idee gekomen om op de avond van 10 november een grote stapel hout in brand te steken en rond die stapel te gaan huppelen met kreten als 'Sint-Martinus'?

Martinus had niets met vuur te maken. Bij de meesten staat hij bekend als de soldaat die zijn mantel in twee stukken sneed om een arme bedelaar ook iets te gunnen. Veel vuur zat daar niet in. Maar toch lopen we op de avond van 10 november rond met fakkels, lampionnetjes, zelfs uitgestoken bieten en de 10- tot 15-jarigen hebben de zakken vol met verboden bommetjes en proberen de meisjes die nog maar pas borstjes krijgen te imponeren met hun hanig gedrag.

En ergens daartussen liep ik met m'n hele kroost. Zoon van acht (waarvoor ik een uur lang een biet moest uitsteken die hij voor de rest van de avond niet meer bekeek), dochter van zeven (net op deze dag verjaard, een dag na de val van de muur, maar zij ziet meer heil in de asse dan in de brokstukken van een nooit gewilde muur) en uiteindelijk de kleine pagadder van vier jaar die eigenlijk al lang in bed moest liggen terwijl de prachtige vuurpijlen de nacht kleurden.

Terwijl papa in zijn pasgekochte nieuwe laarzen (de eerste uit

zijn volwassen bestaan) aan de toog hing in de verwarmde feesttent, dwaalden zijn telgen in de schaduw van de eeuwige vlammen. Ze starden in het vuur en wisten dat ook zij een stukje hiervan zouden beleven...

Met z'n vijven hebben we vol bewondering in de lucht gestaard terwijl de ene vuurpijl na de andere de lucht inschoot. Ik zag Bert dromen van wereldschokkende gebeurtenissen, ik zag Sofie extatisch en resoluut voor de nacht kiezen en Saartje wist nog niet wat ze ermee moest beginnen. Maar ook zij zal ooit weten dat het vuur nooit gedoofd kan worden, het vuur van de loutering, het vuur van de zuivering, het vuur van de ambitie, het vuur van de overgave, het vuur van de durver, van de eenzame verliezer, van de spiegelbreker, van de schervenraper, van de verdoemde...

Toen ik m'n uitgestoken biet in het vuur gooide en vol weemoed terugdacht aan de prachtige avonden in mijn jeugd, wist ik dat de geschiedenis zich enkel kan herhalen. Sint-Maarten verbranden ze ieder jaar op de avond van 10 november. Het vuur in mijn kinderen zal nooit iemand kunnen blussen...

En daar ben ik fier op. Zo fier dat ik mijn mantel iedere dag met iemand anders wil delen...

70. 11 november

Er zijn altijd oorlogen geweest. Er zijn altijd mensen geweest die deze oorlogen niet wilden vechten. Er zijn altijd mensen geweest die hen het bevel gaven om die oorlogen toch te voeren.

De meeste mensen die een oorlog uitvechten, weten vaak niet waarvoor ze vechten. Ze vechten enkel omdat anderen zeggen dat ze moeten vechten. Die anderen zeggen dat als ze niet vechten hun toekomst verloren zal gaan, dat hun kinderen geboren zullen worden in een wereld die geen toekomst kent...

Ik heb nooit een échte Wereldoorlog meegemaakt. Ik ben pas geboren in 1961. Volgens de oudgedienden heb ik dus geen recht van spreken. Ik heb nooit honger geleden, ik heb nooit moeten bedelen om in leven te blijven, ik heb nooit brandbommen in mijn slaapkamer gehad, ik heb nooit een familielid verloren in de vuurlinie.

Ik heb dus niet het recht om een oordeel te vellen over de periode die nét voor mijn leven kwam of die zelfs de kiem inhield van mijn bestaan. Maar toch. Toen ik achttien jaar werd, besliste ik om gewetensbezwaarde te worden alhoewel ik dat woord eerst in mijn woordenboek moest opzoeken. Mijn vader kon het helemaal niet begrijpen. Hij had kauwgom gekregen van de Amerikanen die zijn familie kwamen redden van de afschuwelijke moffen. Zijn familieleden hebben nog lang de Duitse - of waren het Amerikaanse - obussen op hun nachtkastje geplaatst als overwinningsornament. Zij wisten nog voor welk vaderland zij moesten strijden.

Toen ik tot de jaren van verstand kwam, waren er zoveel

oorlogen bezig dat ik niet meer wist wiens zijde ik moest kiezen. Che Guevara leek me een leuke poster om op te hangen in mijn studentenkot en terwijl ik meer en meer wijsheid opdeed, kreeg ik de mensen van Woodstock in de gaten. Wist ik ondertussen ook waar Vietnam lag. Zag ik dat de Wereldoorlogen met de tweede niet waren opgehouden. Ik heb Vietnam gezien, toen ze in Cuba het varken loslieten werd ik pas geboren, Israël heb ik nooit begrepen, Cambodja was te gruwelijk om te vatten, Tsjechoslovakije leek even een droom, China was gewoonweg onbegrijpelijk, de USSR en die onneembare muur bleek op enkele weken tijd gewoon afbreekbaar. Joegoslavië bleef een foutje en ook Somalië liet me even zonder woorden. En toen kwamen Zaïre, Burundi en Rwanda.

En toen vroeg ik me eindelijk af: hoe kan een oorlog ontstaan én hoe kan je hem vermijden?

En dan kom ik plotseling weer terecht bij Sint-Martinus die een soldaat was. Hij was een deel van de oorlog maar toch durfde hij in het midden van de onenigheid een daad van solidariteit te stellen. Want een oorlog wordt niet uitgevochten op het veld, een oorlog wordt niet uitgevochten tussen gewone mensen. Een oorlog wordt uitgevochten tussen mensen die vergeten zijn waar de slachtoffers van de vorige oorlog begraven liggen...

Sint-Martinus is niet vergeten waar zijn vorige slachtoffers begraven liggen. Hij heeft berouw, hij heeft spijt, hij voelt de pijn, de kou, het onbegrip van zij die achterblijven. Hij deelde zijn mantel niet alleen met de bedelaar maar ook met diegenen die achterblijven als de oorlog enkel nog bestaat in geschiedenisboeken die hopelijk enkel geschreven worden om ervoor te zorgen dat de geschiedenis zich nooit herhaalt.

Maar we weten allemaal dat die herhaling onvermijdelijk is. Mogen er dan enkele mensen zijn die er voor proberen te zorgen dat er zo weinig mogelijk slachtoffers vallen? Mogen er dan enkele gewetensbezwaarden zijn die nooit een oorlog hebben meegemaakt maar die wel weten dat ze die oorlogen kunnen missen om de toekomst wat minder dodelijk te maken???

Steeds meer mensen lopen weg met een stukje van mijn mantel. En uiteindelijk zullen ze me uitlachen als ik geen lapje meer heb om m'n schaamte te verdoezelen. En m'n kinderen zullen dan op de eerste rij staan.

Zij zullen weten dat het pijn doet om hun vader niet te volgen. En die vader zal gelukkig zijn met die gedachte. Enkel de moeder zal steeds weer aan de kant staan om de brokken te lijmen. Om de scherven te puzzelen tot een perfecte spiegel waarin eigenlijk niemand durft te kijken.

Want niemand wil een volgende oorlog voorspellen. En niemand wil instaan voor de volgende vrede die zo wankel is.

Met deze woorden kan ik enkel krukken aanreiken voor zij die verder willen strompelen dan het algemeen welzijn.

't Is elf november. Zij die gestreden hebben zijn moe of misschien al dood. Zij die nog moeten strijden weten nog altijd niet voor wie of wat ze moeten strijden...

Misschien wordt het weeral tijd dat iemand opstaat om hen te vertellen dat ze helemaal niet hoeven te strijden. Maar wie kan mij de garantie bieden dat ze een onooglijk schrijvertje als mij willen geloven?

Is pijn dan écht de deur tot de werkelijkheid?

Ik vraag het me al lang af. Zij weten het zeker. En waar de definitieve veldslag zal plaatsvinden weet niemand. Tenzij de boer beslist om het slagveld om te ploegen voordat ze elkaar kunnen doodschieten.

Geweren kunnen dan toch omgevormd worden tot ploegen. Karl Marx wist het. Hij wist enkel niet hoever zijn wetenschap ons kon voeren.

Ons probleem is dat we altijd verder willen gaan dan begane paden. En dat er dan slachtoffers vallen, nemen we erbij.

Ik hoop enkel dat mijn kinderen verder kunnen gaan dan een overbodige wapenstilstand. Ik hoop dat ze maar één wapen zullen hebben en dat ze nooit het lef zullen hebben om de trekker over te halen...

71. Gemakkelijk...

Ik heb de vraag al eens gesteld in dit boek: waar is al deze miserie begonnen? Waar heeft de massa me losgelaten? Waar werd mijn wol wat zwarter? Waar weigerde ik nog verder te volgen?

Het antwoord op die vraag zal niet veel oplossen. Behalve dat we met z'n allen misschien wat meer inzicht krijgen in de manier waarop mensen worden 'gevormd' in deze maatschappij. En als enige voorbeeld kan ik dan enkel mezelf naar voren schuiven. Dat heeft niets met pretentie te maken of met eigendunk of met egocentrisme. Het heeft alles te maken met het feit dat ik geen ander voorbeeld naar voren kan schuiven.

En dan stel ik opnieuw de vraag: waar heeft de massa mij losgelaten? Misschien op het moment dat ik 'Music' van John Miles voor het eerst hoorde? Het moet ergens april-mei 1976 geweest zijn. Ik was toen net nog geen 15 jaar. Ik zou misschien wel priester worden of tenminste advocaat van de duivel... Mijn eerste borst moest ik nog aanraken. In datzelfde jaar, in de zomer, begon ik mijn eerste dagboekje vol met puberale rijmelarijen.

Ik wist dat de wereld voor me open lag. Ik nam elke kans die men mij bood. Ik kwam uit een boerengat in het noord-oosten van Limburg. Vóór mijn 18de had ik Brussel nog niet gezien. Ik was er gelukkig. Ik pendelde tussen de Kempen en het Maasland. Ik leerde het 'groot-kapitaal' kennen via mijn grootvader die een grootwarenhuis had in Neerpelt maar tegelijkertijd was ik kind van een metselaar en een winkeljuffrouw. Het geld lag niet voor het oprapen en toch gaven mijn ouders mij de kansen die ik nodig had. Ik ben

hen nu nog eeuwig dankbaar dat zij mij die kansen hebben geboden, ook al was ik dikwijls een 'pain in the ass' zoals ze dat in het Engels zo kleurrijk kunnen zeggen.

Ik ben nooit een gemakkelijke zoon geweest, ik geef het toe. En als je m'n zoon van acht jaar moet geloven, zal ik ook nooit een gemakkelijke vader zijn. En misschien komen we daar op het cruciale woord in héél deze spiegeltoestand: gemakkelijk...

Ik heb altijd een hekel gehad aan het gemakkelijke. Ik heb er nooit iets aan gevonden om anderen na te apen (vandaar dat ik zo furieus reageer als weer een of andere Soundmixshow zand in de ogen strooit). Ik heb altijd graag tegen schenen geschopt. Niet voor het plezier, maar enkel om de anderen wakker te schudden. De anderen die véél liever slapen dan zelf tegen schenen te stampen. Het heeft me niet veel fans opgeleverd, daar ben ik van overtuigd. Maar het heeft me enorm veel genoegdoening geschonken te kunnen constateren dat er altijd wel iets van blijft hangen, al zijn het slechts enkele blauwe plekken.

En dat is juist mijn functie in dit bestaan. Hier en daar een blauwe plek nalaten. Af en toe een indruk maken om de egaliteit te overwinnen. Want in een wereld waar iedereen gelijk is, is er geen verandering, is er geen evolutie, is er geen ambitie. Waarom denk je dat El Dorado nooit gevonden werd? Waarom gingen alle ideale samenlevingsvormen ten onder? Omdat uit orde nooit toekomst groeit. Omdat enkel chaos verandering kan brengen. Waarom is democratie een ideale samenlevingsvorm? Omdat zij binnen de orde toch de chaos toelaat, de chaos van de dissident, de chaos van de betweter, de chaos van de durver...

Daarom wordt in dit boek ook voortdurend de spiegel van de zekerheden tot scherven herleid. Niets is zeker, niets mag zeker zijn, er kan enkel beweging zijn, want als er geen beweging meer is slijbt alles toe. Kijk naar de Maas die van een woeste rivier herleid werd tot een kabbelend beekje dat je soms te voet kan oversteken. Elke winter weer ben ik blij als ze buiten haar oevers treedt om te bewijzen dat de natuur niet in vaste banen kan geleid worden. De échte mens kan je ook niet in vaste banen leiden. Hij moet op een of andere manier kunnen ontsporen... Hij moet op een of andere manier het gewoondom kunnen overstijgen. Sommigen doen het door postzegels te verzamelen, anderen zetten zich in voor de 11.11.11-actie, nog anderen proberen hun kinderen op een fatsoenlijke manier op te voeden en een aantal anderen leren hun kinderen dat de barricaden nooit ver weg zijn geweest van de verandering.

Een groot deel van de mensen is echter blij om ondergedompeld te worden in dat normaaldom. En mijn eeuwige vraag blijft: hoe kan dat? Waarom kiest men voor zekerheid? Waarom kiest men voor de hoofdbaan terwijl men weet dat de omleiding veel leuker kan zijn?

Hij die die zekerheid kan garanderen, wordt op handen gedragen. Hij die die zekerheid voortdurend wil torpederen, wordt afgedaan als gek, weirdo of stommeling. En toch weten ze allemaal dat hij gelijk heeft. Toch weten ze allemaal dat ze de 'lonesome loser' zullen blijven steunen, omdat zijzelf het risico niet durven lopen. Toch hoor ik in de voortdurende discussies met de mensen die ik tegenkom op mijn weg, dat zij wel zouden willen, maar gewoonweg niet kunnen uit praktische overwegingen...

Maar een vrijheidsstrijder kan je niet grootbrengen zonder

dat er brood op de plank komt. Verandering kan je niet brengen zonder toegevingen te doen. Verandering gebeurt in kleine schokjes terwijl het normaaldom oppervlakkig sluimert.

Ieder heeft zijn functie in dit spiegelpaleis. Maar op tijd en stond moet er iemand langskomen met een grote hamer om al die spiegels tot scherven te herleiden. Want anders beginnen ze allemaal hun spiegelbeeld als ideaal te zien. En van het moment dat we het zogezegde ideaal hebben bereikt, is verandering onmogelijk.

Vandaar dat ik blijf proberen. Ik weet waar het goud in El Dorado ligt, maar ik zal het niemand vertellen omdat dat niets zal oplossen. Het vinden is niet belangrijk. Het blijven zoeken is levensnoodzakelijk.

Vandaar dat ik in 1976 meezong met John Miles: 'Music was my first love and it will be my last'. Want iedere dag zing ik een andere melodie, terwijl de massa zich blind staart op de zoveelste Soundmixshow.

Ik zing vals. Zij denken dat ze kunnen zingen. Uit deze kakofonie wordt verandering geboren! Maar gemakkelijk is het niet...

72. De laatste melodie

*Ik werd geboren
met verschrikkelijke dissonanten
in mijn hoofd.*

*Mijn hele leven heb ik
geprobeerd er een symfonie
van te maken.*

*Pas toen ik genoeg mensen
bij elkaar kreeg
om die melodie te spelen*

*bleek
dat ik de laatste melodie
nooit zal kunnen spelen...*

73. Waarheid

*Ik heb nooit meer gekund dan te spelen met woorden.
Woorden die verloren gingen
in een kakofonie van zaligheid.*

*Zij wilden altijd heiliger zijn dan de paus
terwijl hij de zoveelste idioot zalig verklaarde.*

*Ik heb m'n mond nooit gehouden
en dacht fundamenten te verplaatsen.*

*Niets is minder waar.
Zij blijven idioten zalig verklaren.*

*En gekken blijven ze opsluiten
omdat ze ooit, wel eens*

*de waarheid zouden
kunnen vertellen.*

*En wie heeft er nu géén schrik
voor de waarheid?*

*Zij die de waarheid
maken...*

74. De kreet van de kat

Al bijna een jaar lang tracht ik door te dringen tot de kern van de zaak. Probeer ik puntjes op de i te zetten of een perfecte krul aan het ultieme vraagteken te geven. Maar al dat gezever heeft blijkbaar totaal geen effect. Al dat gefilosofeer over het leven, over dat wat we zouden moeten doen en steeds weer vergeten te doen, al die discussies waarbij ik voortdurend mijn eigen mening naar voren schoof en een andere mening de pas afstak. Ik heb te veel gesproken en te weinig geluisterd. Ik geef het toe. Maar voortdurend kom ik terecht in een diepe stilte en steeds weer probeer ik ze te doorbreken. Met alle gevolgen vandien.

Ik geef het toe, zonder al te veel eigendunk, ik ben een beroeps lulder. Ik weet hoe ik woorden moet gebruiken, hoe ik ze kan manipuleren, hoe ik ze in mijn voordeel kan laten werken. Maar ben ik daarom slecht? Moet men mij daarom voortdurend aanvallen?

Ik weet hoe ik een essay moet opbouwen terwijl iemand anders nog geen winkelbriefje zonder fouten kan neerschrijven. Maar dat heeft voor hem of haar ook geen belang. Zij/hij weet wat hij/zij moet kopen, of het goed neergeschreven staat is van geen enkel belang.

En toch blijf ik vasthouden aan het heilige vuur van het eeuwige woord, in een wereld waarin niemand het nut van dat woord inziet. Waarom een beschrijving geven in véél te moeilijke woorden als je het met één shot allemaal op televisie kan zien? Waarom nog poëzie schrijven als je ook vlinders in je buik kan krijgen door naar 'Ideale Maten' te kijken? Waarom zou je nog verhaaltjes verzinnen als je kinderen het verhaal van

goed en kwaad al in aangepaste vorm voorgeschoteld krijgen door de VR-troopers of de Power Rangers? Waar sta je met je dure woorden als niemand die woorden nog verstaat of wil verstaan? Waar moet je naartoe als papier er enkel nog dient om je kont mee af te vegen?

Ik weet het niet meer. Ik heb bijna een jaar lang een spiegel voorgehouden. Maar achteraf blijkt dat ik enkel scherven heb laten zien. En niemand wil samen met mij de puzzel afmaken.

Voor wie doe je het dan? Puur voor jezelf, geef het toe, miskend talent van het derde knoopsgat. Schrijvers zijn inderdaad profeten die willen gehoord worden maar al te vaak schreeuwen naar de maan en af en toe op de staart van een misnoegde kat trappen.

De kreet van die kat zal de reden zijn. De reden waarom we blijven schrijven, ook al weten we dat niemand ons wil lezen. En uiteindelijk blijft de ultieme vraag: wie is het gelukkigst? Hij die voortdurend vragen stelt of hij die denkt dat hij antwoorden heeft gevonden?

Van zij die denken de antwoorden te hebben gevonden, heb ik altijd schrik gehad. Ik doe voortdurend alsof, maar bij het volgende antwoord, probeer ik steeds weer een nieuwe vraag te stellen.

En dat is alles wat ik kan doen: mezelf en daardoor de anderen in vraag blijven stellen!

75. Hét systeem

Vaak stel ik me de vraag waar ik het prille idealisme van langs de straat staan en heel hard schreeuwen heb laten verwateren tot het deelnemen aan de macht en van daaruit, van binnenuit, te werken aan een nieuwe maatschappij.

Het is gebeurd toen ik ambtenaar werd en me onderwierp aan een systeem dat nooit een systeem had mogen worden. Mensen zijn er om mensen te helpen, ook in de politiek, ook in de administratie, maar wat blijkt als je even verder kijkt? Als je niet weet waar je terecht kan met je problemen, raak je verloren in de catacomben die we zelf hebben opgezet.

Iedere dag weer moet ik mensen wegwijzen in een systeem dat het hunne niet meer is. Vroeger stond ik langs dat systeem en schreeuwde voortdurend dat het moest veranderen. Toen achteraf bleek dat er helemaal niets veranderde, ben ik zelf in dat systeem gestapt. Was het uit eigenbelang? Uit materialistische bijbedoelingen? Kwestie is dat ik in een systeem terecht kwam waarin Jan met de pet inderdaad verloren liep. Maar achteraf vraag ik me af waarom hij erin verloren liep?

Niet omdat hij te dom is. Niet omdat hij vergeten is iets te doen. Gewoon omdat hij voortdurend iets wil dat niet mag. Dan stapt hij naar een politiekeer. En als het dan lukt, zal hij blij en gelukkig zijn. Maar als enkele weken later een bericht in de krant verschijnt over een of andere politiekeer die iets gefikst heeft, schreeuwt hij moord en brand, omdat zoiets toch niet kan...

Net als in de politiek, net als in de wereld van de échte machthebbers, net als in de literatuur, zijn er mensen met

een grote mond die de anderen proberen te overstemmen. Meestal lukken ze erin. Maar als ze dan iemand tegenkomen die een grotere mond heeft dan zichzelf, staan ze met de mond vol tanden.

Enkel daarom ben ik er trots op dat ik steeds een grote mond heb. En ik heb er totaal geen voordeel bij. Tenzij ik in de politiek zou gaan.

Stel dat ik het zou doen. Stel dat ik me verkiesbaar zou stellen. Verloochen ik dan mijn principes of zou ik ze dan versterken?

Misschien kunnen we daar de gemiddelde kiezer zijn oordeel over laten uitbrengen. 't Is enkel jammer dat juist deze roman voor het grootste deel gericht is tegen die gemiddelde kiezer.

Zullen ze het begrijpen? Of moet ik voortdurend langs de weg blijven schreeuwen?

't Is lollig om te fungeren als clown voor een gemeenschap. Maar 't is nog leuker om erbij te zijn als hen het lachen vergaat... Op dat moment wacht ik al jaren. En zij ook. Maar ze willen het gewoonweg niet toegeven. Ik wil hun lach en traan zijn. Maar wie vertrouwt er iemand die niet kan beslissen over de rand of het midden van de weg?

Daarom zal politiek steeds corrupt blijven. Omdat wij allemaal niet verder kunnen kijken dan ons eigen ego. Ook ik niet. Maar als ik iemand ondertussen heb geholpen, weet ik dat het systeem toch voor iemand goed is geweest. Ook al wil ik geen deel uitmaken van dat systeem.

Ik wil enkel meelopen om op tijd en stond dwars te liggen. Zonder dwarsliggers kunnen er geen treinen rijden. Meer zekerheid heb ik niet nodig.

76. Jeugdsentiment

Hoe meer ik de vorige bladzijden herlees, hoe meer ik het onbehaaglijke gevoel krijg dat jeugdsentiment de rode draad is doorheen deze kakofonie.

Op één of andere manier ben ik inderdaad blijven hangen aan de seventies. Mijn eerste singles van Terry Jacks en Abba die ik in 1974 kocht, koester ik nog steeds als een relikwie. Mijn eerste contact met het pacifisme, nl. het boek 'Geweld eindigt waar liefde begint' heeft nog steeds een ereplaatsje in mijn boekenrek. Het gevoel van de eerste borst op 1 mei 1979 staat nog altijd gebrand in mijn linkerhand. De kaartmiddagen op zondag met de héle kliek - inclusief mijn toekomstige vrouw - zal niemand uit mijn geheugen kunnen wissen. De eerste reis zonder mijn ouders, met enkele vrienden naar Londen waar de wereld aan onze voeten leek te liggen. De eerste keer dat mijn vader mij betrapte met mijn lief in bed en ik had ook nog niets gedaan! Mijn eerste café in Leuven - de Lavoer op de Oude Markt - kan ik nu nog blindelings vinden, ook al draagt hij nu een modernere naam.

En zo kan ik nog uren doorgaan. 't Zijn allemaal futiliteiten, ik geef het toe - behalve die borst - maar toch zijn het dé scherven die het huidige beeld hebben gevormd. Het beeld van de man van middelbare leeftijd, met niet al te veel haar meer op zijn kruin en met een buikje dat steeds meer de strijd verliest met de zwaartekracht. Veel dynamiek zit niet meer in dat misbruikte lichaam (te veel sigaretten, te veel bier, te veel junkfood) maar één ding is hetzelfde gebleven: de ongedwongen geest, de nooit stilstaande tong, de (misschien) gezonde eigendunk, kortom: het dwarsliggen...

Ik kan enkel blijven dwarsliggen als ik die herinneringen blijf

koesteren. Als voortdurende waarschuwing voor de verzanding. Enkel zo kan ik de kracht van de sappige jeugd behouden in een lichaam dat het allemaal niet meer kan volgen. De sappige jeugd die ik iedere dag weer opnieuw herken in mijn eigen genen die ik op deze wereld heb losgelaten. Als ze mij weer zo'n oude single uit de jaren zeventig op de platenspeler (waarvoor dient dat apparaat?) zien leggen, denken ze onmiddellijk dat ik hen een lesje in geschiedenis wil geven én dat papa weer melig gaat doen. Terwijl de tonen van 'Perfect lady' van Ray, Goodman & Brown de kamer vullen, fronsen ze even de wenkbrauwen. Dan zie ik dat Bert wanhopig de tekst tracht te verstaan, dan zie ik dat Sofie met haar oh zo leuke kontje tracht mee te 'swingelen' op die oeroude muziek en dan zie ik Saartje zich afvragen waarom papa de cd van Samson niet wil draaien. Maar alle drie weten ze dan dat dit ene plaatje een essentieel deel is geweest van hun ontstaan. De mysterieuze glimlach van hun mama hebben ze dan niet gezien. Die mama waar het allemaal is mee begonnen en waar het ook mee zal eindigen.

Dat jeugdsentiment blijft essentieel om bij het einde steeds weer terug te keren naar het begin. Om steeds weer dwars te liggen. Om de tijd steeds weer een hak te zetten. Enkel een vrouw kan de tijdlijn ombuigen tot een eeuwige cirkel.

En de man staat er gewoon bij, kijkt ernaar en legt dwarsliggers voor een trein die hopelijk nooit zal langs komen...

De trein met de kinderen in de veewagen naar nergens!

Enkel daarom zou niemand zijn jeugd mogen vergeten. Maar wat doe je met mensen die een ongelukkige jeugd hebben gehad?

Zijn zij misschien diegenen die de afschuwelijke veewagens

naar nergens besturen? Zijn zij het misschien die voortdurend de 'lives in the balance' brengen? Zijn zij het misschien die geschiedenis, herinnering uit ons geheugen willen schrappen?

Enkel daarom blijft jeugdsentiment belangrijk. Enkel daarom draai ik nog af en toe Terry Jacks of Abba of John Miles of Led Zeppelin of the Kinks of the Beatles of Creedence Clearwater Revival of Deep Purple of the Rolling Stones of the Who of the Beach Boys of Santana of the Hollies.

Zij waren toen mijn 'stairway to heaven' en zij zullen het altijd blijven. Als kreten uit een oertijd, als relictten van een oude beschaving, als overblijfsels van een tijd waarin 'toekomst' enkel een vaag gegeven was.

Toekomst bestaat enkel door het besef dat het heden het logische gevolg van het verleden is. Wie in die lijn een schakel mist, zal verloren lopen. Met dit alles wil ik hem enkel een helpende hand toesteken.

En het leuke is dat niemand verplicht is om ze vast te pakken.

Want anders waren er geen spiegels om voortdurend kapot te slaan!

77. Another year over...

't Is 21 december. Iedereen maakt zich weer op om dat merkwaardige baby'tje opnieuw geboren te laten worden. De kerstbomen worden uit de aarde getrokken, de ballen, de pieken, de slingers, het stalletje, de beeldjes enz. worden van zolder gehaald. We worden allemaal een beetje melig, we sturen kaartjes naar mensen die we liever niet uitnodigen, we blijven even stilstaan om de inventaris op te maken...

*“So this is Xmas
and what have you done
another year over
a new one just begun...”*

zingt John Lennon in mijn hoofdtelefoon.

Nog enkele dagen en mijn cyclus is rond. Nog enkele dagen en ik kan weer geboren worden. Opnieuw beginnen. Opnieuw groeien. Opnieuw in het gezicht van de ezels en ossen staren...

Een jaar lang heb ik geprobeerd in de spiegel te kijken die ik enkel in diggelen kon slaan. Een jaar lang heb ik geprobeerd om de oorzaken van dit geschrijf te achterhalen. Veel wijzer ben ik er niet van geworden, wel ouder en vermoeider en misschien zelfs een beetje meer verbitterd.

Terwijl de wereld verder draaide, trachtte ik hem te stagneren in scherven van een spiegelbeeld dat ik waarschijnlijk nooit zal kunnen reconstrueren. Schrijven is vastleggen, zegt men wel eens. Dat is juist wat ik zou willen doorbreken met dit boek. Ik wil niets vastleggen. Ik wil beweging, actie, verandering. Maar woorden kunnen enkel vastleggen... Maar een boek zonder echt begin en zonder echt einde kan je tot in de eeuwigheid lezen.

Ieder jaar wordt het kindje opnieuw geboren. Ieder jaar kan men dit boek toeslaan en van voren af aan beginnen. En misschien, bij de vierde, negende, dertiende of driehonderdvijfenzestigste keer begrijpt men dat spiegels bedriegers zijn. Spiegels kennen enkel het hier en nu. Ze kennen geen voldoening of pijn, ze kennen geen wanhoop of hoop, ze kennen niets van dit leven, ze kunnen enkel een dwarsdoorsnede maken, tweedimensionaal. Er zit geen diepte in, geen beweging, geen verwachting...

Nét voordat Jezeke opnieuw geboren wordt, kan ik niets anders dan het beschreven spiegelbeeld met volle overgave aan diggelen te gooien. En opnieuw beginnen. Steeds weer. Tot het spiegelbeeld vervaagt.

Dan zal ook mijn tijd gekomen zijn. Mijn tijd om te geloven in het feit dat doodgaan niets anders is dan opnieuw geboren worden.

En wat blijft uiteindelijk na héél deze zoektocht achter? Respect, ontzag, bewondering (en ook een beetje leedvermaak) voor diegene die er ieder jaar weer voor zorgt dat wij opnieuw geboren kunnen worden.

De moeder. Noem haar voor mijn part Maria, maar ze kan ook Sofieke of Saartje heten of misschien ook Lisette of Mia of misschien wel Venus. Zij zijn het die iedere keer weer de scherven bij elkaar vegen en in de vuilbak gooien. En de dag erna hangt er een nieuwe spiegel.

Een nieuw jaar is in de maak. Laat de vader van alle oorlogen vrijen met de moeder van alle slachtoffers. Er zal misschien iets moois ontstaan...

Maar sluit in godsnaam al die ossen en ezels op in die nepkerststalletjes. Zo zal de zoon hopelijk niet op z'n vader lijken...

En in m'n oren blijft het nazinderen: 'and what have you done?'.

Ik heb geschreven. Meer kan ik niet. Meer zal ik nooit kunnen. Zelfs het le(z/v)en zal me pijn doen...

78. No return

*d'r is een punt
een punt 'of no return',
een punt waar je engelen
kan horen kreunen.*

*Het beloofde land,
utopia,
1984,
Walden.*

*Weertersteenweg 265.
Hier ben ik,
hier zal ik leven,
hier zal ik vergaan*

*maar ondertussen
zal ik mijn huid duur verkopen.
En wie zoveel kan betalen,
mag me komen halen!*

*Maar wie mijn kat in een zak koopt
moet ervoor zorgen dat er ergens
een schutting staat
waarop ik kan kruipen
wachtend op
de pantoffels,
de kogels,
en de vlooiensbandjes
en zij die het lef hebben
om hun akentas
te ruilen*

*voor een spuitbus.
Enkel tekens aan de wand
kunnen we achterlaten
voor zij die voortdurend
met hun rug naar die wand staan.*

*In de verte hoor ik
de bulldozers komen...*

79. Kerstmis

Ieder jaar weer, als die magische ster ergens in het oosten verschijnt en de wijzen er als dollen achteraan hollen, word ik overvallen door namaakballen, kunststofkerstbomen, oubollige wenskaartjes, ijdele voornemens en 'White Christmas'-gevoelens. Het opgefokte sfeertje van 'vrede aan alle mensen van goede wil' bereikt op dat moment zijn toppunt. En toch...

Toch trek ik altijd weer op de avond van 'zijn' geboorte naar de plaatselijke kerk. Om er te mijmeren over al die dingen die we in het vorige jaar zijn vergeten en die we in het volgende jaar opnieuw zullen vergeten... Maar dit jaar was het een beetje anders. Dit jaar stond mijn zoon voor het altaar en hij zei enkele woorden. Wat hij zei weet ik niet meer, maar het feit dat hij er stond, zomaar, zonder schrik, zonder faalangst, zonder valse pretentie, maar eenvoudig met zijn kinderlijke onschuld én zijn niet te ontkennen gedrevenheid gaf me weer een beetje hoop.

Toen hij - toch een beetje aarzelend - zijn tekst voorlas, zag ik mezelf staan. Zag ik mijn tweede kans. Zag ik dat je een wereld slechts kan veranderen, als je vertrouwen hebt in de volgende generatie.

Maria en Jozef moeten ook zo'n 'déja vu'-ervaring hebben gehad. En nu zie ik ook duidelijk wat John Lennon meende, toen hij vroeg: "So this is Xmas, and what have you done?"

Eigenlijk hebben we énkél gezorgd voor een toekomst. En de mogelijkheid dat het 'stal'-verhaal zich steeds weer herhaalt. Er moeten steeds meer jezekes komen, steeds meer mensen die hun kinderlijke onschuld niet inruilen voor eigenbelang en materieel geluk.

Méer kunnen we blijkbaar niet doen. Tenzij steeds weer hetzelfde verhaal vertellen. Vandaar dat dit boek begint en eindigt op het moment dat de wijzen moeten toegeven dat ze nooit alles kunnen weten. En dat geeft hen de kracht om steeds verder te blijven zoeken.

Vorige week kwam ik hen nog tegen in Zaïre, een tijdje later doken ze op in Israël (waar ze thuishoren) en ook in Zuid-Afrika, Tsjetsjenië, België, Rusland en zovele andere landen werden ze gesignaleerd. Zolang zij de kracht hebben om verder te gaan, zal ik ieder jaar weer op kerstavond naar de mis gaan.

Dit jaar stond mijn zoon voor het altaar, volgend jaar staat er misschien mijn dochter en het jaar daarna mijn tweede dochter. En misschien heb ik nog ooit het lef om er zelf te gaan staan. Dan zullen we gegarandeerd een witte Kerstmis krijgen. Want mijn tranen zullen dan onmiddellijk bevriezen tot speelse vlokken. Vlokken die in de lente water zullen geven aan nieuw leven. Nieuw leven dat ontstond door de vrouw die ik écht leerde kennen in de kersttijd op de overgang tussen 1978 en 1979.

Is het toeval dat ook zij Maria heet? Waarom hebben mijn ouders mij Hubert genoemd en waren ze niet tevreden met Jozef (althoewel ik voluit Hubert Louis Joseph heet)?

Waarschijnlijk omdat zij graag ieder jaar met kerstmis dat gevoel krijgen in de dorpskerk. En als ze er toevallig hun zoon tegen het lijf lopen weten ze dat namen van geen belang zijn. Enkel de boodschap telt. En natuurlijk het feit dat hun kleinzoon daar vooraan in de kerk zijn tekstje staat te lezen...

Ik geef het toe: ook ik ben gesmolten toen hij zijn tekstje voorlas. Niemand zag echter dat Jezeke knipoogde toen hij

zich even versprak. Of was het enkel een vuiltje in mijn oog dat me parten speelde?

Was het enkel een scherf die me herinnerde aan de spiegel die hij me ooit zal voorhouden?

80. Noodsignalen

De spiegel is compleet. Ik heb de scherven samengeraapt.
Het beeld is niet erg flatterend. Ik heb het al elders gelezen,
zoals bij Charles Bukowski:

*“oh ja, het wordt
benaauwd.*

*ik zend noodsignalen uit.
geen
reactie.*

*dat is geen
verrassing.*

*alleen dat ik nog doorga
is verrassend*

*vooral
in de wetenschap
dat het einde
daar is*

en hier.”

of misschien ook bij Chris De Burgh (of all persons):

*“Wake up boys there’s a light at the window,
I can hear someone knocking on the door,
There are voices in the street,
And the sound of running feet,
And they whisper the word - “Revolution!”*

of misschien toch wel bij Hubert Van Eygen, in één van zijn kortste gedichten:

*“Ik
kon
niet
anders”*

Lijkt het niet een beetje op:

*“We
shall
overcome”?*

Misschien hadden ze me toch beter kunnen doodschieten toen ik mijn eerste kreet liet. Zo had ‘men’ veel dromen kunnen vermijden!

Maar zelfs kogels kunnen dromen niet vernietigen. Enkel onverschilligheid en oppervlakkigheid kunnen hen doden. Laat het nooit zover komen. Begin opnieuw, steeds weer. Lees goed want er staat niet wat ‘men’ zegt dat er staat. Zelfs de auteur is niet aansprakelijk voor gebeurlijke ongevallen.

Uiteindelijk blijft de lezer verantwoordelijk voor alle veranderingen. Met de schrijver mag men alleen maar medelijden hebben. Hij kan enkel woorden schenken. En hopen dat er andere mensen zijn die ze willen uitspuwen...

80 scherven van maar één spiegel...

0. Een coulisse-figuur	3
1. Arme Maria	6
2. Surrogaat-vrijheden	8
3. Imitatie	10
4. Scheve schaats	13
5. De eeuwige student	16
6. Dwarsliggers	21
7. Eenheidskoek	23
8. Jan met de pet	26
9. Dichter bij de waarheid kan niet...	29
10. Zelfstandige prikkel...	32
11. Met de muze in de vingers...	35
12. De ware vrouw	37
13. Relatief	39
14. De mens is van nature uit goed...	43
15. Spookrijder	44
16. Het ultieme onweer	46
17. In ons blootje...	49
18. De lippen stijf op elkaar	51
19. Wat hebben wij het toch goed!	53
20. Als vertrapte sigarettenpeukjes	56
21. Scherven	58
22. Konsalik	61
23. Kinderen	64
24. Wat staat die opa daar te doen?	66
25. Tussen Zorro, Bonanza en Lassie	69
26. Godsdienstijver	76
27. Blootgeven	78
28. Waarom?	82
29. Uitzichtloos	84
30. De mooiste grafsteen?	85
31. Zekerheden begraven	87
32. Eigendunk	88
33. Wat ik niet heb kunnen voorkomen	90
34. Afgeleide	91
35. Bloed	92
36. Verschil	93
37. Bedankt	94
38. Dwarsligger	96
39. Kruisbestuiving?	97

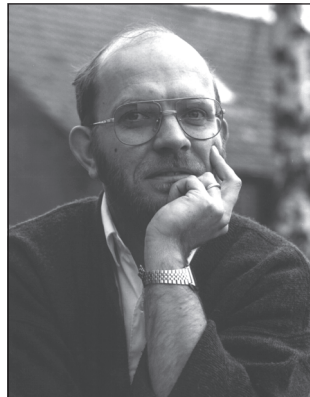
40. Vraagtekens	99
41. Twijfel zaaien	100
42. Retorisch	103
43. De hond van Pavlov	104
44. Voetnoot	106
45. De brug van mens tot mens	107
46. Halfweg	110
47. Fata Morgana	113
48. Vakantiekiekjes	115
49. Godfried, Hubert en Ernest...	117
50. Een verscheurende keuze	119
51. Een grote ijdelruit	121
52. Wanneer zal hij me inhalen?	123
53. Loslaten	124
54. Begin van het schooljaar	125
55. Achteruitkijkspiegel	126
56. Onder-wijs	128
57. Grand Canyon	130
58. Ter plaatste trappelen	134
59. Democratie = Contradictie	135
60. It makes a whale of a difference	137
61. Rood	139
62. Flash-back	141
63. Is pijn dan toch de enige prijs?	145
64. Raaskallen	150
65. Voorlopige epiloog	151
66. Stapstenen van het leven	152
67. Luisteren	153
68. Sofieke	154
69. Sint-Martinus	156
70. 11 november	158
71. Gemakkelijk...	162
72. De laatste melodie	166
73. Waarheid	167
74. De kreet van de kat	168
75. Hét systeem	170
76. Jeugdsentiment	172
77. Another year over...	175
78. No return	178
79. Kerstmis	180
80. Noodsignalen	183

Hubert Van Eygen (° Maaseik, 1961) publiceerde tot nog toe 8 dichtbundels en enkele bloemlezingen waaronder de geruchtmakende **De Nieuwe Tachtigers** (1986), **Gevangen gedichten** (1985), **Voorlopig testament** (1990) en **Het kind in de veewagen naar nergens** (1995). In 1998 bundelde hij zijn beste gedichten uit de periode 1980-1998 in de bloemlezing **Is de dichter een dwaas?** Daarnaast schreef hij enkele historische en twee biografieën over zijn dorpsgenoten **Theodoor Sevens** en **Mathieu Brouns**.

Hij was redacteur van het literair jongerentijdschrift **Initiatief** (1982-1989) en van de mensenrechtenmagazines **Amnesty Nieuws** (1986-1992) en **Aida-Newsletter** (1986-1987). Sinds 1986 geeft hij het literair (k)wartaalschrift **Weirdo's** uit.

Hij werkte mee aan de Limburgse reclamebladen **Koerier**, **Jet Magazine** en **Vitrine** en het televisieblad **Telepro**. Sinds 1982 publiceerde hij bijdragen in meer dan 50 tijdschriften, waaronder **Appel**, **Deus ex Machina**, **DW & B**, **Gierik/NVT**, **Kruispunt**, **Oostland**, **Poëziekrant**, **Point**, **Wel** en **Yang**.

Van opleiding is hij germanist maar sinds 1991 werkt hij als parlementair medewerker voor volksvertegenwoordiger **Hubert Brouns**.

“Scherven van steeds dezelfde spiegel” is een samenraapsel van gespleten persoonlijkheden, een poging om een puzzel te maken van de scherven die nooit in elkaar kunnen passen.

Een oppervlakkige lezer zal er een bundeling kursieffjes in zien. Een échte lezer zal begrijpen dat het een aanklacht is tegen het normaaldom, een aanklacht die méé evolueert met de diverse feesten die een jaar ‘rond’ maken, om op het einde opnieuw te beginnen, net als de eeuwige cirkelgang van het leven...

‘t Is echter een aanklacht met een wrange nasmaak omdat Van Eygen niet méér kan zijn dan een coulissefiguur die vanachter de gordijnen steeds weer nepbloed gooit naar zij die op het podium in de vlijmscherpe schijnwerpers staan...

Dit ‘jaarboek’ bevat verhaaltjes, gedachten, gedichten, beschouwingen, kursieffjes, theorie’tjes, enz. die Van Eygen van december 1995 tot december 1996 bijeenschreef om uit de talrijke scherven het spiegelbeeld van zichzelf én dat van zijn medemensen te reconstrueren, niet zo zeer om richtingen aan te geven maar wel om na te denken over eventuele zijwegjes...

Enkele van deze teksten werden al gepubliceerd in het literair (k)wartalschrift Weirdo’s en op de internet-site Writersblock.

